better cotton™

Принсипҳо ва меъёрҳо

Версияи 3.0 | Март 2023

Сарлавҳа

Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton 3.0

Санаи эътибори стандартӣ

7 феврали соли 2023 аз ҷониби Шурои Better Cotton тасдиқ шудааст
Аз 1 марти соли 2024 эътибор дорад (Мавсими Better Cotton 2024-2025)

Дурустии тарҷума

Забони расмии ин ҳуҷҷат забони англисӣ мебошад. Дар сурати ягон номувофиқатӣ байни версияҳо аз сабаби тарҷума, лутфан ба версияи англисӣ муроҷиат кунед. Гарчанде ки тарҷумаҳо бо забонҳои дигар таъмин карда мешаванд, Better Cotton барои хатогиҳо ё нофаҳмиҳо дар тарҷума масъул нест.

Баррасии навбатӣ

Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton на камтар аз як маротиба дар панҷ сол баррасӣ карда мешаванд. Баррасии навбатӣ дар соли 2028 дар назар аст.

Ягон савол ё хоҳиш?

Бо мо тавассути почтаи электронии standards@bettercotton.org тамос гиред.

Better Cotton Initiative
7-9 Chemin de Balexert
1219 Châtelaine, Швейтсария

Last modified : 12/05/2023

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мундариҷа

Муқаддима 5

Принсипи 1: Идоракунӣ 14

Меъёри 1.1 – Фаъолиятҳои сатҳи истеҳсолкунандагон ба таври хуб огоҳшуда, пурсамар ва ҳамаҷониба идора карда мешаванд. 14

Меъёри 1.2 – Идоракунии пурсамар ва мувофиқи додаҳо, қабули қарорҳои беҳтарро дастгирӣ мекунад. 18

Меъёри 1.3 – Такмили доимӣ дар соҳаҳои устувории маҳалли алоқаманд нишон дода мешавад. 20

МЕЪЁРИ 1.4 – Имкониятҳо тавассути равиши ҳамаҷониба ва пурсамар тақвият дода мешаванд. 22

МЕЪЁРИ 1.5 – Иштироки баробар ва эътирофи занон вуҷуд дорад. 25

МЕЪЁРИ 1.6 – Масъалаҳои устувории маҳаллии алоқаманд тавассути амалиёти муштарак ҳал карда мешаванд. 28

МЕЪЁРИ 1.7 - Тадбирҳо барои беҳтар кардани мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он андешида мешаванд. 29

Принсипи 2: Захираҳои табиӣ 32

МЕЪЁРИ 2.1 – Солимии замин беҳтар мешавад. 33

МЕЪЁРИ 2.2 – Сифат ва дастрасии об оптимизатсия карда шудааст. 37

МЕЪЁРИ 2.3 – Гуногунии биологӣ ва муҳити зисти табиӣ ҳифз ва такмил дода мешаванд. 39

МЕЪЁРИ 2.4 – Ҳифзи экосистемаҳои табиӣ ва минтақаҳои дорои аҳамияти баланди ҳифзи табиат. 43

Принсипи 3: Муҳофизати зироат 45

МЕЪЁРИ 3.1 – Стратегияи муборизаи ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон амалӣ карда мешавад. 45

МЕЪЁРИ 3.2 – Пестисидҳо ба қайд гирифта ва ба таври мувофиқ тамғагузорӣ карда шудаанд. 53

МЕЪЁРИ 3.3 – Пестисидҳои хеле хатарнок ба таври фаъол аз байн бароварда мешаванд. 54

МЕЪЁРИ 3.4 – Хатарҳои экологии пестисидҳои хеле хатарнок кам карда мешаванд. 57

МЕЪЁРИ 3.5 – Пестисидҳо бо камоли масъулият коркард ва нигоҳ дошта мешаванд. 59

Принсипи 4: Сифати нах 67

МЕЪЁРИ 4.1 - Сифати нах ҳифз ва такмил дода мешавад. 67

Принсипи 5: Меҳнати шоиста 69

МЕЪЁР 5.1 – Системаи пурсамар хатарҳо ва ҳодисаҳои нақзи ҳуқуқи меҳнатро муайян ва ҳал мекунад. 70

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба <u>**Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ**</u> ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

МЕЪЁРИ 5.2 – Деҳқонон ва коргарон ҳуқуқҳои меҳнатии худро дарк мекунанд. 74
МЕЪЁРИ 5.3 – Меҳнати кӯдакон вуҷуд надорад ва ҳуқуқи кӯдакон ва коргарони ҷавон ҳимоя карда мешаванд. 75
МЕЪЁРИ 5.4 – Меҳнати маҷбурӣ вуҷуд надорад ва коргарон озодона ба кор қабул карда мешаванд. 77
МЕЪЁРИ 5.5 – Деҳқонон ва коргарон ба озодии иттиҳодияҳо ва шартномаҳои коллективӣ ҳуқуқ доранд. 81
МЕЪЁРИ 5.6 – Дар амалияи меҳнатӣ табъиз вуҷуд надорад. 83
МЕЪЁРИ 5.7 – Коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат мегиранд. 83
МЕЪЁРИ 5.8 - Саломатӣ ва бехатарии коргарон ҳифз карда мешаванд. 85
МЕЪЁРИ 5.9 – Коргарон ба ҷои кори одилона, бидуни зӯроварӣ ва таъқиб ҳуқуқ доранд. 88
МЕЪЁРИ 5.10 - Коргарон созишномаҳо ва интизориҳои возеҳ доранд. 89

Принсипи 6: Воситаҳои зиндагонии устувор 92
МЕЪЁРИ 6.1 – Тадбирҳо барои беҳтар намудани воситаҳои зиндагонии устувор ва устуворӣ андешида мешаванд. 92

Замимаи 1: Масъалаи байниҳамдигарӣ: Баробарии гендерӣ 95
Замимаи 2: Масъалаи байниҳамдигарӣ: Тағйирёбии иқлим 100
Замимаи 3: Луғати истилоҳот 105

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Муқаддима

Дар бораи Better Cotton

Better Cotton ташаббуси пешқадами устувории пахта дар ҷаҳон аст. Дар баробари ҳифз ва барқарорсозии муҳити зист, вазифаи мо ин кумак кардан ба ҷамоатҳои пахтакор, то ки боқӣ монанд ва рушд ёбанд. Ҳамчун як платформаи бисёрҷонибаи манфиатдор мо шариконро дар тамоми занҷири таъминот муттаҳид месозем, то ҷаҳонеро эҷод кунем, ки дар он тамоми истеҳсоли пахта устувор бошад. Better Cottonва Стратегияи соли 2030 самти нақшаи 10-солаи моро оид ба беҳтар кардани сифати пахта барои муҳити зист, ҷамоатҳои кишоварзӣ, ки онро истеҳсол мекунанд ва ҳамаи онҳое, ки дар оянда соҳа саҳм доранд, муайян мекунад. Барои ноил шудан ба ин мо Системаи стандарти Better Cotton-ро (ССBС) таҳия кардем, ки равиш ва роҳнамоии ҳамаҷонибаи худро дошта, ҳамаи се ҷанбаи истеҳсоли устувори пахтаро дар бар мегирад: экологӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ.

Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton (ПМ) ҷузъи муҳими ССБК мебошад, зеро он талаботҳои глобалиро муайян мекунад, ки ҳамаи кишоварзон бояд барои гирифтани иҷозатнома барои фурӯши пахтаи беҳтарин(мувофиқи стандарт) ҷавобгӯ бошанд. Ин талаботҳо барои кумак расонидан ба ҷалби кӯшишҳо ба соҳаҳое пешбинӣ шудаанд, ки такмили амиқи устувориро дар сатҳи маҳаллӣ таъмин мекунанд.

Қувваи пешбаранда: Дар бораи назарияи тағйирёбии мо

Назарияи тағйирёбии Better Cotton (in English: Theory of Change; ToC) нишон медиҳад, ки мо чӣ кор мекунем ва чаро. ToC ҳамчун асос барои баҳодиҳии фаъолият ва пешрафти мо дар самти таъсири пешбинишудаи мо дар ҷамоатҳои пахтакор ва бахши васеътари мӯд, дӯзандагӣ ва нассоҷӣ, хизмат мекунад. Он нишон медиҳад, ки чӣ тавр Better Cotton ҳам дар сатҳи хоҷагиҳо ва ҳам дар бозор барои пешбурди назари худ дар бораи ҷаҳоне, ки тамоми кишоварзии пахта устувор аст, кор мекунад. ПМ стандарти мукаммал ва ҳамаҷонибаро муқаррар мекунад, ки барои ноил шудан ба натиҷаҳои рушди устувор ва муайян кардани роҳи такмили доимӣ дар сатҳи хоҷагиҳо, ҳисса мегузорад.

Таъсири ПМ тавассути фаъолиятҳои иловагӣ, аз ҷумла таҳкими иқтидор, шарикӣ, таъмини ҷамоатҳои кишоварзӣ бо асбобҳо ва хидматҳо, бо таваҷҷуҳ ба дастраси одилона, ҷамъоварии маълумот ва далелҳо оид ба самаранокӣ ва таъсири кори мо ва пешбурди таблиғоти сиёсӣ афзоиш меёбад. Илова бар ин, Better Cotton кафолатҳои қавӣ дар саросари кишвар барои пайвастани пахтаи аз ҷониби истеҳсолкунандагон, мувофиқи ПМ парваришёфта, бо фаъолони занҷири арзиш, ки ба нишондиҳандаи устувории сектор сармоягузорӣ мекунанд, медиҳад. Ин талаботро ба пахтаи беҳтар(мувофиқи стандарт) афзоиш медиҳад ва давраи тағйиротро дар ҳаракат нигоҳ медорад. Барои гирифтани маълумоти бештар дар бораи Стратегияи Better Cotton ва ToC, лутфан ба сомонаи Better Cotton дар www.bettercotton.org муроҷиат кунед.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

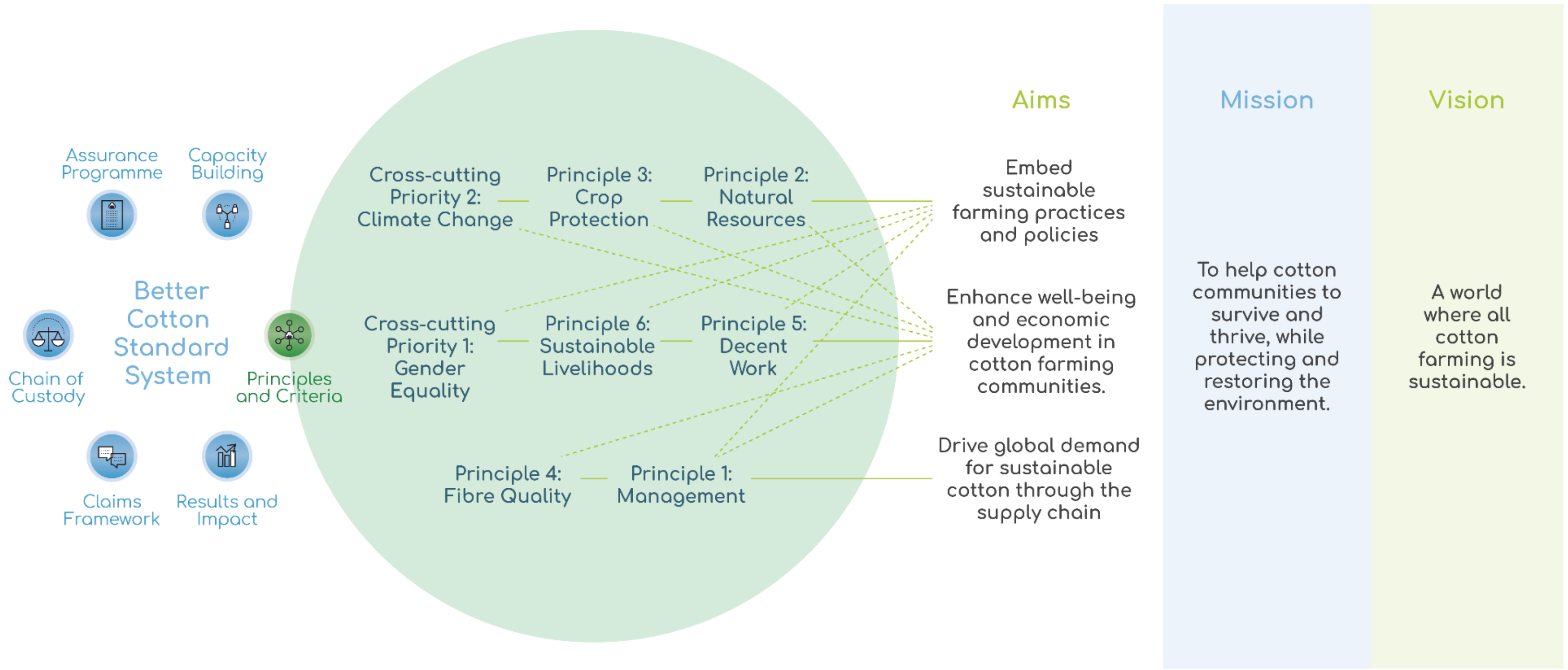

Фаҳмидани принсипҳо ва меъёрҳо

Доираи фарогирӣ ва татбиқпазирӣ

ПМ стандарти устувории соҳаи пахтакорӣ дар сатҳи хоҷагиҳо мебошад. Он талаботи экологӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоиро ба таври возеҳ муайян мекунад, ки ҳамаи истеҳсолкунандагон бояд барои гирифтани иҷозатномаи фурӯши пахта ҳамчун навъи беҳтарини пахта (мувофиқи стандарт) риоя кунанд. Гарчанде ки онҳо дар саросари ҷаҳон татбиқ мешаванд, ПМ якчанд роҳҳои бартараф кардани фарқиятҳои назаррас байни истеҳсолкунандагони пахтаро дар саросари ҷаҳон дорад. Якум, он фарқиятро дар усулҳои истеҳсолот ва миқёси истеҳсолот эътироф мекунад, бо талаботи фарқияти хоҷагиҳо аз рӯи се категорияи андозаи онҳо. Дуюм, равиши Better Cotton оид ба такмили доимӣ эътироф мекунад, ки истеҳсолкунандагон амалиёти худро аз заминаҳои хеле гуногун оғоз мекунанд. Ниҳоят, роҳнамоӣ ва дастгирии татбиқи маҳаллӣ (масалан, дар бораи таҷрибаи пешқадами маҳаллӣ) барои таъмини мувофиқат дар заминаҳои гуногуни кишоварзӣ, кумак мекунад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Доираи ПМ диққати худро ба фаъолияти истеҳсоли пахта дар дохили хоҷагӣ ё "Воҳиди истеҳсолӣ" (ВИ) равона мекунад. Бо вуҷуди ин, бисёри талаботҳо ва/ё дастурҳои алоқаманд васеътар татбиқ мешаванд ва ба истеҳсолкунандагон тавсия дода мешавад, ки онҳоро дар дигар зироатҳо ва берун аз ҳудуди хоҷагиҳои деҳқонӣ, агар имконпазир бошад, баррасӣ кунанд.

Мутобиқат ва кафолат

Баръакси нашри пешинаи ПМ ва мувофиқи равиши такмили доимӣ мо, ҳамаи нишондиҳандаҳо дар версияи.3.0 ПМ барои мақсадҳои иҷозатномадиҳӣ, ҳатмӣ мебошанд. Ин маънои онро дорад, ки истеҳсолкунандагон, пеш аз гирифтани иҷозатнома барои фурӯши пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт), бояд ба ҳамаи нишондиҳандаҳои ба категорияи хоҷагиҳои худ мувофиқ, ҷавобгӯ бошанд. Барномаи кафолати Better Cotton маълумоти бештарро дар бораи баҳодиҳӣ, иҷозатномадиҳӣ ва чӣ гуна равона ва бартараф кардани ҳар гуна номувофиқатро пешниҳод мекунад.

Дорандагони иҷозатнома: Муайян кардани истеҳсолкунандагон дар доираи ПМ

Масъулияти умумӣ барои таъмини мувофиқат ба ПМ-и Better Cotton ба дӯши субъект(ҳо)-и дорандаи иҷозатнома, ки истеҳсолкунанда номида мешавад, вогузор мешавад. Вобаста ба категорияи хоҷагиҳо, истилоҳи «Истеҳсолкунанда» ба инҳо дахл дорад:

- Дар хусуси хоҷагиҳои хурд (ХХ) ё хоҷагии миёна (ХМ): воҳиди истеҳсолӣ (ВИ), ки шумораи зиёди хоҷагиҳои деҳқонии хурд ё миёнаро дар як воҳиди иҷозатдиҳанда муттаҳид мекунад;
- Дар хусуси хоҷагии калон (ХК): хоҷагии инфиродӣ.

Барои ВИ, масъулият барои татбиқи нишондиҳандаҳо дар саросари ПМ фарқ мекунад: Дар баъзе мавридҳо, масъулият ба души идораи воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) вогузор карда мешавад, дар дигар ҳолатҳо, деҳқонон ва хонаводаҳои онҳо барои иҷрои талаботи нишондиҳандаи мушаххас масъуланд. Дар ҳолати зарурӣ, ин дар дастури нишондиҳанда муайян карда шудааст.

Такмили доимӣ

Такмили доимӣ як қисми асосии ТоС Better Cotton мебошад. Ба истеҳсолкунандагон мусоидат карда мешавад, ки новобаста аз сатҳе, ки онҳо аз он оғоз карданд, бо мурури замон нишондиҳандаҳои устувории худро беҳтар кунанд. Такмили доимӣ дар ПМ бо ду роҳи асосӣ инъикос меёбад:

- Дар принсипи идоракунӣ, тибқи меъёри 1.3, дар назар аст, ки ҳама истеҳсолкунандагон тараққиётро дар самтҳои таваҷҷуҳи мушаххаси муайяншуда, барои такмили доимӣ бояд нишон диҳанд. Самтҳои таваҷҷуҳ бояд афзалиятҳои устувории маҳаллии алоқамандро дар бар гиранд ва дар асоси машваратҳои шахсоне, ки дар хоҷагиҳо ба пахтакорӣ машғуланд, асос ёбанд.
- Такмили доимӣ инчунин ҳамчун унсури асосӣ дар як қатор нишондиҳандаҳо, бо таваҷҷуҳ ба истеҳсолкунандагоне, ки барои такмил додан, бо мурури замон чораҳо меандешанд (бар хилофи назар кардан танҳо ба натиҷа). Нишондиҳандаҳо барои риоя ҳатмӣ боқӣ мемонанд, аммо эътироф мекунанд, ки истеҳсолкунандагони гуногун дар сатҳҳои гуногун оғоз мекунанд.

Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Better Cotton эътироф мекунад, ки ҳаёти одамон аз рӯи шахсиятҳо, муносибатҳо ва омилҳои иҷтимоии онҳо шакл мегирад, ки дар якҷоягӣ намудҳои гуногуни имтиёз ва ситамро, вобаста ба хусусияти зиндагии шахс ва сохторҳои мавҷудаи ҳокимият (чун байнисоҳавӣ номида мешавад) ба вуҷуд меоранд.[1] Ҳар вақте ки дар бораи деҳқонон ё коргарон дар саросари ПМ ёдовар мешаванд, ба ин ҳама шахсоне дохил мешаванд, новобаста аз шахсияти гендерӣ, хусусиятҳои ҷинсӣ, тамоюли ҷинсӣ, синну сол, миллат, этникӣ, забон, нажод, синф, каста, пайдоиши иҷтимоӣ, дин, эътиқод, қобилият ва маъюбӣ, саломатӣ, мансубияти сиёсӣ, ақидаҳои сиёсӣ, узвият дар ассотсиатсияҳо ё ташкилотҳо, оилавӣ ё ягон ҳолати дигар. Истеҳсолкунандагони пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) дар назар аст, ки ба иштирок ва фарогирии ҳамаи одамон ба ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисноӣ дучор омада, таваҷҷуҳи махсус зоҳир ва фаъолона мусоидат намоянд. Ба табъиз роҳ дода намешавад.

Уҳдадорӣ оид ба ҳуқуқи инсон ва кам кардани хатарҳои таъсири манфӣ

ПМ дар он асос ёфтааст, ки истеҳсоли пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) ҳама гуна таъсири манфиро барои одамон ё муҳити зист коҳиш медиҳад. Истеҳсоли Better Cotton бояд ҳуқуқҳои инсонро эҳтиром кунад, пешбарӣ кунад ва таҳким бахшад ва зарарро тавассути тадбирҳои зарурӣ ва мониторинг ва дастрасии мувофиқ ба чораҳои табобатӣ мутобиқи принсипҳои роҳнамоии Созмони Милали Муттаҳид (СММ) оид ба тиҷорат ва ҳуқуқи инсон коҳиш диҳад.

Принсипҳо ва афзалиятҳои байнисоҳавӣ

Better Cotton ПМ в.3.0 ба шаш принсипҳои зерин таваҷҷуҳ зоҳир мекунад: Идоракунӣ, захираҳои табиӣ, ҳифзи зироатҳо, сифати нах, меҳнати шоиста ва воситаҳои зиндагии устувор. Илова бар ин, Better Cotton аҳамият ҳам ба баробарии гендерӣ ва ҳам тағйирёбии иқлимро барои ҳамаи принсипҳо таъкид мекунад ва аз ин рӯ, онҳоро ҳамчун авлавиятҳои мутақобила дохил мекунад, ки бояд дар ҳама ҷо риоя карда шаванд. Нишондиҳандаҳое, ки истеҳсолкунандагон бояд ба мулоҳизаҳои мутобиқ ба гендер ва/ё иқлим таваҷҷуҳи хоса зоҳир кунанд, ба таври возеҳ қайд шуда, дар ҷадвалҳои охири ҳуҷҷат ҷамъ оварда шудаанд (нигаред ба Замимаи 1 ва Замимаи 2).

Баробарии гендерӣ ва занон дар ПМ в.3.0

Better Cotton нақши занонро дар ноил шудан ба таъсир истеҳсоли устувори пахта эътироф мекунад. Better Cotton тавассути кори худ дар саросари ССБК барои мубориза бо нобаробарии гендерии системавӣ ва пешбурди ҳуқуқҳои занон тавассути дастгирии иштирок ва фарогирии онҳо имкони назаррас дорад. ПМ ин кӯшишҳоро бо ду роҳ дастгирӣ мекунад. Аввалан, он талаботро дар принсипи идоракунӣ барои роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ барои муайян кардан

---

[1] Hankivsky, Olena. 'Intersectionality 101.' Institute for Intersectionality Research & Policy, Simon Fraser University, (2014). Accessed February 7, 2023. https://www.researchgate.net/publication/279293665_Intersectionality_101.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

ва ба таври пурсамар бартараф кардани монеаҳои маҳаллӣ дар роҳи ҷалби занон дар бар мегирад. Дуюм, он равиши умумиро таъмин мекунад, ки мутобиқати истеҳсолкунандагон дар нишондиҳандаҳои мушаххас мувофиқи саъю кӯшиши онҳо барои мусоидат ба ҷалби занон ва мубориза бо нобаробарии гендерӣ арзёбӣ мешавад (нигаред ба Замимаи 1).

Барои табъиз надодани ягон шахс, ПМ дидаву дониста аз таърифи минбаъдаи "деҳқонон ва коргарон" бо истифода аз забони дуӣ (яъне "занҳо ва мардон деҳқонон ва коргарон") худдорӣ мекунад. Бо вуҷуди ин, мувофиқи уҳдадориҳои мо оид ба фарогирии иҷтимоӣ, «деҳқонон ва коргарон» ҳамеша ба одамони тамоми ҳувияти гендерӣ ва хусусиятҳои ҷинсӣ ишора мекунанд ва аз ин рӯ ҳамеша ба фарогирии занон ишора мекунад.

Тағйирёбии иқлим дар ПМ в.3.0

Better Cotton зарурати фаврии ҳалли бӯҳрони иқлимро эътироф мекунад. Тағйирёбии иқлим кайҳо боз ба ҷамоатҳои кишоварзӣ дар саросари ҷаҳон таъсир мерасонад, зеро ҳодисаҳои шадиди обу ҳаво, ки дар натиҷаи болоравии ҳарорат ба вуҷуд омадаанд, зироатҳо ва воситаҳои зиндагии мардумро зери хатар мегузоранд. Ҳамзамон, сектори кишоварзӣ ба тағйирёбии иқлим тавассути амалияҳои ноустувори кишоварзӣ, ки партобҳои гази гармхонаҳоро зиёд мекунад ва қобилияти нигоҳдории карбонро дар муҳити зист коҳиш медиҳад, саҳм мегузорад. Ташаккул додани устувории ҷамоатҳои пахтакор ба тағйирёбии иқлим ва кумак расонидан ба онҳо барои коҳиш додани таъсири иқлимӣ дар амалияҳои онҳо бояд тамоми тасмимҳои истеҳсолкунандагони Better Cottonро роҳнамоӣ кунад. Аз ин рӯ, ПМ в.3.0 меъёри амали иқлимро дар принсипи идоракунӣ дар бар мегирад. Илова бар ин, талаботҳои мутобиқ ба тағйирёбии иқлим дар тамоми принсипҳо дохил карда шудаанд ва дар замимаи 2 ба таври намоён ишора ва ҷамъ оварда шудаанд.

Сохтори ҳуҷҷат

Принсипҳо, меъёрҳо ва нишондиҳандаҳо

ПМ бо принсипҳо, меъёрҳо ва нишондиҳандаҳо амалӣ мегардад. Принсипҳо самтҳои умумии рушди устувор мебошанд, Меъёрҳо натиҷаҳое мебошанд, ки бояд дар доираи принсип амалӣ карда шаванд ва нишондиҳандаҳо талаботи мушаххас барои ҳар як Меъёре мебошанд, ки мувофиқи онҳо истеҳсолкунандагон пеш аз гирифтани иҷозатнома барои фурӯши пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) арзёбӣ мешаванд.

Дастури нишондиҳанда

Сутуни паҳлӯи нишондиҳанда маъно ва аҳамияти нишондиҳандаро шарҳ медиҳад ва дастгирии сатҳи баландро оид ба чӣ гуна беҳтар иҷро кардани талабот таъмин мекунад.

Категорияҳои хоҷагиҳо

- **Соҳибони хурд (СХ):** Хоҷагиҳое андозаи хоҷагиашон маъмулан аз 20 гектар зиёд нест, ки аз ҷиҳати сохтор ба меҳнати кироя вобаста нестанд. Хоҷагиҳои хурд бо мақсади иҷозатномадиҳӣ ба воҳидҳои истеҳсолӣ гурӯҳбандӣ карда мешаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

- **Хоҷагиҳои миёна (ХМ):** Хоҷагиҳое, ки андозаи хоҷагиашон маъмулан аз 20 то 200 гектар пахта доранд, ки одатан аз ҷиҳати сохтор ба меҳнати доимии кироя вобастаанд. Хоҷагиҳои миёна бо мақсади иҷозатномадиҳӣ ба Воҳидҳои истеҳсолӣ гурӯҳбандӣ карда мешаванд.
- **Хоҷагиҳои калон (ХК):** Хоҷагиҳое, ки масоҳати хоҷагиашон маъмулан аз 200 гектар пахта доранд, ки истеҳсолоти механиконидашуда доранд ё аз ҷиҳати сохтор ба меҳнати доимии кироя вобастаанд. Хоҷагиҳои калон бо Better Cotton ба таври инфиродӣ ё (дар баъзе заминаҳо) тавассути модели кафолати гурӯҳи хоҷагиҳои калон иштирок мекунанд.

Афзалиятҳои байнисоҳавӣ

Масъалаҳои баробарии гендерӣ ва тағйирёбии иқлим ба бисёр нишондиҳандаҳои ПМ дахл доранд. Нишондиҳандаҳое, ки ба онҳо бояд ба тағйирёбии иқлим ё масъалаҳои баробарии гендерӣ таваҷҷуҳи хоса дода шавад, дар боло бо афзалиятҳои мутақобилан қайд карда мешаванд.

Шартҳои асосӣ

Деҳқон:
Мафҳуми деҳқонон чи тавре, ки дар принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton истифода шудааст, ашхоси ҳама гуна ҷинс, замина ва шахсият (ниг. уҳдадорӣ оид ба фарогирии иҷтимоӣ) ва ҳар як аъзои хонаводаи онҳо - ҳамсарон ва фарзандони онҳоро дар бар мегирад, ки вазифаҳои кишоварзӣ ва масъулиятҳои қабули қарорҳоро муштарак доранд. Иҷоракорон ва саҳмдорон инчунин деҳқон ҳисобида мешаванд, агар онҳо хароҷоти воридотӣ дошта, асосан барои амалияи истеҳсолӣ масъул бошанд.

Шахсоне, ки дар хоҷагиҳо ба пахтакорӣ машғуланд:
Ба он ҳамаи аъзои хоҷагиҳои деҳқонӣ, коргарон, иҷоракорон, саҳмдорон ва ҳар касе, ки дар истеҳсоли пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) дар сатҳи хоҷагиҳо иштирок доранд, новобаста аз нақши истеҳсолӣ, ҷинс, замина ва шахсияти онҳо (ниг. уҳдадорӣ оид ба фарогирии иҷтимоӣ) дохил мешавад.

Истеҳсолкунанда: Дорандагони иҷозатномаи Better Cotton. Нигаред: ***Дорандагони иҷозатнома: Муайян кардани истеҳсолкунандагон дар доираи ПМ***

Идоракунии истеҳсолкунанда:
- Дар шароити хоҷагии калон ин ба роҳбарияти хоҷагӣ, аксаран худи деҳқонон дахл дорад.
- Дар хусуси воҳиди истеҳсолӣ (ВИ), ин ба ҳар касе, ки дар сатҳи ВИ барои татбиқи стандарт ҷалб шудааст, дахл дорад, аз ҷумла менеҷери ВИ, фасилитаторҳои саҳроӣ, роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ, деҳқонони пешбар (дар баъзе шароитҳо) ва дигар кормандони ВИ. Он ҳамчун табодилпазирона бо идоракунии ВИ истифода мешавад.

Коргарон:
Better Cotton коргаронро ҳамчун ҳама он шахсоне, ки дар хоҷагиҳои пахтакорӣ кор мекунанд, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсият, муайян мекунад (ниг. уҳдадорӣ оид ба фарогирии иҷтимоӣ). Коргарон метавонанд муваққатӣ, мавсимӣ ё доимӣ бошанд ва бевосита аз ҷониби деҳқонон ё зерпудратчӣ, масалан, тавассути брокери меҳнатӣ ҷалб карда шаванд. Коргарон одатан барои кори худ музд мегиранд, аммо инчунин метавонанд музд нагиранд, ба монанди аъзои

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

оила ё меҳнати табодули ҷомеа. Дар баъзе мавридҳо, саҳмдоронро, ки салоҳияти қабули қарор дар бораи амалияи истеҳсолӣ ва хароҷоти воридотӣ дар сатҳи хоҷагӣ доранд, инчунин метавонанд ҳамчун коргарон ҳисобида шаванд. Барои муайяни таърифи муфассали саҳмдор, лутфан ба профили меҳнатии Better Cotton муроҷиат кунед.

Таърифҳои минбаъдаи истилоҳот дар луғати замимаи 3 оварда шудаанд.

Қоидаҳои таҳияи лоиҳа

ПМ в.3.0 Монеаҳои техникии Созмони Ҷаҳонии Тиҷорат дар созишномаи тиҷоратро дар замимаи 3 Кодекси таҷрибаи пешқадам оид ба таҳия, қабул ва татбиқи стандартҳо ва дастури Созмони Байналмилалии Стандартизатсия (СБС) ва Комиссияи Байналмилалии Электротехникӣ (КБЭ) ва таҷрибаҳои тавсияшуда оид ба стандартизатсия аз ҷониби мақомоти миллиро риоя мекунад.[2]

Ҳуҷҷатҳои дахлдори беруна

- Ҳуҷҷатҳои истинодҳои умумиҷаҳонӣ, ки роҳнамо ва/ё расмиёти глобалии татбиқро таъмин мекунанд, метавонанд дар сомонаи Better Cotton дар www.bettercotton.org пайдо карда шаванд.
- Дастурамал оид ба кафолати Better Cotton
- Танзими стандарти ва тартиби тафтишоти Better Cotton в.2.0, сентябри соли 2021
- Кодекси таҷрибаи пешқадами Иттиҳоди байналмилалӣ оид ба аккредитатсия ва тамғагузории иҷтимоӣ ва экологӣ (ИБАТИЭ) барои муқаррар кардани стандартҳои иҷтимоӣ ва экологӣ, версияи оммавии 6.0, декабри соли 2014

Таърихи таҳрирҳо ва версияҳо

[2] ISO/IEC. 'ISO/IEC Guide 59, ISO and IEC Recommended Practices for Standardization by National Bodies.' (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.iso.org/standard/71917.html.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

ПМ в.3.0 ба тафтишоти ҷиддии стандарти қаблӣ дар машварат бо ҷонибҳои манфиатдор ва мувофиқи Кодекси таҷрибаи пешқадами ИБАТИЭ барои муқаррар кардани стандартҳои иҷтимоӣ ва экологӣ[3] ва бо роҳнамоии таҷрибаҳои тавсияшудаи СБС ва КБЭ барои стандартизатсия аз ҷониби мақомоти миллӣ асос ёфтааст.[4]

ПМ ВЕРСИЯ	САНА	Шарҳ
Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton в.1.0	2010	Аввалин нашри ПМ Better Cotton баровари шуд.
Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton в.2.0	Сентябри 2015-ноябри 2017	Раванди тафтишот, аз ҷумла ду машварати ҷамъиятӣ бо ҷонибҳои манфиатдор
	Ноябри соли 2017	Тасдиқи ПМ в.2.0 аз ҷониби Шурои Better Cotton
	Марти 2018 - феврали 2019	Оғози расмии ПМ в.2.0 (марти 2018); давраи гузариш
	1 марти 2019	Better Cotton ПМ в.2.0 ’эътибор дорад
Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton в.2.1	17 апрели 2019	Навсозӣ бо тағйироти ғайримоддӣ; ПМ в.2.1 эътибор дорад
Принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton в.3.0	Октябри соли 2021	Оғози раванди тафтишот
	Октябри 2021- Феврали 2023	Раванди тафтишот, аз ҷумла 60 рӯзи машварати ҷамъиятии ҷонибҳои манфиатдор (август-сентябри 2022)
	Феврали 2023	Тасдиқ ҳуд аз ҷониби Шурои Better Cotton
	Июни 2023	Оғози расмии Better Cotton ПМ в.3.0
	Апрели 2023-марти 2024	Давраи гузариш
	Марти 2024	Better Cotton ПМ в.3.0 эътибор дорад (Мавсими пахта 2024-2025)[5]

[3]ISEAL Alliance. ‘ISEAL Standard-Setting Code of Good Practice Version 6.0.’ (2014). Accessed February 7, 2023. https://www.isealalliance.org/get-involved/resources/iseal-standard-setting-code-good-practice-version-60.
[4] ISO/IEC. ‘ISO/IEC Guide 59, ISO and IEC Recommended Practices for Standardization by National Bodies.’ (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.iso.org/standard/71917.html.
[5] Better Cotton seasons align with the International Cotton Advisory Committee (ICAC) seasons.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Ихтисорот

ССБК: Системаи стандартии Better Cotton
КМР: Кансерогенӣ, мутагенӣ ё репротоксикӣ (моддаҳо)
МШ: Меҳнати шоиста
СУО: Ташкилоти озуқаворӣ ва кишоварзии Созмони Милали Муттаҳид (ФАО)
ГГ: Гази гармхонаӣ
СУҲ: Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои химиявӣ
АБҲ: Арзиши баланди нигоҳдорӣ
ПХХ: Пеститсидҳои хеле хатарнок
СБМ: Ташкилоти байналхалқии меҳнат
ИИҲ: Мубориза ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон
ХК: Хоҷагии калон
ХМ: Хоҷагии миёна
БҲМ: Бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат
ШАП: Шабакаи байналмилалии амалиёти пестисидҳо
ПМ: Принсипҳо ва меъёрҳо
ТМИ: Таҷҳизоти муҳофизати шахсӣ
ВИ: Воҳиди истеҳсолӣ
СХ: Соҳибони хурд
СУТ: Созмони Умумиҷаҳонии Тандурусти

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 1: Идоракунӣ

Системаи идоракунии маълумотнок, пурсамар ва фарогир на танҳо шарти бомуваффақият қонеъ кардани ҳамаи меъёрҳо дар ПМ аст, балки ҷузъи асосии таҳкими шаффофият ва пайгирӣ, барпои боварии истеъмолкунандагон ва пешбурди такмили доимӣ ба натиҷаҳои устувор мебошад. Принсипи идоракунӣ талаботро дар бораи фаъолиятҳои банақшагирӣ ва мониторинг, идоракунии маълумот ва такмили доимиро ба ин мақсад фаро мегирад. Он инчунин аҳамияти равиши муштарак ва ҳамаҷонибаро, ки ба ҳадафҳои дарозмуддати рушди устувори ҷамоатҳои кишоварзӣ мусоидат мекунад, эътироф ва таъкид мекунад. Ҳамин гуна, он талаботҳоро оид ба амалиёти муштарак, машваратҳои ҳамаҷониба бо ҷамоатҳои кишоварзӣ ва фаъолиятҳои пурсамар ва ҳамаҷониба оид ба таҳкими тавонмандиро дар бар мегирад. Дар ин принсип ду афзалияти мутақобила - гендер ва тағйирёбии иқлим низ ҷойгир шудаанд. Ҳадафи пешакӣ аз ҷумлаи онҳо таъкид кардан аст, ки ҳама гуна фаъолияте, ки барои истеҳсоли пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) анҷом дода мешавад, бояд чараёни такмили мушаххаси ин ду соҳаро ба назар гирад.

Меъёри 1.1 – Фаъолиятҳои сатҳи истеҳсолкунандагон ба таври хуб огоҳшуда, пурсамар ва ҳамаҷониба идора карда мешаванд.

1.1.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он.
Барои воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) нақшаи возеҳ ва аз ҷиҳати маҳаллӣ мувофиқ таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки: (i) он доимо нав нигоҳ дошта мешавад ва тамоми фаъолиятҳо, муҳлатҳо ва масъулиятҳоро дар бар мегирад; (ii) он на камтар аз як маротиба ҳар сол бо дарназардошти натиҷаҳои фаъолияти мониторинг баррасӣ карда мешавад.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки идоракунии ВИ як тарзи муташаккили банақшагирӣ ва анҷом додани тамоми чорабиниҳоро дар саросари ВИ дошта бошад. Ин кумак мекунад, ки роҳбари ВИ, фасилитаторҳои саҳрой ва дигар кормандони ВИ масъулият ва муҳлатҳои худро дарк кунанд ва дар ҳамоҳангсозии кӯшишҳо ва захираҳо кумак расонанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Барои таъмини равиши интегралӣ, нақшаи фаъолият бояд тамоми чорабиниҳои марбут ба татбиқи Барномаи Better Cotton, аз ҷумла омӯзиш, машварат, дастгирии хоҷагиҳои деҳқонӣ ва дигар чорабиниҳои алоқамандро дар тамоми принсипҳо ва соҳаҳои байниҳамдигарии ПМ дар бар гирад. Ҳадафҳои такмили доимӣ тибқи меъёри 1.3 ва фаъолиятҳои марбут ба онҳо низ бояд дохил карда шаванд. Дар назар аст, ки роҳбарияти ВИ нақшаро на камтар аз як маротиба дар як сол баррасӣ мекунад ва дар ҳолати зарурӣ онро дар асоси маълумот аз фаъолиятҳои мониторинг (Нишондиҳандаи 1.1.2), машваратҳо дар сатҳи саҳроӣ (Нишондиҳандаи 1.1.3), афзалиятҳои марбут ба тағйирёбии иқлим (Меъёри 1.7) ва тавсияҳои роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ (Меъёри 1.5) ислоҳ кунад. Нақшаи фаъолият бояд ҳуҷҷати корие бошад, ки ба амалиёти ҳаррузаи хоҷагӣ роҳбарӣ мекунад. Роҳбарияти ВИ бояд бо нақша ва тарзи таҳия ва ислоҳи он шинос бошад.

1.1.2 — Баробарии гендерӣ

Нақшаи мониторинг таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки маълумот ва усулҳоеро, ки барои муайян кардани хатарҳои номутобиқатӣ, чен кардани пешрафт ва фаҳмидани самаранокии фаъолияти воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) истифода мешаванд, муайян мекунад.

Маълумот ва иттилоот ба қайд гирифта мешаванд ва омӯзишҳо (таҷрибаҳо) барои огоҳ кардани нақшаи фаъолият дар нишондиҳандаи 1.1.1 истифода мешаванд.

СХ
ХМ

Ҳадаф аз он иборат аст, ки роҳбарияти ВИ дорои сохторҳои пурқуввати бозгашти маълумот барои мунтазам назорат кардани самаранокии фаъолият ва пешрафти он дар сатҳи маҳаллӣ дорад.

Мониторинги мунтазами фаъолият ва пешрафт (дар асоси маълумот, машварат ва усулҳои дигар) қисми асосии системаи хуби идоракунӣ мебошад. Ин ба роҳбарияти ВИ кумак мекунад, то бифаҳмад, ки дар куҷо фаъолият ва равишҳои он дар беҳбудиҳо дар сатҳи маҳаллӣ муваффақанд ва дар куҷо не. Ин маълумот бояд ба ВИ барои бознигарӣ ва танзими фаъолияти онҳо кумак кунад, то пурсамартар шавад.

Нақшаи мониторинг бояд муайян кунад, ки кадом маълумот ва бо кадом усулҳо ҷамъоварӣ мешавад. Усулҳои мониторинг бояд намояндагӣ ва фарогир будани маълумотро таъмин кунанд (махсусан барои занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор меоянд) ва метавонанд пурсишҳо, вохӯриҳои фокус-гурӯҳҳо, китобҳои саҳроии деҳқонон, фаъолиятҳои машваратӣ (танҳо барои занон), иттилооти гурӯҳҳои ҷомеаро оид ба хатарҳои маҳаллӣ, маълумоти арзёбии лоиҳа ва ғайра дарбар гиранд. Мониторинг бояд ҳам маълумоти миқдорӣ ва ҳам сифатиро дар бар гирад. Маълумоти мониторинг бояд ҳадди ақал барои ду мавсими гузашта нигоҳ дошта шавад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Риоя кардани ин нишондод на танҳо сифат ва аниқ будани нақша, балки инчунин ба назар гирифта мешавад, ки оё фаъолияти назорат мувофиқи нақша ба амал бароварда мешавад, ё на. Дар назар аст, ки роҳбари ВИ, фасилитаторҳои саҳроӣ ва дигар кормандони ВИ бо нақша шиносанд ва метавонанд натиҷаҳои асосии мониторинг ва чӣ гуна онҳо барои хабардор кардани фаъолиятҳои сатҳи ВИ дар нишондиҳандаи 1.1.1 истифода шуданд, фаҳмонанд.

1.1.3 Баробарии гендерӣ

Намунаи хоса ва фарогири шахсони инфиродие, ки дар хоҷагиҳо ба пахтакорӣ машғуланд, дар бораи афзалиятҳо ва ниёзҳои онҳо на камтар аз як маротиба дар як сол машварат карда мешаванд. Натиҷаҳои асосии ин машварат ҳуҷҷатгузорӣ ва дар банақшагирии фаъолият дар тамоми принсипҳо ва муайян кардани афзалиятҳо барои такмили доимӣ, ба назар гирифта мешаванд.

СХ
ХМ

Ҳадаф аз он иборат аст, ки манфиатҳои ҳамаи шахсони ҷалбшуда ва зарардида дар сатҳи саҳро, дар идоракунӣ ва қабули қарорҳо дар сатҳи ВИ, ба назар гирифта шаванд. Одамоне, ки ба фаъолияти деҳқонӣ машғуланд, дар маркази боз хам устувор гардондани пахта мебошанд. Аз ин рӯ, баррасии таҷриба, ниёзҳо ва манфиатҳои онҳо барои фароҳам овардани таъсири дарозмуддати устувор муҳим аст.

Диққати махсус бояд ба деҳқон-занон ва коргарон, ҷавонон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор меоянд, дода шавад. Усулҳои машварат, вақт ва макони машваратҳо бояд ба шароити маҳаллӣ ва гурӯҳҳои иштирокчиён мутобиқ карда шаванд.

Машваратчиён бояд ба забон ва мантиқ, ҷинс ва ҷараёни эҳтимолии нерӯ дар байни иштирокчиён ва байни фасилитаторҳо ва иштирокчиён, мутаассир бошанд (масалан, занон бо дигар занон сӯҳбат доранд ва мардон бо занон сӯҳбат мекунанд). Ҳама гуна таъсири манфии фаъолияти машваратӣ (масалан, аз даст додани даромад дар натиҷаи набудани кор ё мушкилоти бехатарӣ дар натиҷаи сафар) бояд кам карда шавад.

Машваратҳо метавонанд муҳокимаи мушкилот ва имкониятҳои татбиқи барнома, афзалиятҳо барои омӯзиш ва дигар дастгирӣ ё ҳама гуна ниёзҳо ва афзалиятҳои дигарро дар бар гиранд. Иштирокчиён бояд дар бораи мақсади муҳокимаҳо ва чӣ гуна истифода бурдани фикру мулоҳизаҳои онҳо огоҳ карда шаванд.

Машваратҳо бояд ҳадди ақал 10% (зиёдатар тавсияшаванда)-и деҳқононро фаро гиранд ва муҳокимаҳоро бо ҳамаи аъзои дахлдори хонавода, бахусус занон, ки дар қабули қарор ҳуқуқи овоздиҳӣ доранд, дар бар гиранд. Илова бар ин, истеҳсолкунандагон бояд нишон диҳанд, ки онҳо бо коргарон, дигар аъзои хоҷагиҳои марбута ва дигар ҷонибҳои

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		манфиатдори ҷомеа машварат кардаанд, махсусан бо одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд. Истеҳсолкунандагон бояд фаҳмонанд, ки чӣ гуна натиҷаҳои машварат ба банақшагирии фаъолият ва муайян кардани афзалиятҳо, барои такмили доимӣ, дохил карда шудаанд. Машваратҳо дар ин нишондиҳанда метавонанд бо фаъолиятҳои роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ мувофиқат кунанд (ниг. Меъёри 1.5) ва инчунин метавонад барои хабардор кардани кори таъмини зиндагӣ истифода шаванд (ниг. Принсип 6).
1.1.4		
Системаи пурсамари идоракунӣ барои ба нақша гирифтан ва ба амал баровардани тадбирҳои хоҷагидорӣ ҷорӣ карда шудааст. Система имкон медиҳад, ки тараққиётро дар муқоиса бо нишондиҳандаҳои Better Cotton ва ҳадафҳои такмилдиҳии доимӣ назорат кунанд.	ХК	Мақсад аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда дорои тарзи муташаккили банақшагирӣ ва идоракунии фаъолиятҳо, мониторинги пешрафт ва муайян кардани хатари номутобиқатӣ нисбат ба ҳама соҳаҳое, ки аз ҷониби ПМ фаро гирифта шудаанд, дошта бошад. Система бояд банақшагирӣ ва идоракунии фаъолияти хоҷагидорӣ, инчунин ҳама гуна соҳаҳои беҳбуди устувориро, ки дар Меъёри 1.3 фаро гирифта шудаанд, дар бар гирад. Агар истеҳсолкунанда алхол системаи самараноки идоракуниро дошта бошад, ки ба ин талабот ҷавобгӯ аст, зарурати таъсиси системаҳои мушаххас барои Better Cotton вуҷуд надорад.
1.1.5		
Истеҳсолкунанда ба ҳама қонунҳо ва қоидаҳои татбиқшаванда мувофиқат мекунад.	СХ ХМ ХК	Мақсад аз он иборат аст, ки риояи қонун талаботи ҳадди ақал барои ҳамаи истеҳсолкунандагони Better Cotton аст. Ба қонунҳои татбиқшаванда қонунҳо ва қоидаҳои маҳаллӣ, музофотӣ, иёлотӣ ё миллӣ, аз ҷумла онҳое, ки бо имзои шартномаи байналмилалӣ ба қонунҳои миллӣ дохил карда шудаанд ё аз ҷиҳати қонунӣ бартарӣ дониста шудаанд, дохил мешаванд. Нишондиҳанда инчунин ҳама гуна созишномаҳои коллективиро дар бар мегирад. Агар қонунҳо ва қоидаҳои татбиқшаванда ё шартномаҳои коллективӣ ба талаботҳои ПМ мувофиқат накунанд, маҷмӯи қатъии талаботҳо татбиқ мешаванд, агар дар нишондиҳанда тартиби дигаре зикр нашуда бошад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

1.1.6		
Истеҳсолкунанда барои муайян ва кам кардани ҳама гуна хатарҳои иҷтимоӣ ва/ё экологӣ, ки фаъолияти хоҷагӣ ба ҷамоатҳои атроф ва замин мерасонад, чораҳо меандешад.	ХМ ХК	Мақсад аз он иборат аст, ки роҳбарияти истеҳсолкунандагон аз ҳама гуна таъсири манфии фаъолияти кишоварзӣ ба одамон ё экосистемаи берун аз ҳудуди хоҷагиҳо огоҳ бошад ва кам кунад. Ҳама амалиётҳои кишоварзӣ эҳтимолан берун аз ҳудуди хоҷагиҳо таъсир хоҳанд дошт. Дар назар аст, ки истеҳсолкунандагон дар муайян ва андешидани чораҳо барои кам кардани таъсири манфӣ (масалан, сели пестисидҳо ё дорупошӣ, ки ба сокинони маҳаллӣ ё олами ҳайвоноти ваҳшӣ таъсири манфӣ мерасонанд) кумак кунанд. Истеҳсолкунандагон метавонанд воситаҳои ба мисли арзёбии таъсири иҷтимоӣ ва муҳити зист, механизмҳои шикоятҳои ҷомеа ё машварат бо одамони зарардида ва ҷомеаҳоро барои арзёбии ин таъсирот истифода баранд. Пеш аз ҳар гуна фаъолияте, ки метавонад ба ҷамоатҳои маҳаллии гирду атроф аз ҷиҳати ҳуқуқ, замин, захираҳо, қаламравҳо, воситаҳои зиндагӣ ё амнияти озуқаворӣ таъсир расонад, истеҳсолкунандагон бояд аз ҷонибҳои манфиатдор ва зарардида маълумот гиранд ва бо мақсади гирифтани розигии ройгон, пешакӣ ва огоҳона машварат кунанд. Истеҳсолкунандагон бояд нишон диҳанд, ки чӣ гуна масъалаҳои арзшуда аз ҷониби аъзои ҷомеа ба миён гузошташуда, баррасӣ ва ҳал карда шудаанд.

Меъёри 1.2 – Идоракунии пурсамар ва мувофиқи додаҳо, қабули қарорҳои беҳтарро дастгирӣ мекунад.

1.2.1		Баробарии гендерӣ
Мутобиқи ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ, маълумоти дақиқ ва мукаммал дар сатҳи истеҳсолкунанда ҷамъоварӣ, тасдиқ ва гузориш дода мешавад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ВИ ё ХК системаи пурсамар барои ҷамъоварӣ, тафтиш ва гузориш додани маълумоти босифат, тавре ки дар ҳуҷҷати талабот оид ба маълумот дар бораи хоҷагиҳо зикр шудааст, дорад. Дар хусуси СХ ва ХМ, ин нишондиҳанда тамоми маълумоти дахлдорро дар бар мегирад, ки дар сатҳи ПМ ҷамъоварӣ ва гузориш дода шудааст. Барои ХК, ин нишондиҳанда тамоми талаботи маълумотро фаро мегирад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мақсад аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон маълумоти мувофиқ, дақиқ ва босифатро дар сатҳи истеҳсолкунандагон ҷамъоварӣ кунанд. Маълумоти мукаммал ва замонавӣ ба истеҳсолкунандагон дар пайгирии пешрафти устувор ва муайян кардани он, ки чӣ хуб кор мекунад ва дар куҷо равишҳои нав ё ислоҳшуда лозим аст, кумак мекунад. Босифат ва дақиқ будани маълумот инчунин барои огоҳ кардан ва нишон додани натиҷаҳо ба дигар ҷонибҳои манфиатдор, муҳим аст.

Маълумоти мушаххасе, ки дар сатҳи истеҳсолкунанда талаб карда мешавад, дар ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ муайян карда шудааст. Равандҳои ҷамъоварӣ, тасдиқ ва ҳисоботдиҳӣ бояд намояндагӣ дошта бошанд ва ҳамаи онҳоеро, ки дар сатҳи хоҷагиҳо ба истеҳсоли пахта машғуланд, бахусус занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, фаро гиранд. Системаҳо чунон бояд тарҳрезӣ шаванд, ки маълумоти ҷамъовардашуда бо мақсади омӯзиш бо ҷонибҳои манфиатдор мубодила карда шаванд (масалан, фасилитаторҳои саҳрой дар хусуси ВИ, роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ва/ё деҳқонон ва коргарон). Маълумоти тақсимшуда аз рӯи ҷинс қадами муҳими аввалин барои фарогирии занон дар тамоми фаъолиятҳо мебошад.

Агар истеҳсолкунанда алҳол системаи самараноки идоракунии маълумот дошта бошад, зарурати таъсиси системаҳои мушаххас барои Better Cotton вуҷуд надорад.

Маълумоти иловагӣ:

Ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ

1.2.2 Баробарии гендерӣ

Мутобиқи ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ, маълумоти дақиқ ва пурра дар сатҳи хоҷагиҳо сабт карда мешавад.

СХ
ХМ

Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон дар ВИ маълумоти мувофиқ, дақиқ ва босифат дар сатҳи хоҷагиҳо ҷамъоварӣ намоянд. Барои ХК, ин нишондиҳанда татбиқ намегардад, зеро ҳама маълумоти дахлдор дар нишондиҳандаи 1.2.1 фаро гирифта шудаанд.

Маълумоти мукаммал ва муосир дар сатҳи хоҷагиҳо ба идоракунии ВИ имкон медиҳад, ки пешрафти сатҳи саҳроро дар муқобили ҳадафҳои устувор пайгирӣ кунад. Иттилоот инчунин метавонад барои хоҷагиҳои деҳқонӣ барои омӯхтан ва пайгирӣ кардани

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		таҷрибаҳои татбиқшаванда ва барои баҳодиҳӣ ва танзими омӯзиш ва дигар чорабиниҳои дахлдор муфид бошад. Маълумоти мушаххасе, ки аз ҷониби деҳқонон дар ВИ ҷамъоварӣ карда мешаванд, дар ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ оварда шудаанд. Маълумоти ҷамъовардашуда бояд намоянда ва фарогирандаи ҳамаи шахсони инфиродие, ки дар хоҷагӣ ба пахтакорӣ машғуланд, махсусан занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, бошанд. Роҳбарияти ВИ бояд таъмин намояд, ки маълумоти ҷамъшуда бо мақсади омӯзиш бо хоҷагиҳои деҳқонӣ мубодила карда шавад. Маълумоти иловагӣ: Ҳуҷҷати талаботи Better Cotton оид ба маълумот дар бораи хоҷагӣ

Меъёри 1.3 – Такмили доимӣ дар соҳаҳои устувории маҳалли алоқаманд нишон дода мешавад.

1.3.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он.
Самтҳои мушаххаси таваҷҷуҳ ва ҳадафҳои дахлдори сесола барои такмили доимӣ муайян карда шудаанд ва фаъолиятҳои солона оид ба кор бо ин ҳадафҳо ҳамчун як қисми фаъолият ва мониторинги банақшагирӣ ва ба татбиқи нишондиҳандаҳои 1.1.1 ва 1.1.2 пурра дохил ва амалӣ карда мешаванд. Самтҳои таваҷҷуҳ: (i) Афзалиятҳои устувории маҳаллии алоқаманд; (ii) Афзалиятҳое, ки дар натиҷаи фаъолияти мониторинг ба вуҷуд меоянд (Нишондиҳандаи 1.1.2); (iii) Афзалиятҳо аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳрой тибқи нишондиҳандаи 1.1.3 ва аз коре, ки аз ҷониби роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ гузаронида мешавад (Меъёри 1.5).	СХ ХМ *	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ВИ ухдадор шавад, ки бо мурури замон дар минтақаҳое, ки ба шароити маҳаллӣ ва одамон мувофиқанд, беҳбудии устуворро анҷом диҳад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Самтҳои мушаххаси таваҷҷуҳ барои такмили доимӣ дар сатҳи ВИ муайян карда мешаванд, ки имконияти дар интихоби масъалаҳое, ки дар шароити маҳаллӣ бештар мувофиқ ва муҳиманд, чандирӣ диҳанд. Ҳангоми интихоби самтҳои таваҷҷуҳ бояд нуқтаҳои муҳим ё афзалиятноки устувории маҳаллӣ, инчунин саҳми машваратҳои сатҳи саҳрой (ниг. нишондиҳандаи 1.1.3), аз ҷумла оид ба баробарии гендерӣ ва масъалаҳои тағйирёбии иқлим, ба назар гирифта шаванд. Роҳбарияти гендерӣ ва Кумитаи гендерӣ, инчунин шахс(ҳо)-и масъули мониторинги Меҳнати шоиста (МШ) бояд ба қабули қарорҳо оид ба самтҳои такмили доимӣ дохил карда шаванд. Дар ҳоле ки (махсусан барои ВИ-ҳои нав) байни минтақаҳои таваҷҷуҳи такмили доимӣ ва талаботҳои ПМ мувофиқат вуҷуд дошта бошад, ба ВИ тавсия дода мешавад, ки соҳаҳои устувориро, ки аз доираи ПМ берунанд, баррасӣ кунанд. Онҳо инчунин бояд кӯшиш кунанд, ки шумораи самтҳои такмили доимиро тақрибан аз се то панҷ маҳдуд кунанд, то имконият бештар ба таваҷҷуҳ, захираҳо ва тараққиёт фароҳам оваранд.

Ҳадафҳои такмили доимӣ, фаъолиятҳо ва мониторинг бояд ба системаҳои умумии банақшагирӣ ва мониторинги ВИ дар нишондиҳандаҳои 1.1.1 ва 1.1.2 ворид карда шаванд.

Барои ВИ-ҳои нав, ин нишондиҳанда танҳо пас аз ворид шудан ба давраи дуюми иҷозатномадиҳии худ (одатан соли сеюм ё чоруми иштирок) арзёбӣ мешавад. Дар давраи аввали иҷозатномадиҳӣ, ВИ аз рӯи ин нишондиҳанда арзёбӣ намешавад. Бо вуҷуди ин, онҳо бояд машваратҳо гузаронанд ва то лаҳзаи баҳодиҳии иҷозатномаи дуюм, самтҳои афзалиятнок, ҳадафҳо ва фаъолиятҳоро муайян кунанд.

*ба ВИ-ҳо аз давраи дуюми иҷозатномадиҳӣ татбиқ карда мешавад

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

1.3.2		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Ҳадафҳои мушаххас ва устувории маҳалли алоқаманд барои таваҷҷуҳ ба такмили доимӣ муайян карда шудаанд. Чорабиниҳо барои ноил шудан ба ин ҳадафҳо татбиқ карда мешаванд ва пешравӣ ҳамчун як қисми системаи идоракунии умумии нишондиҳандаи 1.1.4 назорат карда мешавад.	ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ҳамаи истеҳсолкунандагон ухдадор шаванд, ки бо мурури замон дар соҳаҳое, ки ба шароити маҳаллӣ ва одамон мувофиқанд, беҳбудии устуворро таъмин кунанд. Дар назар аст, ки истеҳсолкунандагон аз риояи асосии талаботҳои ПМ берун бароянд ва соҳаҳои муҳимро, ки тавассути онҳо метавонанд минбаъд таъсири устувории худро беҳтар кунанд, муайян намоянд. Самтҳои мушаххаси таваҷҷуҳ барои такмили доимӣ метавонанд аз ҷониби худи истеҳсолкунандагон, ба масъалаҳои таъҷилӣ ва муҳим дар заминаи маҳаллии онҳо чандирӣ дода, муайян карда шаванд. Интихоби самтҳои таваҷҷуҳ бояд нуқтаҳои муҳим ё афзалиятноки устувории маҳаллӣ, саҳми коргарон ва/ё ҷонибҳои манфиатдори ҷомеаро, мавзӯъҳои марбут ба баробарии гендерӣ ва масъалаҳои тағйирёбии иқлимро баррасӣ кунанд. Деҳқонон бояд фаҳмонанд, ки чи гуна онҳо ин самтҳои таваҷҷуҳро муайян кардаанд, чорабиниҳои мушаххаси ба нақша гирифташуда ва анҷомдодашуда ва чӣ гуна онҳо тараққиётро назорат мекунанд. Онҳо тавсия дода мешаванд, ки шумораи минтақаҳои такмилдиҳии доимиро тақрибан аз ду то се маҳдуд кунанд, то имконият бештар ба таваҷҷуҳ, захираҳо ва тараққиёт фароҳам оваранд.

МЕЪЁРИ 1.4 – Имкониятҳо тавассути равиши ҳамаҷониба ва пурсамар тақвият дода мешаванд.

1.4.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Барномаи пурсамар барои тақвияти иқтидори шахсони инфиродие, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, амалӣ карда мешавад. Омӯзиш ва фаъолиятҳои марбут: (i) Таваҷҷуҳ ба таҷрибаҳо ва навовариҳои маҳаллӣ; (ii) Аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳрой тибқи нишондиҳандаи 1.1.3, инчунин фикру мулоҳизаҳо аз тренингҳои пешина огоҳ карда мешаванд;	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки омӯзиш ва дигар чорабиниҳои тақвияти иқтидор мувофиқ, фарогир ва пурсамар, барои пешбурди тағйирот дар сатҳи соҳа мебошанд. Тағйир додани амалиёт ва рафтор мураккаб ва душвор аст, зеро он ҳамеша бевосита ва бавосита ба кор ва зиндагии онҳое, ки ба фаъолияти хоҷагӣ машғуланд, таъсир мерасонад. Барои пурсамар будани тақвияти иқтидор, ин равиш бояд хавфҳоеро, ки метавонанд боиси тағйироти зарурӣ барои шахсони дахлдор шаванд, ба назар гиранд. Он на танҳо

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(iii) Равишҳо ва асбобҳоеро истифода баред, ки барои расонидани таъсир дар сатҳи саҳро, самаранок бошанд.		таҷрибаи қавии техникӣ, балки малакаҳои асосии функсионалии шахсонеро, ки ин фаъолиятҳоро иҷро мекунанд, талаб мекунад (ба мисли муошират, малакаҳои модераторӣ ва омӯзиш, ҳассосият ба баробарии гендерӣ ва фарогирии иҷтимоӣ ва дониш дар бораи омӯзиши калонсолон, тағйир додани рафтор, равишҳои муштарак ва усулҳои инноватсионии густариш). Дар робита ба мундариҷа, фаъолиятҳои тақвияти иқтидор бояд ба ҳалли мушкилоти уструвории маҳалли алоқаманд нигаронида шаванд, эҳтиёҷот ва дархостҳои омӯзишии иштирокчиёнро баррасӣ кунанд ва таҷрибаҳоеро, ки дар заминаи маҳаллӣ собит шудаанд, пешбарӣ кунанд. Ба қадри зарурӣ, мавзӯъҳо метавонанд ва бояд фаротар аз масъалаҳои агрономӣ бошанд, то соҳаҳои баробарии гендерӣ, кам кардани тағйирёбии иқлим ва мутобиқшавӣ ба он, соҳибкорӣ, молия ва баҳисобгирии хоҷагидорӣ, тиҷорат ва соҳибкорӣ, ҳуқуққо дар меҳнат ва саломатӣ ва бехатариро фаро гиранд. Равишҳо ва воситаҳои истифодашуда бояд ҷалбкунанда ва дастраси иштирокчиён бошанд (инчунин нигаред ба нишондиҳандаи 1.4.2). Онҳо бояд аз доираи тренингҳои классикии тренер-деҳқон берун оянд ва ба доираи васеътари усулҳо, аз ҷумла омӯзиши «деҳқон ба деҳқон», сюжетҳои намоишӣ, истифодаи технологияҳои коммуникатсионии иттилоотӣ ё чорабиниҳои муштарак дар сатҳи ҷомеа истифода шаванд. Идоракунии ВИ бояд навоварона бошад ва тавассути воситаҳои зиёду гуногун барои беҳтар кардани аҳамият, фарогирӣ ва самаранокии барнома фикру мулоҳизаҳоро ҷустуҷӯ кунад. Роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ бояд дар тарҳрезӣ ва татбиқи чорабиниҳои тақвияти иқтидор бо мақсади таъмини фарогирӣ ва ҳамгирои оид ба баланд бардоштани сатҳи огоҳии гендерӣ ҷалб карда шаванд (инчунин нигаред ба нишондиҳандаи 1.4.2).
1.4.2		Баробарии гендерӣ
Омӯзиш ва дигар фаъолиятҳои марбут ба он тарҳрезӣ шудаанд, ки фарогир бошанд ва барои ҳар нафаре, ки метавонанд манфиат гиранд, баробар дастрас бошанд.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки аз ҷониби роҳбарияти ВИ таъмини имкониятҳои инкишоф додан ва такмил додани малака ва дониш ба ҳар як шахсе, ки дар истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, фароҳам оварда шавад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Барои ноил шудан ба фарогирӣ дар тамоми фаъолиятҳои Better Cotton ва ноил шудан ба таъсири маҳаллӣ, ба занон, ҷавонон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, ҳангоми тарҳрезӣ ва татбиқи тренингҳо ва чорабиниҳои марбута диққати махсус додан муҳим аст. Бояд далелҳое мавҷуд бошанд, ки мундариҷа, равишҳо ва воситаҳо ба шароити маҳаллӣ ва гурӯҳҳои дахлдори одамон, мутобиқ карда шудаанд. Онҳо бояд унсурҳоеро ба мисли мушкилоти забон ва мантиқ, гендер ва нақши онҳо дар истеҳсоли пахта ва ҷараёни нерӯ ҳам дар байни иштирокчиёни эҳтимолӣ ва ҳам дар байни фасилитатор ва иштирокчиён баррасӣ кунанд. Масалан, бо истифода аз гурӯҳҳои омӯзишии танҳо занон. Ҳама гуна таъсири манфии иштирок дар омӯзиш (масалан, аз даст додани даромад аз сабаби набудани кор ё мушкилоти бехатарӣ дар натиҷаи сафар) бояд кам карда шавад. Чорабиниҳо инчунин бояд дархостҳои иштирокчиёнро оид ба малакаҳо ва донишҳои нав, ки ба онҳо имкон медиҳанд дигар нақшҳоро дар истеҳсол иҷро кунанд (масалан, омӯзиши занони коргар барои иҷрои корҳои бештар механиконидашуда, агар онҳо хоҳанд, малакаҳои занон барои дастгирии даромади хонавода ва ғайра), баррасӣ карда шаванд. Бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ва шахсони масъул барои мониторинги МШ бояд машварат карда шаванд ва ба қабули қарор дохил карда шаванд.
1.4.3		Баробарии гендерӣ
Иштирокчиён аҳамият ва манфиатҳои дониш, малака ва таҷрибаҳоеро, ки тавассути омӯзиш ва дигар фаъолиятҳои ба он алоқаманд пешбарӣ мешаванд, дарк мекунанд.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки фаъолиятҳо оид ба таҳкими иқтидорҳо барои баланд бардоштани огоҳӣ, дониш ва малакаҳои ҳамаи иштирокчиён самаранок бошанд. Роҳбарияти ВИ бояд тағйирот дар дониш, муносибат ва амалияро мустақиман назорат кунад ва кафолат диҳад, ки дарсҳои омӯхташуда барои огоҳ кардани ислоҳот дар мундариҷа, равишҳо ва воситаҳои омӯзиш ва фаъолиятҳои мутобиқ истифода шаванд. Таваҷҷӯҳи махсус дар такмили мониторинг ба занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, дода шавад - аз ин рӯ, роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ва масъулони мониторинги МШ бояд ҷалб карда шаванд.
1.4.4		Баробарии гендерӣ

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Барномаи самарабахши мустаҳкам намудани қобилияти коргарон ба амал бароварда мешавад. Омӯзиш ва фаъолиятҳои марбут: (i) Таваҷҷуҳ ба таҷрибаҳо ва навовариҳои маҳаллӣ; (ii) Бо машварат бо коргарон, инчунин аз тариқи ҳалқаҳои бозгашт аз омӯзиши қаблӣ огоҳ карда мешаванд; (iii) Истифодаи равишҳо ва воситаҳои пурсамар; (iv) Онҳо тарҳрезӣ шудаанд, ки фарогир бошанд ва барои ҳамаи коргароне, ки метавонанд манфиат гиранд, дастрас бошанд.	ХК*	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда кафолат диҳад, ки коргарон ба омӯзиши мувофиқ ва дигар фаъолиятҳои марбут ба таҳкими иқтидори онҳо дастрасии баробар ва фарогир дошта бошанд. Фаъолиятҳои таҳкими иқтидор бояд бо ниёзҳо, дархостҳо ва нақшҳои истеҳсолии иштирокчиён мувофиқ бошанд. Онҳо бояд аз малакаҳои асосии корӣ болотар ва васеътар бошанд ва масалан, ҳуқуқҳои коргарон, саломатӣ ва бехатарӣ, баробарии гендерӣ ва таҷрибаҳои устувори кишоварзиро дар бар гиранд. Барои ноил шудан ба фарогирӣ дар тамоми фаъолиятҳои Better Cotton ва ноил шудан ба таъсири маҳаллӣ, ба занон, ҷавонон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, ҳангоми тарҳрезӣ ва татбиқи тренингҳо ва чорабиниҳои марбута диққати махсус додан муҳим аст. Бояд далелҳое мавҷуд бошанд, ки мундариҷа, равишҳо ва воситаҳо ба шароити маҳаллӣ ва гурӯҳҳои дахлдори одамон, мутобиқ карда шудаанд. Онҳо бояд унсурҳоеро ба мисли мушкилоти забон ва мантиқ, гендер ва нақши онҳо дар истеҳсоли пахта ва ҷараёни нерӯ ҳам дар байни иштирокчиёни эҳтимолӣ ва ҳам дар байни фасилитатор ва иштирокчиён баррасӣ кунанд. Ҳама гуна таъсири манфии иштирок дар омӯзиш (масалан, аз даст додани даромад аз сабаби набудани кор ё мушкилоти бехатарӣ дар натиҷаи сафар) бояд кам карда шавад. Чорабиниҳо инчунин бояд дархостҳои иштирокчиёнро оид ба малакаҳо ва донишҳои нав, ки ба онҳо имкон медиҳанд дигар нақшҳоро дар истеҳсол иҷро кунанд (масалан, омӯзиши занони коргар барои иҷрои корҳои бештар механиконидашуда, агар онҳо хоҳанд, малакаҳои занон барои дастгирии даромади хонавода ва ғайра), баррасӣ карда шаванд. Бо роҳбари гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ва шахс(ҳо)-и масъули мониторинги МШ бояд машварат карда шаванд ва ба қабули қарорҳо дохил карда шаванд. *бо зиёда аз 15 нафар коргарон

МЕЪЁРИ 1.5 – Иштироки баробар ва эътирофи занон вуҷуд дорад.

1.5.1	Баробарии гендерӣ

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Раҳбари инфиродии гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ барои дастгирии иштироки баробар ва эътирофи занон таъин шудааст. Вазифаҳои асосӣ иборатанд аз: (i) Машварат бо заноне, ки дар истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, инчунин дигар фаъолони сатҳи ҷомеа (аз ҷумла мардон) барои муайян кардани мушкилоти маҳаллӣ дар баробарии гендерӣ ва имкониятҳо барои беҳтарсозӣ; (ii) Баланд бардоштани огоҳӣ бо роҳбарияти истеҳсолкунандагон ва ҷамоатҳои кишоварзӣ дар бораи динамикаи мушаххаси гендерии маҳаллӣ, аз ҷумла онҳое, ки бо таҷрибаҳои гуногуни кишоварзӣ ва нақшҳои истеҳсолӣ алоқаманданд; (iii) Кор бо роҳбарияти истеҳсолкунандагон барои таҳияи чораҳо барои ҳалли мушкилот ва имкониятҳои муайяншуда.	СХ ХМ ХК*	Ҳадаф аз он иборат аст, ки роҳбарияти истеҳсолкунандагон барои муайян кардани мушкилот ва имкониятҳои асосӣ ва чораҳои дахлдор барои баланд бардоштани аёнӣ, иштирок ва эътирофи занон дар Better Cotton ва берун аз он андешидаанд. Барои гирифтани маълумоти иловагӣ ба роҳнамои зер нигаред. *танҳо барои ХК бо зиёда аз 10 коргарзанон
1.5.2		Баробарии гендерӣ
Дар ҳамкории зич бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ, истеҳсолкунанда тадбирҳои тавсияшударо барои баланд бардоштани баробарии гендерӣ ва фарогирӣ ҳамчун як қисми нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ менамояд.	СХ ХМ ХК*	Ҳадаф аз он иборат аст, ки роҳбарияти истеҳсолкунандагон татбиқ ва мониторинги тадбирҳои дар нишондиҳандаи 1.5.1 муайяншударо таъмин намояд. Барои гирифтани маълумоти иловагӣ ба роҳнамои зер нигаред. *танҳо барои ХК бо зиёда аз 10 коргарзанон

Роҳнамо оид ба Меъёри 1.5: Роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ

Занон дар истеҳсоли пахта нақши асосиро мебозанд ва барои боз ҳам устувортар шудани соҳа имкониятҳои зиёд доранд. Бо вуҷуди ин, онҳо аксар вақт ба захираҳои муҳим, дониш, қудрат ва интихоб барои гузоштани саҳми назаррас дастрасӣ надоранд (масалан, аз сабаби дастрасии маҳдуд ба ҳуқуқи

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба <u>Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ</u> ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

замин, мавқеи қабули қарор ё ҳатто омӯзиш). Воҳидҳои истеҳсолӣ ва хоҷагиҳои калон метавонанд дар рафъи монеаҳое, ки ба пурра эътироф ва ба пахтакорӣ муттаҳид шудани занон халал мерасонанд, нақши фаъол бозанд.

Дар назар аст, ки истеҳсолкунандагон роҳбарияти гендериро таъин кунанд - шахс ё кумитае, ки барои муайян кардан ва ҳалли масъалаҳои марбут ба гендер ва баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ масъул аст. Ин шахс/гурӯҳ бояд бо роҳбарияти истеҳсолкунандагон зич ҳамкорӣ кунад ва дар ҳолати зарурӣ аз шарикон ва иттифоқчиёни дахлдор дар ҷомеаи шаҳрвандӣ ва берун аз он кумак ҷӯяд. Масалан, аъзои ҷамоати занон, ки аз ҷониби деҳқонон ва коргарон алҳол маълум ва эътимод доранд, номзадҳои беҳтарин барои нақшҳои роҳбарияти гендерӣ/Кумита мебошанд ва кумитаҳо ё сохторҳои мавҷудаи гендерӣ метавонанд ҳамчун нуқтаи ибтидоӣ барои бунёд истифода шаванд.

Чӣ гуна роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ таъин ва ташкил карда мешавад, масъулияти истеҳсолкунанда аст. Бо вуҷуди ин, онҳо бояд:

(i) дониш ва таҷрибаи чараёни гендерии маҳаллӣ дошта бошанд;
(ii) вақт ва захираҳо барои иҷрои нақш доранд;
(iii) аз ҷониби роҳбарияти истеҳсолкунандагон барои амалӣ намудани корҳо эътироф ва дастгирӣ карда мешавад.

Тавсия дода мешавад, ки дар хусуси кумита, ба он ҳадди ақал як зан (идеалӣ намояндаи деҳқонон ё коргарон) ва узви роҳбарияти истеҳсолкунандагон дохил карда шавад.

Нақши роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ кори доимӣ ва дарозмуддатро ифода мекунад, на фаъолияти якдафъаина. Фаъолиятҳо бояд ба шароити маҳаллӣ мутобиқ карда шаванд ва унсурҳои зеринро дар бар гиранд:

- **Арзёбӣ ва афзалият додани мушкилот ва имкониятҳои марбут оид ба гендерии маҳаллӣ:** Диққати махсус бояд ба муайян кардани монеаҳои мавҷуда дар роҳи фарогирӣ ва иштироки занон дар соҳаи пахтакорӣ ва кӯшишҳои Барномаи Better Cotton, инчунин дар қобилияти роҳбарӣ ва қабули қарорҳо, дода шавад. Робитаи мутақобила, яъне далели он, ки хусусиятҳои гуногуни шахс ба ҳам мепайванданд ва намунаҳои гуногуни зулми эҳтимолиро ба вуҷуд меоранд, барои таҳияи роҳҳои ҳалли пурсамар, бояд ба назар гирифта шаванд. Илова ба машваратҳои сатҳи саҳроӣ, арзёбии ибтидоӣ метавонад як воситаи муфид барои муайян кардани самтҳои асосӣ ва андозагирии тараққиёт бошад. Ҳангоми муқаррар кардани афзалиятҳо, тавсия дода мешавад, ки аз таъсирҳое оғоз кунед, ки дар муддати кӯтоҳ ва дарозмуддат зарари бештар мерасонанд. Истеҳсолкунанда ё роҳбарияти гендерӣ/Кумитаи гендерӣ бояд нишон диҳанд, ки чӣ гуна мушкилотҳо ва имкониятҳо муайян ва афзалият дода шудаанд.

- **Баланд бардоштани огоҳӣ:** Ин бояд фаъолияти доимӣ бошад ва роҳбари гендерӣ бо истеҳсолкунанда бояд барои муайян кардани роҳҳои баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ дар бораи баробарии гендерӣ ва фарогирии занон тавассути дигар фаъолиятҳо, аз ҷумла фаъолиятҳои баланд бардоштани иқтидор дар ҳама сатҳҳо (аз ҷумла барои роҳбари ВИ, фасилитаторҳои саҳроӣ ва дигар кормандони ВИ), банақшагирии солона ва мониторинг ва кӯшишҳои такмили доимӣ, ҳамкорӣ кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

- **Таҳияи чораҳо:** Роҳбари гендерӣ бояд бо роҳбарияти истеҳсолкунандагон, ҷомеа ва дар ҳолати зарурӣ шахс(ҳо)-и масъули мониторинги МШ барои таҳияи чораҳо барои ҳалли мушкилот ва имкониятҳои муайяншуда кор кунанд. Муҳим аст, ки ба чораҳо мардонро ҷалб кунанд, зеро онҳо барои ноил шудан ба баробарии гендерии беҳтар муҳим мебошанд.

- **Татбиқ:** Вобаста ба намуди фаъолият, шахсони масъул барои амалисозии тадбирҳо бояд бо иттилоот ва донишҳои дахлдор оид ба масъалаҳои гендерии маҳаллӣ, инчунин воситаҳои амалии дахлдор барои татбиқ таҷҳизонида бошанд. Дар доираи ХМ ё ХК, таҳия ва татбиқи сиёсатҳои дахлдор ба монанди Кодексҳои рафтор метавонад ҳамчун як қисми фаъолиятҳои тавсияшаванда мутобиқ бошад. Роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ бояд роҳбариятро дар татбиқ, мониторинг ва такмил додани тадбирҳо дастгирӣ намояд.

Илова ба фаъолиятҳои мақсаднок, роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ бояд дар татбиқи якчанд талабот дар тамоми принсипҳо ҷалб карда шаванд. Барои рӯйхати пурраи ин соҳаҳо нигаред ба Замимаи А.

МЕЪЁРИ 1.6 – Масъалаҳои устувории маҳаллии алоқаманд тавассути амалиёти муштарак ҳал карда мешаванд.

1.6.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Истеҳсолкунанда ҳамкорӣ ё иштирок бо дигар ҷонибҳои манфиатдори дахлдорро оид ба масъалаҳои устувории маҳалли алоқаманд нишон медиҳад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф ҳавасманд кардани истеҳсолкунандагон барои ҳамкорӣ бо дигар ҷонибҳои манфиатдор барои ҳалли мушкилоти устуворӣ тавассути амали муштарак мебошад. Аксари мушкилоти экологӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии вобаста ба пахтакорӣ берун аз ҳудуди як зироат, хоҷагиҳои деҳқонӣ ё ВИ (масалан, набудани оби кофӣ, шароити бади кор, масъалаҳои марбут ба гендер ё фишори ҳашароти зараррасон) паҳн мешаванд. Ҳамҷоя кардани қудрат бо дигар ҷонибҳои манфиатдор имкон медиҳад, ки масъалаҳо пурсамартар ҳал карда шаванд ва боиси ҳалли бештар муҳим ва дарозмуддат гардад. Дигар фаъолон метавонанд дигар истеҳсолкунандагони минтақа, муассисаҳои маҳаллӣ (масалан, марказҳои саломатӣ, мактабҳо ва ғ.), хидматрасонии паҳнкунии дар маҳал мавҷудбуда, гурӯҳҳои занон ё дигар созмонҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ташкилотҳои тадқиқотӣ ва фаъолони хусусиро (масалан, таъминкунандагони пестисидҳо) дар бар гиранд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

	Истеҳсолкунанда метавонад муайян кунад, ки кадом соҳа(ҳо) барои ҳамкорӣ дар асоси мушкилот ва имкониятҳои маҳаллӣ ва/ё ҷалби мавҷудаи соҳае, ки онҳо аллакай дар он иштирок доранд, афзалият дода шавад. Роҳбарияти ВИ бояд тавонад, ки соҳаҳои мушаххаси барои ҳамкорӣ интихобшударо асоснок созад ва фаъолиятҳои андешидашуда, чӣ гуна назорат кардани тараққиёт ва ҳама гуна натиҷаҳоро шарҳ диҳад.

МЕЪЁРИ 1.7 - Тадбирҳо барои беҳтар кардани мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он андешида мешаванд.

1.7.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Истеҳсолкунанда аз тадбирҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлими маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг татбиқ мекунад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ба истеҳсолкунандагон ва деҳқонон фаҳмонанд, ки чӣ гуна тағйирёбии иқлим метавонад ба истеҳсоли пахта таъсир расонад ва таҷрибаҳоеро ҷорӣ кунанд, ки ба онҳо мутобиқ шудан ва мустаҳкам кардани устуворӣ кумак расонад. Ҳарчанд таъсири дақиқи тағйирёбии иқлим ба шароит хос аст, тақрибан ҳамаи минтақаҳои истеҳсолкунандаи пахта аз тағйирёбии иқлим таъсири назаррас доранд ё хоҳанд дошт. Фаҳмидани хатарҳое, ки тағйирёбии иқлим ба амалиёти кишоварзӣ ва воситаҳои зиндагии ҷамоатҳои деҳқонӣ ба вуҷуд меорад, як қадами асосӣ барои омодагӣ ва андешидани чораҳои мутобиқшавӣ мебошад. Истеҳсолкунандагон бояд ба таври идеалӣ баҳодиҳии таъсири иқлимро дар сатҳи хоҷагӣ ё ВИ гузаронанд. Онҳо инчунин метавонанд аз усулҳо ё манбаъҳои иттилооти боэътимод истифода баранд, то хатарҳои маҳаллии тағйирёбии иқлим ва осебпазирии аҳолии гуногунро дарк кунанд. Чорабиниҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим тамоми фаъолиятҳоеро дар бар мегиранд, ки хоҷагиҳои деҳқонӣ барои баланд бардоштани устуворӣ ва омодагии беҳтар ба ҳодисаҳои иқлим амалӣ мекунанд. Онҳо метавонанд, дар қатори дигарон, идоракунии самараноки об (ҳам барои хушксолӣ ва ҳам барои ҳодисаҳои боришоти шадид) ва таҷрибаҳоеро дар бар гиранд, ки пешгирӣ аз эрозия ё обхезӣ, пешбурди тухмиҳои дар минтақа мутобиқшуда ё гуногунсозии даромадҳоро ҳам дар дохили хоҷагиҳо ва ҳам берун аз хоҷагиҳо ҳавасманд кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Занон ва духтарон нисбат ба таъсироти тағйирёбии иқлим бештар осебпазиранд ва аксар вақт ҳастанд онҳое, ки таъсири тадбирҳои кам кардани таъсир ва мутобиқшавиро амалӣ ва эҳсос мекунанд. Аз ин рӯ, шомил кардани онҳо дар ин чорабиниҳо ва қабули қарорҳо махсусан муҳиманд. Бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ машварат кардан лозим аст. Бисёр таҷрибаҳо метавонанд бо дигар амалиётҳое, ки дар саросари ПМ пешбарӣ шудаанд, мувофиқат кунанд. То ҳадди имкон, таҷрибаҳое, ки ҳам мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва ҳам кам кардани тағйирёбии иқлимро дастгирӣ мекунанд, бояд пешбарӣ карда шаванд.
1.7.2		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Истеҳсолкунанда аз тадбирҳои кам кардани тағйирёбии иқлими маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ мекунад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда бифаҳмад, чӣ гуна истеҳсоли пахта ба тағйирёбии иқлим саҳм мегузорад ва фаъолиятҳое, ки барои кам кардани ин саҳм мусоидат мекунанд, амалӣ намояд. Истеҳсоли пахта ва умуман кишоварзӣ яке аз омилҳои асосии партовҳои газҳои гармхона мебошанд. Омилҳои асосии партовҳо барои пахтакорӣ омода кардани замин, сӯзондани пасмондаҳои зироат, истеҳсол ва истифодаи нуриҳо, обёрӣ ва истифодаи пестисидҳоро дар бар мегиранд, гарчанде ки онҳо вобаста ба шароити маҳаллӣ фарқ мекунанд. Таҷрибаҳои мувофиқ (масалан, кам кардани коркарди замин, истифодаи моддаҳои органикӣ ё киштгардонӣ бо зироатҳои лӯбиёгӣ) инчунин метавонанд хориҷшавии карбонро зиёд кунанд ва партовҳои гази гармхонаҳоро кам кунанд. Истеҳсолкунандагон бояд барои беҳтар фаҳмидани манбаъҳои асосии партов/бардошти ГГ-и худ, ки ба хоҷагиҳои деҳқонӣ ё ВИ алоқамананд, чораҳо андешанд. Бо ин мақсад, онҳо метавонанд таҳлили изофаи карбон, арзёбии ибтидоиро анҷом диҳанд ё аз иттилоот ва воситаҳои дастраси омма истифода баранд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Тадбирҳои кам кардани таъсир метавонанд таҷрибаҳои нигоҳдорӣ ва беҳтар намудани саломатии заминро (аз ҷумла қобилияти замин ҳамчун ғарқкунандаи карбон); истифода бурдани усулҳои самараноки обёрӣ; тадриҷан барҳам додани сӯзишвории истихроҷшуда ва истифода бурдани манбаъҳои устувори энергия ва технологияҳо барои амалияи механиконидашудаи кишоварзӣ; канорагирӣ аз тозакунии замин ва баланд бардоштани гуногунии биологӣ ва пешгирии сӯхтори пасмондаҳо ё таҷрибаҳои буридан ва сӯзониданро дар бар гиранд. Истеҳсолкунандагон инчунин метавонанд дар лоиҳаҳои карбонӣ дар сатҳи маҳаллӣ ё минтақавӣ иштирок кунанд. Бо назардошти он, ки бисёре аз ин тадбирҳо ба занон низ дахл доранд, ҷалби онҳо ба ин фаъолиятҳо муҳим аст. Аз ин рӯ, бояд бо Кумитаи гендерӣ ё роҳбарият машварат кард.

Бисёр таҷрибаҳо метавонанд бо дигар амалиётҳое, ки дар саросари ПМ пешбарӣ шудаанд, мувофиқат кунанд. То ҳадди имкон, таҷрибаҳое, ки ҳам мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва ҳам кам кардани таъсири онро дастгирӣ мекунанд, бояд пешбарӣ карда шаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 2: Захираҳои табиӣ

Истифодаи устувори захираҳои табиӣ дар хоҷагидорӣ барои нигоҳ доштани ҳаёт дар рӯи замин ва ҳифзи некӯаҳволии инсон муҳим аст. Он инчунин устувории ҷамоатҳои деҳқониро ба тағйирёбии иқлим афзоиш медиҳад ва метавонад дар кам кардани таъсири манфии кишоварзӣ ба иқлими мо кумак кунад. Ин принсип ба амалияҳои кишоварзӣ, ки солимии замин, миқдор ва сифат ва гуногунии биологиро ҳифз ва такмил медиҳад, таваҷҷуҳ медиҳад. Он принсипҳои асосии амалияи барқароршавандаи кишоварзиро дар бар мегирад, ҳадафи оптимизатсия ва кам кардани истифодаи нуриҳо ва таъмини истифодаи самараноки об ҳам дар хоҷагиҳои лалмӣ ва ҳам обёришаванда мебошад. Ҳамзамон, он аҳамияти ҳифз ва густариши гуногунии биологӣ ва экосистемаҳои табииро, аз ҷумла меъёри табдил надодани экосистемаҳои табиӣ ва Минтақаҳои дорои арзиши баланди ҳифзи табиатро таъкид мекунад. Якҷоя, ин таҷрибаҳо барои ҳифз ва такмил додани захираҳои ҳаётан муҳим барои пахтакорӣ ва ҷамоатҳои кишоварзӣ кор мекунанд.

Равиши Better Cotton ба кишоварзии барқароршаванда

Кишоварзии барқароршаванда ҷузъи ҷудонашавандаи рисолати Better Cotton мебошад, ки ба ҷамоатҳои пахтакор барои зинда мондан ва тараққӣ кардан дар баробари ҳифз ва барқарор кардани муҳити зист кумак мерасонад. Better Cotton ақидаи асосии кишоварзии барқароршавандаро дар бар мегирад, ки дар он кишоварзӣ ба ҷои гирифтан, метавонад ба табиат ва ҷомеа баргардонад. Мутобиқи дониш ва таҷрибаҳое, ки дар тӯли асрҳо маълуманд, муносибати Better Cotton ба кишоварзии барқароршаванда, ба робитаҳои байни одамон ва табиат диққати ҷиддӣ дода, вобастагии дуҷонибаи таҷрибаҳои устувори кишоварзӣ ва воситаҳои устувори зиндагиро таъкид мекунад.

Бо ин бархӯрди ҳамаҷониба, Better Cotton кишоварзии барқароршавандаро ҳамчун як саҳми асосӣ барои расидан ба Стратегияи худ барои то соли 2030 ва тамоми самтҳои ҳадафи он, аз ҷумла кам кардани тағйирёбии иқлим, мебинад, зеро таҷрибаҳои барқароршавандаи кишоварзӣ инчунин метавонанд дар мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кӯшишҳои кам кардани таъсири онро саҳм гузоранд. Вобаста бар ин Better Cotton ба таъмини гузариш одилона диққат медиҳад. Ин чунин маъно дорад, ки деҳқонон барои баланд бардоштани дараҷаи некуаҳволии худ дастгирӣ карда мешаванд, ки ин дар навбати худ ба онҳо барои тағйир додани усулҳои хоҷагидории худ ёрӣ мерасонад.

Барномаи Better Cotton ба натиҷаҳои таҷрибаҳои барқароршавандаи кишоварзӣ, аз қабили беҳтар намудани солимии замин, зиёд шудани гуногунии биологӣ, кам кардани истифодаи пестисидҳо, беҳбуди секвестрсияи карбон ва беҳтар шудани некӯаҳволии иҷтимоӣ ва иқтисодии онҳое, ки дар фаъолияти хоҷагиҳои деҳқонӣ машғуланд (аз ҷумла беҳтар намудани шароити меҳнат ва фарогирии беҳтари занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд) таваҷҷуҳи хоса медиҳад.

ПМ дар дастгирии кӯшишҳои барқароршавандаи кишоварзии Better Cotton нақши асосӣ мебозад. Таҷҳизоти ПМ аз нав дида шуда принсипҳои асосии кишоварзии барқароршавандаро дар бар мегирад, ки дар тамоми кишварҳои пахтакор мувофиқанд, ба монанди зиёд кардани гуногунии зироатҳо (аз ҷумла агроҷангалпарварӣ), кам кардани вайроншавии замин ва ба ҳадди аксар расонидани рӯйпӯши замин. Нигоҳ доштани решаҳои зинда як ҷузъи ҷудонашавандаи се талаботи дар боло зикршуда ҳисобида мешавад ва интегратсияи чорводорӣ дар шароитҳои мувофиқ, мусоидат хоҳад кард. Илова

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

ба таҷрибаҳои кишоварзӣ, Better Cotton унсури иҷтимоиро, ки ба кишоварзии барқароршаванда дар дохили ПМ хос аст, муттаҳид мекунад. Он талаботи возеҳро барои машваратҳои мунтазам ва фарогир бо гурӯҳҳои гуногуни одамоне, ки ба фаъолиятҳои хоҷагидорӣ машғуланд, барои омӯхтан ва огоҳ кардани қабули қарорҳо, дар бар мегирад. ПМ-и аз нав дида шуда инчунин талаботҳои қатъӣ дар бораи меҳнати шоиста ва принсип оид ба воситаҳои зиндагӣ, дорад. Ниҳоят, он инчунин якчанд талаботро тафсилот медиҳад, ки ҳадафи он таҳкими нақш, иштирок ва эътирофи занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, ки аксаран соҳиби донишҳои асосӣ ва асоси ҷомеаҳои кишоварзӣ мебошанд.

МЕЪЁРИ 2.1 – Солимии замин беҳтар мешавад.

2.1.1		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Таҷрибаҳои мувофиқи маҳаллӣ, ки гуногунии зироатҳоро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон солимии заминро тавассути зиёд кардани гуногунии растаниҳо дар замини кишоварзӣ беҳтар созанд. Таҷрибаи гуногункунии зироатҳои дар қитъаи замин шинондашуда, метавонад киштгардони комплексӣ, кишти байниҳамдигарӣ, кишти пӯшонидашуда ва нигоҳ доштани системаи решаҳои зиндаро дар бар гирад, масалан, тавассути зироатҳои бисёрсола ё агроҷангалпарварӣ. Ин таҷрибаҳо метавонанд ба беҳтар шудани қобилияти гардиши маводи ғизоӣ, афзоиши гуногунии биологӣ ва моддаҳои органикии замин, инчунин иқтидори беҳтари нигоҳдории об ё заҳкашӣ, аз ҷумла маҳдуд шудани эрозияи замин ва маҷрои об оварда расонанд. Он инчунин имкон медиҳад, ки истифодаи нуриҳо ва пестисидҳо муносиб ва кам карда шавад ва иқтидори замин барои захира ва нигоҳ доштани CO_2 зиёд карда шавад. Таҷрибаҳои дақиқи интихобшуда бояд шароити бартаридоштаи маҳаллиро аз рӯи намуди замин, топография, иқлим, зироатҳои мавҷуда, қувваи корӣ, тараққиёти маданӣ ва иҷтимоӣ ва ҳосилнокӣ ба назар гиранд. Натиҷаҳои фаъолиятҳои мониторинг (ниг. Принсипи 1), донишҳои маҳаллӣ, далелҳо аз озмоишҳо ва/ё машваратҳо бо коршиносони соҳибихтисос метавонанд ба беҳтар кардани фаҳмиши манфиатҳо ва мушкилоти таҷрибаҳои гуногун кумак расонанд ва қабули қарорҳоро дастгирӣ кунанд. Таҷрибаҳое, ки дар нишондиҳандаҳои 2.1.2 ва 2.1.3 пешбарӣ шудаанд ва онҳое, ки ба равиши қатъии ИИҲ мувофиқанд, метавонанд ба ҳам монанд бошанд ва барои ба даст овардани натиҷаҳои беҳтарин омехта ва мувофиқ карда шаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Барои мувофиқат ба ин нишондиҳанда, истеҳсолкунандагон бояд бо мурури замон дар озмоиш ва азхудкунии ин таҷрибаҳо беҳбудиҳо нишон диҳанд ё нишон диҳанд, ки алҳол онҳоро то ҳадди аксар татбиқ мекунанд, ки дар якҷоягӣ бо дигар таҷрибаҳои устувори кишоварзӣ манфиатҳои саломатии заминро таъмин мекунанд.
2.1.2		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Таҷрибаҳои мувофиқи кишоварзӣ, ки рӯйпӯши заминро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон ба воситаи таҷрибаҳое, ки заминро холис намегузоранд, солимии онро беҳтар созанд. Таҷрибаҳое, ки ба ҳадди аксар афзоиш додани рӯйпӯши заминро кумак мекунанд, аз зироатҳои рӯйпӯш, агроҷангалпарварӣ, зироатҳои бисёрсола, кишти байниҳамдигарӣ ё мульча иборатанд. Онҳо ба саломатии умумии замин тавассути таҳкими қобилияти нигоҳдории об, паст кардани ҷараёни об ва эрозия (ҳам тавассути об ва ҳам бо шамол), пешгирии шусташавии моддаҳои ғизоӣ ва баланд бардоштани гуногунии биологӣ (ҳам дар зери замин ва ҳам дар рӯи замин - масалан, бо роҳи фароҳам овардани муҳити зист барои паррандагон ва ҳашаротҳо) саҳм мегузоранд. Таҷрибаҳои дақиқи интихобшуда бояд шароити бартаридоштаи маҳаллиро аз рӯи намуди замин, топография, иқлим, зироатҳои мавҷуда, қувваи корӣ, тараққиёти маданӣ ва иҷтимоӣ ва ҳосилнокӣ ба назар гиранд. Натиҷаҳои фаъолиятҳои мониторинг (ниг. Принсипи 1), донишҳои маҳаллӣ, далелҳо аз озмоишҳо ва/ё машваратҳо бо коршиносони соҳибихтисос метавонанд ба беҳтар кардани фаҳмиши манфиатҳо ва мушкилоти таҷрибаҳои гуногун кумак расонанд ва қабули қарорҳоро дастгирӣ кунанд. Таҷрибаҳое, ки дар нишондиҳандаҳои 2.1.1 ва 2.1.3 пешбарӣ шудаанд ва онҳое, ки ба равиши қатъии ИИҲ мувофиқанд, метавонанд ба ҳам монанд бошанд ва барои ба даст овардани натиҷаҳои беҳтарин омехта ва мувофиқ карда шаванд. Барои мувофиқат ба ин нишондиҳанда, истеҳсолкунандагон бояд бо мурури замон дар озмоиш ва азхудкунии ин таҷрибаҳо беҳбудиҳо нишон диҳанд ё нишон диҳанд, ки алҳол онҳоро то ҳадди аксар татбиқ мекунанд, ки дар якҷоягӣ бо дигар таҷрибаҳои устувори кишоварзӣ манфиатҳои саломатии заминро таъмин мекунанд.
2.1.3		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Таҷрибаҳои мувофиқи кишоварзӣ, ки вайроншавии заминро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон саломатии заминро тавассути таҷрибаҳое, ки вайроншавии заминро ба ҳадди ақал расонанд, беҳтар намоянд. Таҷрибаҳое, ки вайроншавии заминро ба ҳадди ақал мерасонанд, коркарди ками замин, коркарди замин, коркарди минтақавӣ ё коркарди мулча ва идоракунии пасмондаҳои зироат, аз қабили ҳамгироии пасмондаҳо ё компострo дар бар мегиранд. Ин таҷрибаҳо ба нигоҳ доштани сохтори замин ва беҳтар кардани ҷараёни об, нигоҳ доштани моддаҳои органикии замин ва беҳтар шудани гардиши моддаҳои ғизоӣ мусоидат мекунанд. Таҷрибаҳои дақиқи интихобшуда бояд шароити бартаридоштаи маҳаллиро аз рӯи намуди замин, топография, иқлим, зироатҳои мавҷуда, қувваи корӣ, тараққиёти маданӣ ва иҷтимоӣ ва ҳосилнокӣ ба назар гиранд. Натиҷаҳои фаъолиятҳои мониторинг (ниг. Принсипи 1), донишҳои маҳаллӣ, далелҳо аз озмоишҳо ва/ё машваратҳо бо коршиносони соҳибихтисос метавонанд ба беҳтар кардани фаҳмиши манфиатҳо ва мушкилоти таҷрибаҳои гуногун кумак расонанд ва қабули қарорҳоро дастгирӣ кунанд. Таҷрибаҳое, ки дар нишондиҳандаҳои 2.1.1 ва 2.1.2 пешбарӣ шудаанд ва онҳое, ки ба равиши қатъии ИИҲ мувофиқанд, метавонанд ба ҳам монанд бошанд ва барои ба даст овардани натиҷаҳои беҳтарин омехта ва мувофиқ карда шаванд. Барои мувофиқат ба ин нишондиҳанда, истеҳсолкунандагон бояд бо мурури замон дар озмоиш ва азхудкунии ин таҷрибаҳо беҳбудиҳо нишон диҳанд ё нишон диҳанд, ки алҳол онҳоро то ҳадди аксар татбиқ мекунанд, ки дар якҷоягӣ бо дигар таҷрибаҳои устувори кишоварзӣ манфиатҳои саломатии заминро таъмин мекунанд.
2.1.4		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Дар асоси эҳтиёҷоти замин ва растанӣ, истифодаи муносиби нуриҳо барои ба ҳадди аксар расонидани фоида ва кам кардани таъсири манфӣ, бо дарназардошт ва интихоби: (i) Манбаи дурусти маводи ғизоӣ; (ii) Меъёри дуруст; (iii) Вақти дуруст;	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки агар нуриҳои органикӣ ё ғайриорганикӣ истифода шаванд, хоҷагиҳои деҳқонӣ қарорҳои оқилона қабул мекунанд ва истифодаи онҳоро дар асоси эҳтиёҷоти ғизоии замин ва растанӣ муносиб мекунанд. Нуриҳо метавонанд ба саломатии замин, об ва гуногунии биологӣ таъсир расонанд (масалан, тавассути ҷараёни об ва шусташавӣ ба дохили замин) ва манбаи асосии партовҳои ГГ мебошанд. Онҳо инчунин гарон ҳастанд ва метавонанд ба саломатии инсон таъсири манфӣ расонанд. Дар ҳоле ки ҳадафи умумии дарозмуддат ин рушди

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(iv) Ҷои дурусти дархост.		системаи устувори кишоварзӣ мебошад, ки эҳтиёҷоти истифодаи нуриҳои минералиро комилан кам мекунад (инчунин ба нишондиҳандаи 2.1.5 нигаред), қабули қарор ва татбиқи истифодаи нуриҳо бояд хуб хабардор бошанд. Истифодаи нуриҳо бояд ҳамеша ба мониторинги талаботи ғизоии замин ва растаниҳо тавассути санҷиш ва таҳлили мунтазами замин ё растаниҳо ва беҳтарин накшаи истифодаи нуриҳо асос ёбад. Қарорҳо бояд унсурҳои зеринро бо истифода аз равиши '4R' баррасӣ кунанд: - Сарчашмаи дурусти маводи ғизоӣ: ҷузъҳои дуруст (пешгирии истифодаи аз ҳад зиёди нитроген) ва навъи дурусти нуриҳо (афзалият додан ба нуриҳои органикӣ ва эҳтимолан ба назар гирифтани омилҳои партовҳои нуриҳои гуногун) - Меъёри дуруст: миқдори нуриҳо, ки ба қобилияти азхудкунии маводи ғизоии зироат мувофиқат мекунанд - Вақти дуруст: шароити мавсимӣ, марҳилаи парвариши зироат ва обу ҳаворо ба назар мегирад - Ҷои дурусти дархост: Нуриҳо бояд дар ҷое истифода шаванд, ки онҳо вобаста ба навъи нуриҳо самараноктар хоҳанд буд (масалан, дар наздикии реша ё барг). Ҷои дурусти истифода бояд на танҳо ҷои дурусти растанӣ, балки наздикии муҳити зист ва обанборҳоро низ ба назар мегирад. Дар хотир доред, ки ин нишондиҳанда танҳо башароитҳое дахл дорад, ки нуриҳо мавҷуданд ва барои деҳқонон дастрасанд. Маълумоти иловагӣ: [СУО, Кодекси байналмилалии рафтор оид ба истифодаи устувор ва идоракунии нуриҳо (2019)]() (дастрас аз 7 феврали 2023)
2.1.5		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Усулҳои алтернативӣ (ғайр аз нуриҳои синтетикӣ) барои қонеъ кардани **ниёзҳои ғизоии** растаниҳо ва замин истифода мешаванд. Барои кам кардани сарфи нуриҳои синтетикӣ бо мурури замон чораҳо андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон барои навоварӣ ва беҳбудӣ талош кунанд, то эҳтиёҷот ва истифодаи воқеии нуриҳои синтетикиро бо мурури замон кам кунанд. Таҷрибаҳои кишоварзӣ, ки ҳосилхезии заминро ҳифз ва беҳтар мекунанд, бояд амалӣ ва пешбарӣ карда шаванд (инчунин ниг. нишондиҳандаҳои 2.1.1.-2.1.3). Агар эҳтиёҷоти ғизоӣ вуҷуд дошта бошад, нуриҳои органикӣ ё ислоҳи замин бояд бо мақсади

	истифодаи нуриҳои синтетикӣ танҳо ҳамчун чораи охирин ва/ё вақте ки онҳо ҳассостарин вариант барои ҳалли масъалаҳои муҳими ҳосилхезӣ мебошанд, баррасӣ карда шаванд. Вақте ки тағйир додани таҷрибаҳо дар муддати кӯтоҳ имконнопазиранд, истеҳсолкунандагон бояд далелҳо ва маълумотро барои тартиб додани нақшаи дарозмуддати кам кардани нуриҳои синтетикиро ҷустуҷӯ кунанд. Усулҳои алтернативии дахлдор метавонанд таҷрибаҳои устувори кишоварзиро дар бар гиранд (инчунин ниг. нишондиҳандаҳои 2.1.1-2.1.3), аз қабили дохил кардани зироатҳои лубиёгӣ ё дигар дастгоҳҳои нитроген ба кишт, истифодаи занбӯруғҳо, бактерияҳо ё дигар нуриҳои биологӣ, гардиши чорво, дар саҳро гузоштани биомассаи бештар, баланд бардоштани ҳосилхезӣ (вармикпарварӣ), истифодаи биочар ва/ё компост ё пору. Эзоҳ: Ин нишондиҳанда танҳо ба шароитҳое дахл дорад, ки нуриҳо барои хоҷагиҳои деҳқонӣ мавҷуданд ва дастрасанд.

МЕЪЁРИ 2.2 – Сифат ва дастрасии об оптимизатсия карда шудааст.

2.2.1		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он.
Тарзу усулҳои обёрӣ, технология ва муҳлатҳои обёрӣ барои баланд бардоштани самаранокии он ва баланд бардоштани ҳосилнокии об ба нақша гирифта ва ҷорӣ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК (Обёрии Танҳо хоҷагиҳо)	Ҳадаф аз он иборат аст, ки интихоби усулҳои обёрӣ ба шароити маҳаллӣ мутобиқ карда шуда, фоидаи зироатҳо ба ҳадди аксар расонида шавад ва таъсири манфӣ ба муҳити зист ва иқлим кам карда шавад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Обёрӣ воситаи асосии баланд бардоштани маҳсулнокӣ ва ҳосилнокии зироатҳо мебошад. Он инчунин як тадбири асосии мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим барои ҳалли мушкилоти афзояндаи норасоии об ва баланд бардоштани устуворӣ дар замонҳои боришоти камэътимод ва инчунин ҳодисаҳои шадиди обу ҳаво мебошад. Бо вуҷуди ин, обёрӣ инчунин ба оби ошомиданӣ дар ҳавзаҳо таъсири калон мерасонад - аксар вақт дастрасиро маҳдуд ё кам мекунад - аз ин рӯ татбиқи системаҳои пурсамари обёрӣ муҳим аст. Системаҳои пурсамари обёрӣ кумак мекунанд, ки об самаранок ва дар вақти лозима истифода шавад. Онҳо инчунин ба кам кардани тағйирёбии иқлим тавассути кам кардани энергия ва/ё дигар захираҳое, ки барои фаъолияташон заруранд (масалан, обёрии бо нерӯи офтобӣ бар хилофи дизелӣ) саҳм мегузоранд. Ҳангоми интихоби усули обёрӣ, вақт ва технологияи обёрӣ, бояд шароити бартаридоштаи маҳаллиро вобаста ба талаботи об дар марҳилаҳои гуногуни афзоиш, топография, навъи замин ва намии замин, шакли боришот, манба ва мавҷудияти об ва хатарҳои тағйирёбии иқлим, ба назар гирифта шавад. Банақшагирии обёрӣ бояд бо таҷрибаҳои устувори идоракунии замин, ки инфилтратсия, идоракунии намии замин, нигоҳ доштани об ва таъсири нури офтобро дастгирӣ мекунанд, кор кунад.
2.2.2		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим.
Таҷрибаҳо барои идоракунии самараноки тағйирёбии миқдор, шиддат ва вақти боришҳо амалӣ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК (Лалмӣ Танҳо хоҷагиҳо)	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон таҷрибаҳои пурсамарро татбиқ кунанд, ки ба идора кардани оқибатҳои тағйирёбии шакли боришот, аз ҷумла дастрасии об, тағйир додани шакли тақсимоти муваққатӣ ва тағйирёбии сатҳи шиддатнокии боришот кумак мекунанд. Дар ҳоле ки об алҳол омили асосии маҳдудкунандаи истеҳсоли пахта аст, оқибатҳои тағйирёбии иқлим барои деҳқонон аз ҷиҳати оби боришот (масалан, хушксолӣ), вақт (масалан, тағйирёбии мавсими муссонӣ ё боронгарӣ) ва шиддат (масалан, ҳодисаҳои фавқулодаи обу ҳаво) мушкилоти иловагӣ ба бор меорад. Донистан ва омода будан барои идоракунии ин тағйирот на танҳо ба баланд шудани маҳсулнокӣ ва ҳосил, балки инчунин ба баланд бардоштани устуворӣ ба тағйирёбии иқлим мусоидат мекунад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

	Барои бомуваффақият амалӣ намудани ин нишондиҳанда, деҳқонон бояд аз тағйирёбии миқдори боришот, шиддат ва вақт, инчунин таъсири инфилтратсия огоҳ бошанд. Онҳо инчунин бояд дарк кунанд, ки чӣ гуна натиҷаҳои таҷрибаҳо оид ба баланд бардоштани самаранокии об барои воситаҳои зиндагии онҳо фоидаовар аст. Вобаста ба шароит, таҷрибаҳои самаранокии об метавонанд фаъолиятҳоро оид ба таъмини пурсамари заҳкашӣ, ҷараёни об ва мубориза бо эрозия, усулҳои ҷамъоварӣ ва захира кардани оби борон барои мақсадҳои обёрӣ ва фаъолиятҳо оид ба баланд бардоштани иқтидори замин барои воридшавӣ ва гирифтани об дар бар гиранд. Дар мавриди имконпазир ва мувофиқ ба ҳалли табиӣ бояд афзалият дода шавад (масалан, кишоварзӣ ба ҷои семент барои мубориза бо эрозия). Таҷрибаҳои идоракунии оби борон бояд таҷрибаҳои идоракунии заминро, ки инфилтратсия, идоракунии намии замин, нигоҳ доштани об ва таъсири камтари нури офтобро дастгирӣ мекунанд, пурра кунанд.

МЕЪЁРИ 2.3 – Гуногунии биологӣ ва муҳити зисти табиӣ ҳифз ва такмил дода мешаванд.

2.3.1		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Барои муҳофизати объектҳои об тадбирҳо амалӣ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон аҳамияти объектҳои обиро дарк кунанд ва барои ҳифзи сифат, мавҷудият ва гуногунии биологии алоқаманд аз таъсири манфии фаъолияти кишоварзӣ чораҳо андешанд. Ба объектҳои оби ошомиданӣ, дарёҳои мавсимӣ ва доимӣ, дарёҳо, кӯлҳо, ҳавзҳо, ботлоқзорҳо, заҳкашҳо, каналҳо ва обанборҳо дохил мешаванд. Онҳо экосистемаҳои аз ҷиҳати биологӣ бой ва ҳаётан муҳим мебошанд, ки ба дигар экосистемаҳо ва воситаҳои зиндагӣ нақшҳои муҳим доранд. Объектҳои оби солим ба идора кардани ҷараёни об, кам кардани эрозия ва барои муҳофизат аз обхезӣ кумак мекунанд, инчунин барои намудҳои гуногуни наботот ва ҳайвонот муҳити зистро таъмин мекунанд. Ҳамзамон, объектҳои об ба таназзул, ифлосшавӣ ва олудашавӣ (бо сироят) дучор мешаванд, ки дар навбати худ ба экосистема, аз ҷумла ба минтақаҳои кишоварзӣ – тамоми ҳавзаҳои обҷамъкунӣ таъсири манфӣ мерасонанд. Барои муайян кардани объектҳои об ва муҳофизати сифати об, мавҷудият ва гуногунии биологии онҳо бояд чораҳо андешида шаванд. Растаниҳои табиӣ дар баробари маҷрои

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

обӣ (яъне буферҳои соҳилӣ) дар муътадилсозии роҳи об ва дарёҳо, пешгирӣ аз эрозия ва филтр кардан аз ифлоскунандаҳо барои ҳифзи сифати об нақши муҳим мебозанд. Паҳнои минтақаҳои буферӣ бояд аз рӯи вазифаи буферӣ (масалан, ҳифзи гуногунии биологӣ ё филтрасияи ҷараёни кимиёвӣ), нишебии майдони буферӣ ва андозаи дарё ё ҷӯй муайян карда шавад. Дар баъзе кишварҳо, андозаи буферро муқаррароти миллӣ, минтақавӣ ё маҳаллӣ муайян мекунанд. Таҷрибаҳои иловагӣ барои ҳифзи маҷрои обӣ ва ботлоқзорҳо, минтақаҳои «кор накардани» пестисидҳо ва нуриҳо, истифодаи бехатар ва нигоҳдории пестисидҳо ва нуриҳои минералӣ (инчунин ба Принсипи 3 нигаред) ва филтратсияи обҳои заҳкаширо дар бар мегиранд.

Таҷрибаи хуби идоракунии замин ва об барои пурра кардани ин тадбирҳо муҳим боқӣ мемонад.

2.3.2		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Ҷойҳои зисти табиӣ ва гуногунии биологӣ муҳофизат карда мешаванд ва барои баланд бардоштани онҳо бо мурури замон мувофиқи афзалиятҳои маҳаллӣ ё минтақавӣ чораҳо андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон чораҳои ба маҳалҳо алоқаманд ва пурсамар барои ҳифз ва такмил додани экосистемаҳои асосӣ, аз ҷумла муҳити зисти табиӣ ва гуногунии биологӣ дар хоҷагӣ ва атрофи он амалӣ кунанд. Гуногунии биологӣ - ҳайвонот, наботот, занбӯруғҳо ва микроорганизмҳо - барои танзими экосистемаҳои солим, нигоҳдории хидматҳои дарозмуддати экосистема ва баланд бардоштани устувории экосистема муҳиманд. Истеҳсолкунандагон бояд ба системаи пурсамар барои муайян ва ченкунии ҳолати зисти табиӣ ва гуногунии биологӣ дастрасӣ дошта бошанд. Инро метавон тавассути ҷалби ҷомеа, харитасозӣ ва/ё ҳамкорӣ бо шарикони соҳибилмони маҳаллӣ анҷом дод. Истеҳсолкунандагон ва деҳқонон бояд дар бораи функсияҳои экосистемаи гуногунии биологии муайяншуда, муҳити зисти табиӣ барои фаъолияти кишоварзӣ ва воситаҳои зиндагии худ маълумот дошта бошанд. Дар навбати худ, онҳо инчунин бояд огоҳ бошанд, ки чӣ гуна фаъолияти кишоварзии онҳо метавонад ба онҳо таъсири мусбӣ ё манфӣ расонад (ҳам дар дохили хоҷагӣ ва ҳам берун аз он, масалан, тавассути ифлосшавии маҷрои об). Дар асоси ин дониш, онҳо бояд бо мурури замон барои ҳифз ва густариши муҳити зист ва гуногунии биологӣ чораҳои дахлдор андешанд. Ин таҷрибаҳо метавонанд илова кардани майдонҳои ҷудошуда барои

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

гардолудкунандагон, чораҳо оид ба пешгирии паҳншавии намудҳои инвазивӣ (тавре ки аз ҷониби Иттиҳоди байналмилалии ҳифзи табиат (IUCN) Гурӯҳи мутахассиси намудҳои инвазивӣ/Комиссияи зинда мондани намудҳо истинод карда шудааст), табдил додани заминҳои бесамари кишоварзӣ ба заминҳои кишоварзӣ, ки лоиқи истифода бурдан барои рушди гуногунии биологӣ, тадбирҳо оид ба пешгирии олудашавии байниҳамдигарӣ аз бемориҳо, табдил додани заминҳои бекорхобида ба намудҳои маҳаллӣ ва эндемикӣ ё ҳифз ва пайваст кардани ҷангалзорҳо, чарогоҳҳо ва долонҳои ҳайвоноти ваҳшӣ. Диққати махсус бояд ба минтақаҳое, ки арзиши баланди ҳифз (АБҲ) ва инчунин намудҳои асосии манфиатдор барои ҳифз (масалан, намудҳои муҳофизатшаванда), таъсирбахш ба таҳдидҳо (масалан, аз амалияи кишоварзӣ) ё нишондиҳандаҳои саломатии экосистема ва муҳити зист доранд, дода шавад.

Фаъолиятҳои интихобшуда бояд бо афзалиятҳо ва лоиҳаҳои маҳаллӣ ё минтақавӣ мувофиқ бошанд ва ба таври идеалӣ бояд дар равиши ҳамкорӣ бо дигар фаъолони дахлдори маҳаллӣ амалӣ карда шаванд.

Таҷрибаи хуби идоракунии замин ва об барои пурра кардани ин тадбирҳо муҳим боқӣ мемонад.

Маълумоти иловагӣ:

СММ, Конвенсия оид ба гуногунии биологӣ (1992) (дастрас аз 7 феврали 2023)
Веб- сомонаи IUCN, манбаъҳо оид ба гуногунии биологӣ (дастрас аз 7 феврали 2023)

2.3.3		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Майдонҳои харобшуда дар заминҳои кишт муайян карда мешаванд ва барои барқарор кардани онҳо бо мурури замон мувофиқи афзалиятҳои маҳаллӣ ё минтақавӣ чораҳо андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда қодир бошад, ки заминҳои корами харобшударо муайян кунад ва барои пешгирӣ аз таназзули минбаъда ва барқарор кардани он бо мурури замон чораҳо андешад. Замини харобшуда заминест, ки дар натиҷаи равандҳои мустақим ё ғайримустақим аз ҷониби одамон як қисми ҳосилнокии табиӣ ё дигар арзишҳои экологии худро гум кардааст. Майдонҳои харобшуда дар хоҷагиҳои пахтакор метавонанд заминҳои дорои сатҳи баланди эрозия, фишурдашавӣ ё шӯршавиро дар бар гиранд ва метавонанд

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

таъсири манфии васеъ дошта бошанд, аз ҷумла камшавии афзоиши зироатҳо (аз сабаби паст шудани саломатии замин) ва бад шудани саломатии ҷомеа (аз сабаби сифати пасти об).

Минтақаҳои харобшуда бояд муайян карда шаванд ва ба таври намоён аломатгузорӣ карда шаванд. Пастшавии минбаъдаи он бояд пешгирӣ карда шавад ва барои барқарор кардани онҳо бо мурури замон чораҳо андешида шаванд. Барқароркунӣ дар ин ҳолат ҳам тадбирҳои ҳосилхез гардонидани замин барои кишоварзӣ ва ҳам тадбирҳои барқарорсозии экосистемаҳои табииро дар бар мегирад. Дар ҳолати зарурӣ, нақшаҳои барқарорсозӣ бояд афзалиятҳо ва лоиҳаҳои маҳаллӣ ё минтақавиро пурра кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

МЕЪЁРИ 2.4 – Ҳифзи экосистемаҳои табиӣ ва минтақаҳои дорои аҳамияти баланди ҳифзи табиат.

2.4.1		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Истеҳсолкунанда кафолат медиҳад, ки дар замине, ки аз экосистемаҳои табиӣ табдил ёфтааст, дар санаи 31 декабри соли 2019 ва ё баъд аз он мувофиқи ҳуҷҷатҳои ҳстиноди Better Cotton оид ба табдилдиҳии замин пахта парвариш карда намешавад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон кафолат диҳанд, ки пахта дар замини аз экосистемаҳои табиӣ табдилёфта пас аз 31 декабри соли 2019 парвариш карда нашавад. Барои татбиқи ин нишондиҳанда, истеҳсолкунандагон бояд ба ҳуҷҷатҳои истиноди Better Cotton оид ба табдилдиҳии замин муроҷиат кунанд. Маълумоти иловагӣ: Ташаббуси чаҳорчӯбаи ҳисоботдиҳӣ, манбаъҳои онлайн (дастрас аз 7 феврали 2023) Ҳуҷҷатҳои маълумоти Better Cotton оид ба табдили замин
2.4.2		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Пеш аз ҳама гуна табдил додани замин, бояд арзёбии табдилдиҳии замини Better Cotton гузаронида шавад, то ки экосистемаҳои табиӣ ва арзишҳои баланди ҳифз (АБҲ) ҳимоя карда шаванд. Тадбирҳои натиҷавӣ дар доираи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг дар Принсипи 1 пурра амалӣ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф барои истеҳсолкунандагон кафолат додани он аст, ки экосистемаҳои табиӣ ва АБҲ муайян карда шаванд ва аз табдилдиҳӣ, фаъолиятҳои вобаста ба табдилдиҳӣ ё амалиётҳои оянда кишоварзӣ дар замини табдилшуда, таъсири манфӣ нарасонанд. Ин нишондиҳанда аз истеҳсолкунандагон талаб мекунад, ки пеш аз ҳама гуна табдилдиҳии замини пешниҳодшуда, арзёбии табдилдиҳии замини Better Cotton-ро истифода баранд. Арзёбӣ як равиши соддакардашударо барои муайян кардани он, ки оё заминро комилан табдил додан мумкин аст (мувофиқи нишондиҳандаи 2.4.1), ошкор кардани мавҷудияти АБҲ ва муайян кардани чораҳои эҳтимолии кам кардани таъсир, ки ҳангоми табдил додани замин бояд амалӣ карда шаванд, дар бар мегирад. Арзёбӣ аз истеҳсолкунанда талаб мекунад, ки ҳама гуна маълумот ва қарорҳоро оид ба табдили замин ҳуҷҷатгузорӣ кунад. Тадбирҳои зарурии кам кардани таъсир, ки дар натиҷаи арзёбӣ ба миён меоянд, бояд ҳамчун як қисми нақшаҳои фаъолият ва мониторинг пурра амалӣ ва назорат карда шаванд. Маълумоти иловагӣ:

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

	Ҳуҷҷатҳои маълумоти Better Cotton оид ба табдили замин

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 3: Муҳофизати зироат

Бо истифодаи устувори захираҳои табиӣ, ки дар Принсипи 2 зикр шудааст, ва аз ин рӯ, инчунин амали иқлим, алоқаи зич дорад, ин принсип таҷрибаҳои ҳифзи зироатҳоро тафсилот медиҳад, ки ҳам аз ҷиҳати иқтисодӣ муфид ва ҳам хатари таъсири зараровар ба саломатии инсон ва муҳити атрофро кам мекунанд. Истифодаи усулҳои ҳифзи зироат берун аз истифодаи ягона ва оддии пестисидҳои синтетикӣ як қатор таъсироти мусбӣ дорад. Он на танҳо ба ҳифз ва афзун намудани захираҳои табиӣ мусоидат мекунад, балки инчунин зиндагии ҷамоатҳои деҳқонӣ аз ҳисоби баланд бардоштани ҳосил, кам кардани хароҷоти воридотӣ ва кам кардани хатари мушкилоти саломатӣ, беҳтар мегардонад. Бо дарназардошти ин, принсипи мазкур ба қабули равиши муборизаи ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон равона шудааст, ки омезиши таҷрибаҳои биологӣ, маданӣ ва механикӣ ё физикиро барои кам кардани ниёз ба пестисидҳои синтетикӣ мусоидат мекунад. Он инчунин заминае, барои арзёбии истифодабарии кадом намуди пестисидҳо ва дар кадом шароитҳо иҷозат дода мешаванд, аз ҷумла талабот барои таъмини бехатарии коркарди пестисидҳо ва маводҳои истифодабарӣ, фароҳам меорад, то хатарҳо ба саломатии инсон ва муҳити зист кам карда шаванд.

МЕЪЁРИ 3.1 – Стратегияи муборизаи ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон амалӣ карда мешавад.

3.1.1		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Стратегияи муборизаи ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон (ИИҲ) таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки: (i) Нишондиҳандаҳои 3.1.2-3.1.6-ро фаро мегирад; (ii) Бо мурури замон огоҳии беҳтар ва қабули таҷрибаҳои ИИҲ-ро дастгирӣ мекунад; (iii) Нақшаҳои фаъолият ва мониторингро тибқи Принсипи 1 огоҳ мекунад.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки идоракунии ВИ стратегияи мубориза бо ҳашароти зараррасонро таҳия кунад, ки бо принсипҳои ИИҲ мувофиқ бошад (ба роҳнамои зер нигаред) ва ба фаъолиятҳои сатҳи саҳро афзалият диҳад. Дар натиҷа деҳқонон бояд бо гузашти вақт огоҳии зиёд ва қабули таҷрибаҳои ҳифзи зироатро дар асоси ИИҲ нишон диҳанд. Бо идоракунии устувори захираҳои табиӣ зич алоқаманд аст (ниг. Принсипи 2), ИИҲ ба афзоиши ҳосили солим бо ҳадди ақал расонидани халал ба агроэкосистема таъкид карда, механизмҳои табиии мубориза бо ҳашароти зараррасонро ҳавасманд мекунад. Қабули равиши ба ИИҲ асосёфта, на танҳо манфиатҳои экологӣ меорад, балки метавонад ба деҳқонон дар кам кардани хароҷоти воридотӣ ва афзоиши фоида кумак расонад. Стратегияи ИИҲ бояд равиши умумии ВИ-ро барои беҳтар кардани фаҳмиш ва қабули ИИҲ дар байни деҳқонон шарҳ диҳад. Чорабиниҳои мушаххас, аз ҷумла таҷрибаҳои хуби эътирофшудаи маҳаллӣ, ки стратегияи мазкурро дастгирӣ мекунанд (масалан, омӯзиш,

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба [Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ](#) ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

накшаҳои намоишӣ, баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ ва ғ.) бояд ҳамчун як қисми накшаҳои умумии фаъолият ва мониторинг амалӣ карда шаванд (чун дар нишондиҳандаҳои 1.1.1 ва 1.1.2).

Роҳбарияти ВИ бояд фаҳмонад, ки чӣ гуна стратегияи ИИҲ таҳия шудааст, аз ҷумла манбаъҳои машварати техник он. Онҳо инчунин бояд фаҳмонанд, ки чӣ гуна фаъолиятҳои сатҳи саҳроӣ бо стратегияи умумӣ алоқаманданд ва чӣ гуна онҳо бо деҳқонон мубодилаи афкор мекунанд, то иҷрои онро таъмин кунанд.

Тавсия дода мешавад, ки ВИ дорои стратегияи ҳуҷҷатгузории ИИҲ дошта бошад, ки на камтар аз ҳар сол баррасӣ ва нав карда мешавад.

Маълумоти иловагӣ:

Сомонаи СУО, захираҳо дар ИИҲ (дастрас аз 7 феврали 2023)

Сомонаи ШАП БК, захираҳо дар ИИҲ (дастрас аз 7 феврали 2023)

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

3.1.2		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Усулҳое татбиқ карда мешаванд, ки ба парвариши ҳосили солим мусоидат мекунанд, афзоиши дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ва бемориҳоро пешгирӣ мекунанд ва популясияи организмҳои фоиданокро ҳифз ва афзоиш медиҳанд.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки хоҷагиҳои деҳқонӣ фаҳманд ва амалӣ созанд, ки дар навбати аввал ҳодисаҳои пайдоиши ҳашароти зараррасонро пешгирӣ ё кам кунанд. Аз нуқтаи назари ИИҲ, чораҳои пешгирикунанда бояд ҳамеша афзалият дошта бошанд, зеро онҳо эҳтиёҷи дахолатро кам мекунанд. Зироатҳои солим устувортаранд ва ба зарари ҳашароти зараррасон ва бемориҳо камтар осебпазиранд. Усулҳои пешбурди зироатҳои солим интихоби зироат, интихоби тухмии мувофиқ (инчунин дар нишондиҳандаи 3.1.3 оварда шудаанд) ва идоракунии устувори замин, об ва гуногунии биологӣ, аз ҷумла таҷрибаҳои омода кардани замин ва кишт, обёрӣ, идоракунии моводи ғизоӣ ва мубориза бо алафҳои бегона (чунон ки дар Принсипи 2), дар бар мегиранд. Гигиенаи хуби саҳро, аз ҷумла тоза кардани пасмондаҳои зироат, метавонад ба пешгирии афзоиши дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон мусоидат кунад. Ҳифзи муҳити зист дар атрофи заминҳои кишоварзӣ, зиёд кардани растаниҳои гуногун дар сарҳадҳои саҳро, интихоб ва истифодаи дақиқи пестисидҳо инчунин метавонад ба афзоиши популятсияи ҳашароти муфид кумак расонад. Роҳбарияти ВИ ва деҳқонон бояд фаҳмонанд, ки кадом тадбирҳои пешгирикунандаи саломатии зироатро амалӣ карда истодаанд ва онҳо чӣ гуна натиҷа медиҳанд.
3.1.3		**Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он**
Деҳқонон дар бораи навъҳои мувофиқи тухмӣ дар асоси ба назар гирифтани мутобиқат ба шароити парвариши маҳаллӣ ва кам кардани ҳассосият ба ҳашароти зараррасон ва/ё касалиҳои асосӣ огоҳ карда мешаванд.	СХ ХМ	Ҳадаф боварӣ ҳосил кардан аз он, ки деҳқонон аҳамияти интихоби дурусти тухмиро барои парвариши ҳосили солим ва устувор дарк мекунанд. Навъҳои мувофиқи тухмиҳо одатан ҳосили хуб медиҳанд, ба ҳашароти зараррасон ва касалиҳои маҳаллӣ бештар тобоваранд ва метавонанд ба тағйирёбии иқлим мутобиқ шаванд. Аз ин рӯ, интихоби тухмӣ ҷузъи асосии рушди ИИҲ мебошад. Навъҳои тухмӣ бояд бо назардошти муқовимати генетикӣ ва таҳаммулпазирӣ ба ҳашароти зараррасон ва бемориҳо интихоб карда шаванд. Қувваи навниҳол ва дигар хусусиятҳои физиологӣ,

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

аз қабили қабати тухмии сахт, барои пешгирӣ кардани зарар аз ҳашароти зараррасон кумак мекунад.

Better Cotton эътироф мекунад, ки дар баъзе шароитҳо деҳқонон метавонанд бо сабаби сохторҳои бозор, хароҷот ё монеаҳои дигар дар дастрасӣ ба тухмии мувофиқ мушкилот дошта бошанд. Ба қадри имкон, онҳо бояд тухмиро аз манбаъҳои боэътимод харанд ё худ тухмии худро истеҳсол кунанд. Агар онҳо тухмии худро ҷамъоварӣ кунанд, танҳо растаниҳои солимро истифода бурдан лозим аст. Гарчанде ки тухмҳо метавонанд барои кам кардани эҳтимолияти беморӣ табобат карда шаванд, ҳангоми коркард аз истифодаи пестисидҳои манъшуда худдорӣ бояд кард.

Роҳбарияти ВИ, фасилитаторҳои саҳроӣ ва дигар кормандони ВИ бояд қодир бошанд, ки аҳамияти интихоби тухмиро ҳамчун як ҷузъи равиши умумии ИИҲ ва мулоҳизаҳои навъҳои гуногуни тухмии дар маҳал мавҷудбуда шарҳ диҳанд. Деҳқонон, ҳадди ақал, бояд тавонанд аҳамияти навъҳои мувофиқи тухмиро шарҳ диҳанд ва фикру мулоҳизаҳоеро, ки онҳо ҳангоми интихоби тухмӣ ба назар мегиранд.

3.1.4 Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он

Мониторинги мунтазами саломатии зироатҳо ва сатҳи ҳашароти зараррасон ва организмҳои фоиданок гузаронида мешавад. Воситаҳои мушоҳидаи саҳроӣ ва қабули қарорҳо барои муайян кардани кай ва чӣ гуна мубориза бурдан бо ҳашароти зараррасон истифода мешаванд.

СХ
ХМ

Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон мониторинг ва мушоҳидаҳои пурсамарро истифода баранд, то чораҳои мубориза бар зидди ҳашароти зараррасон танҳо дар ҳолати зарурӣ истифода шаванд. Консепсияи асосии равиши ИИҲ дар он аст, ки мавҷудияти ҳашароти зараррасон набояд ба таври худкор ба татбиқи чораҳои мубориза бурдан оварда расонад.

Назорати дақиқи рушди зироатҳо, аз ҷумла сатҳи ҳашароти зараррасон ва организмҳои фоиданок, барои қабули қарорҳо дар бораи он, ки оё, кай ва чӣ гуна барои мубориза бо дараҷаи саршумори зараррасонҳо ва пешгирии талафоти иқтисодӣ чораҳо муҳиманд, зарур аст. Деҳқонон бояд имконият - мустақилона ё бо дастгирии коршиносон - дар асоси ҳадди ақали мушоҳида ва таҳлили саҳроӣ қарорҳои мубориза бо ҳашароти зараррасонро қабул кунанд. Онҳо бояд мафҳумҳоро ба мисли таносуби дарранда ба ҳашароти зараррасон истифода баранд ва барои чораҳои мубориза бо ҳашароти зараррасон ҳадди иқтисодиро (дар нишондиҳандаи 3.1.6 шарҳ дода шудааст) истифода баранд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба <u>Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ</u> ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Истифодаи пестисидҳо дар санаҳои пешакӣ муайяншуда, бидуни мушоҳида ба ҳадафҳои ин нишондиҳанда мувофиқат намекунад. Дар ҳолатҳои хеле истисноӣ, ки дар он ҷо истифодаи ҷудогонаи пестисидҳо дар ҷадвали пешакӣ, бо маслиҳати қавӣ аз мақомоти бонуфузи тадқиқотӣ асос ёфтааст, метавонад қобили қабул ҳисобида шавад. Пошидани дору аз рӯи тақвим бояд ҳуҷҷатгузорӣ ва асоснок карда шавад.
3.1.5		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Деҳқонон аз усулҳои ғайрикимиёвӣ (масалан, биологӣ, физикӣ ва маданӣ) барои мубориза бо ҳашароти зарарасони асосӣ огоҳанд ва ба онҳо ҳамчун як қисми стратегияи ИИҲ афзалият дода мешавад.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон бартариҳои усулҳои ғайрикимиёвиро барои пешгирӣ ва мубориза бо ҳашароти зараррасон дарк кунанд ва онҳоро ҳамчун қадами аввал пеш аз муроҷиат ба пестисидҳо истифода баранд. Ин усулҳо на танҳо барои муҳити зист ва саломатии инсон беҳтаранд, балки аксар вақт дар муқоиса бо барномаҳои кимиёвӣ арзиши камтар доранд. Усулҳои ғайрикимиёвии мубориза бо ҳашароти зараррасон бояд ба шароити маҳаллӣ мутобиқ карда шаванд ва метавонанд маҷмӯи таҷрибаҳои биологӣ, физикӣ ва маданиро дар бар гиранд (ба роҳнамои зер нигаред). Роҳбарияти ВИ ва деҳқонон бояд фишорҳои асосии ҳашароти зараррасонро муайян карда тавонанд, мисолҳо оваранд, ки чӣ гуна усулҳои ғайрикимиёвӣ истифода мешаванд ва манфиатҳои онҳоро нисбат ба истифодаи пестисидҳо шарҳ диҳанд. Усулҳои ғайрикимиёвӣ бояд ҳамчун қисми асосии равиши ИИҲ татбиқ карда шаванд.
3.1.6		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Пестисидҳо танҳо дар сурати расидан ба ҳадди муайяни сатҳи ҳашароти зараррасон истифода мешаванд. Агар пестисидҳо истифода шаванд: (i) Компонентҳои фаъол бо заҳролудшавии кам бартарӣ доранд; (ii) Онҳо барои кам кардани муқовимат интихоб ва истифода мешаванд.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон пестисидҳоро танҳо ҳангоми расидан ба ҳадди ниҳоии иқтисодии ҳашароти зараррасон (дар зер тавсиф карда мешавад) ва пас аз афзалият додан ба усулҳои ғайрикимиёвӣ, тавре ки дар нишондиҳандаи 3.1.5 нишон дода шудааст, истифода мебаранд. Вақте ки ин ҳадди иқтисодӣ мерасад, деҳқонон бояд пестисидҳоро мувофиқи принсипҳои ИИҲ истифода баранд, аввал интихоби вариантҳо бо заҳролудии камтарин ва кам кардани муқовимат ва хатари зарар ба одамон ва муҳити зист (масалан, тавассути истифодаи дақиқ ва гардиши компонентҳои фаъол). Тибқи стратегияи ИИҲ, деҳқонон набояд ҳангоми пайдо шудани аломатҳои аввалини ҳашароти зараррасон пестисидҳоро истифода баранд. Пахта мисли аксари зироатҳо

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

метавонад то андозае зарари ҳашароти зараррасонро бидуни таъсир ба ҳосил тоб оварад. Аз ин рӯ, дар асоси маълумоти мониторинг (Нишондиҳандаи 3.1.4), деҳқон бояд пестисидҳоро танҳо вақте истифода барад, ки сатҳи ҳашароти зараррасон ба дараҷае мерасад, ки зарар ба ҳосил аз хароҷоти пулии коркарди он зиёдтар мешавад (ҳадди иқтисодӣ).

Деҳқонон бояд пестисидҳоро дар асоси роҳнамоӣ ва маслиҳате, ки аз техникҳои салоҳиятдор ва/ё ҳангоми омӯзиш гирифтаанд, интихоб ва истифода баранд. Онҳо инчунин бояд коркарди бомасъулияти пестисидҳоро таъмин кунанд (ниг. Меъёри 3.5). Сатҳи захролудшавии пестисидҳоро дар асоси тамғакоғазҳо, маълумот аз хидматрасониҳои мӯътамади васеъ ё мақомоти тадқиқотӣ ва ҳисобҳои нишондиҳандаи сарбории заҳролуд арзёбӣ кардан мумкин аст.

Маълумоти иловагӣ:

СУО, Кодекси байналмилалии рафтор – Дастур оид ба пестисидҳои хеле хатарнок (2016) (дастрас аз 7 феврали 2023)

СУО, Кодекси байналмилалии рафтор – Дастур оид ба пешгирӣ ва идоракунии муқовимат ба пестисидҳо (2012) (дастрас аз 7 феврали 2023)

Хигли, Педиго.Консепсияҳои сатҳи зарари иқтисодӣ ва истифодаи онҳо дар нигоҳдории сифати муҳити зист (1993) (Дастрас аз 7 феврали 2023)

3.1.7		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Стратегияи мубориза ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон амалӣ карда мешавад, ки: (i) Ҷамъшавии дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ва бемориҳоро пешгирӣ мекунад ва организмҳои фоиданокро нигоҳ медорад; (ii) Мониторинги мунтазами саломатии зироатҳо, ҳашароти зараррасон, бемориҳо ва организмҳои фоиданокро дар бар мегирад; (iii) Ба усулҳои ғайрикимиёвӣ афзалият медиҳад;	ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки хоҷагиҳо равиши мубориза бо ҳашароти зараррасон ва таҷрибаҳои ҳифзи зироатро, ки дар саҳро истифода мешаванд, бо принсипҳои ИИҲ (дар роҳнамоӣ зер муфассал оварда шудаанд) мутобиқ созанд. Истеҳсолкунанда бояд тавассути парвариши ҳосили солим, пешгирӣ кардани афзоиши ҳашароти зараррасон ва дастгирии организмҳои фоиданок, ҳодисаҳои пайдоиши ҳашароти зараррасонро пешгирӣ кунад. Деҳқонон бояд бо усулҳои биологӣ, маданӣ ва физикии мубориза бо ҳашароти зараррасон шинос бошанд ва фаҳмонанд, ки чӣ гуна онҳо ҳамчун афзалият дар стратегияи ИИҲ истифода мешаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(iv) Бовари ҳосил кунанд, ки пестисидҳоро танҳо ҳангоми расидан ба ҳадди ниҳоии муайяни ҳашароти зараррасон истифода баранд.

(v) Ба ҷузъҳои фаъоли кам заҳролуд афзалият медиҳад ва муқовиматро дар сурати истифода шудани пестисидҳо идора мекунад.

Дар он ҷое, ки пестисидҳо истифода мешаванд, деҳқонон бояд далел пешниҳод кунанд, ки онҳо дар асоси мониторинги дақиқ ва ҳадди ниҳоӣ иқтисодӣ истифода мешаванд ва имконоти пасттарини заҳрнокии бартарӣ доранд. Деҳқонон инчунин бояд фаҳмонанд, ки чӣ гуна онҳо муқовиматро идора мекунанд, масалан, тавассути гардиши компонентҳои фаъол ва усулҳои дақиқи татбиқ.

Бо мурури замон, татбиқи равиши ИИҲ бояд саломатӣ ва устувории зироатҳоро беҳтар созад ва вобастагиро аз чораҳои мубоиризаи кимиёвӣ кам кунад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Роҳнамо оид ба Меъёри 3.1: Муносибати Better Cotton ба мубориза ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон

Better Cotton ба пешгирии дарозмуддати ҳашароти зараррасон ё зарари онҳо тавассути маҷмӯи усулҳо, аз қабили назорати биологӣ, тағйир додани макони зист, таҷрибаҳои маданӣ ва истифодаи навъҳои зироатҳои тобовар мусоидат мекунад. Пестисидҳо бояд танҳо мувофиқи дастурҳои муқарраршуда ва ҳангоме ки ҳашароти зараррасон ба ҳадди иқтисодӣ расидаанд (яъне, вақте ки сатҳи ҳашароти зараррасон ба дараҷае мерасад, ки зарар ба ҳосил аз хароҷоти пулии коркарди он зиёдтар мешавад) истифода мешавад. Ҳадди иқтисодӣ тавассути маҷмӯи мониторинг ва арзёбии дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ва сатҳи зарар муайян карда мешавад. Интихоб ва истифодаи пестисидҳо бояд танҳо ба организмҳои дахлдор нигаронида шуда, хатари одамон, муҳити зист ва дигар организмҳои табиатан дар саҳро мавҷудбуда (махсусан организмҳои фоиданок) кам карда шаванд.

Принсипҳои асосии ИИҲ

- **Таваҷҷуҳ ба пешгирии дарозмуддати ҳашароти зараррасон ва зараррасонҳо тавассути идоракунии экосистема**

  Бо равиши ИИҲ, пеш аз татбиқи ҳама гуна усулҳои назорат, пеш аз ҳама чораҳо дида мешаванд, то ки ҳашароти зараррасон ба душворӣ табдил наёбад. Амалҳо метавонанд парвариши ҳосили солими пахтаро дар бар гиранд, ки ба ҳамлаҳои ҳашароти зараррасон тоб оварда метавонанд, аз истифодаи растаниҳои ба бемориҳо тобовар ё истифодаи репеллентҳо (воситаҳои табобат) барои дур нигоҳ доштани ҳашарот ё хояндаҳо аз зироатҳо. Ба ҷои нест кардани ҳашароти зараррасони мушоҳидашуда, риояи равиши ИИҲ маънои ҳал кардан ва идоракунии омилҳои муҳити зистро дорад, ки ба ҳашароти зараррасон ва қобилияти рушди он таъсир мерасонанд.

- **Мониторингро барои қабули қарор истифода баред**

  Мониторинг, муайян кардани намуди ҳашароти зараррасонро дар киштзор, шумораи онҳо ва чӣ гуна зарар мерасонад, дар бар мегирад. Муайянкунии дурусти ҳашароти зараррасон асоси муқаррари эҳтимолияти ба мушкилот табдил ёфтани ҳашароти зараррасон ва муайян кардани стратегияи беҳтарини мубориза мебошад. Пас аз мониторинги вазъият ва ба назар гирифтани биологияи ҳашароти зараррасон ва омилҳои марбут ба муҳити зист, метавон қарор кард, ки оё ҳашароти зараррасонро таҳаммул кардан мумкин аст ё он аз ҳадди иқтисодие, ки назоратро талаб мекунад, зиёд аст (яъне, агар хароҷоти мубориза бо ҳашароти зараррасон аз талафоти иқтисодии кам шудани ҳосил зиёд бошад). Агар мубориза бар зидди ҳашароти зараррасон зарур бошад, маълумоти дар мониторинг ҷамъовардашуда бояд барои огоҳ кардани усулҳои мубориза бо ҳашароти зараррасон ва вақт (муҳлат) истифода шавад.

- **Барои самаранокии бештар маҷмӯи равишҳои идоракуниро истифода баред**

  Усули аз ҳама самаранок ва дарозмуддати мубориза бо ҳашароти зараррасон, ин истифодаи маҷмӯи усулҳое мебошад, ки дар якҷоягӣ беҳтар аз алоҳидагӣ кор мекунанд. Ин усулҳо бо таҷрибаҳои устувори идоракунии захираҳои табиӣ зич кор хоҳанд кард ва ҳатто метавонанд ҳамҷоя шаванд (ниг. Принсипи 2). Усулҳои мубориза бо ҳашароти зараррасон аксар вақт ба категорияҳои зерин гурӯҳбандӣ карда мешаванд:

  - **Назорати биологӣ**

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба [Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ] ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Истифодаи душманони табиӣ - даррандаҳо, паразитҳо, патогенҳо ва рақибон - барои мубориза бо ҳашароти зараррасон ва зарари онҳо. Ҳайвоноти бесутунмӯҳра, патогенҳои растанӣ, нематодҳо, алафҳои бегона ва ҳайвоноти сутунмӯҳрадор душманони табиии зиёде доранд.

- **Назорати маданӣ**

  Таҷрибаҳое, ки пайдоиши ҳашароти зараррасон, афзоиш, паҳншавӣ ва зинда монданро кам мекунанд. Масалан, тағйир додани таҷрибаҳои обёрӣ метавонад мушкилоти замбӯруғӣ ва алафҳои бегонаро кам кунад.

- **Назорати механикӣ ва физикӣ**

  Таҷрибаҳо барои нест кардани ҳашароти зараррасон мустақиман, маҳкам кардани ҳашароти зараррасон ё фароҳам овардани муҳити номувофиқ барои рушди ҳашароти зараррасон. Назорати механикӣ домҳои хояндаҳоро дар бар мегирад, дар ҳоле ки назорати ҷисмонӣ метавонад барои мубориза бо алафҳои бегона, буғ кардани замин барои пешгирии бемориҳо ё экранро барои истисно кардани паррандагон ё ҳашаротҳо бошад.

- **Назорати кимиёвӣ**

  Истифодаи пестисидҳо. Дар доираи стратегияи ИИҲ, пестисидҳо танҳо дар ҳолати зарурӣ ва дар якҷоягӣ бо дигар равишҳо барои назорати самаранок ва дарозмуддат истифода мешаванд. Пестисидҳои истифодашаванда бояд барои самаранокӣ интихоб карда шаванд ва барои одамон, дигар организмҳо ва муҳити зист хатари камтар дошта бошанд.

МЕЪЁРИ 3.2 – Пестисидҳо ба қайд гирифта ва ба таври мувофиқ тамғагузорӣ карда шудаанд.

3.2.1		
Ҳама пестисидҳои истифодашаванда бояд: (i) Дуруст тамғазадашуда, ҳадди ақал дар як забони миллӣ ё минтақавӣ бошанд; (ii) Барои истифода дар пахта ба қайд гирифта шуда бошанд. Омехтаҳои пестисидҳоро танҳо дар ҳолатҳои зерин истифода бурдан мумкин аст:	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз кам кардани таъсири зараровари пестисидҳо тавассути таъмини он аст, ки ҳама гуна пестисидҳо дар сатҳи миллӣ ба қайд гирифта шудаанд, ба таври возеҳ тамғагузорӣ шудаанд ва ҳама гуна омехтаҳо барои истифода иҷозат доранд. Пестисидҳои ба қайд гирифташуда онҳое мебошанд, ки мақомоти дахлдори танзимкунанда хатари истифодаро барои зироат(ҳо)-и мушаххас арзёбӣ кардаанд ва самтҳои хоси зироатро барои истифода таҳия кардаанд. Тамғакоғазҳое, ки бо пестисидҳои қонунӣ ба қайд гирифта шудаанд, дорои маълумоти муҳим дар бораи хосиятҳои маҳсулот, дастурҳои истифода ва чораҳои мушаххас ё чораҳои риоя кардан, мебошанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(i) Худи омехта ба қайд гирифта шудааст; ё
(ii) омехтаҳои пеститсидҳои инфиродии ба қайд гирифташуда тибқи қоидаҳои маҳаллӣ иҷозат дода мешаванд.

Тамғакоғазҳои пестисидҳо бояд ҳадди ақал бо як де-факто ё де-юре забони расмии миллӣ ё минтақавӣ навишта шаванд. Деҳқонон бояд дастурҳои тамғакоғазро дарк кунанд ва тасдиқ кунанд, ки ҳама пестисидҳо мувофиқи дастурҳои тамғакоғазӣ истифода мешаванд.

Омехтаҳои пестисидҳо маҳсулоти тиҷоратӣ, ки дорои якчанд компонентҳои фаъол мебошанд, инчунин ҳолатҳое, ки деҳқонон худ пестисидҳоро дар хоҷагӣ якҷоя мекунанд (масалан, коктейлҳои пестисидҳо ё омехтаҳои зарфҳо). Истифодаи омехтаҳои пестисидҳо метавонад хатари саломатии инсонро зиёд кунад, дар баъзе ҳолатҳо самаранокии ҷузъҳои алоҳидаро коҳиш диҳад ё ба дигар оқибатҳои номатлуб оварда расонад, зеро ингредиентҳои омехта ҳамчунон дар раванди бақайдгирӣ санҷида намешаванд. Ҳангоми омехта кардани пестисидҳо дар макон бояд чораҳои дахлдори муҳофизатӣ ва истифодаи таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ) амалӣ карда шаванд.

Бақайдгирии моддаҳои табиие, ки барои мубориза бо ҳашароти зараррасон ва бемориҳо истифода мешаванд, бояд нигоҳ дошта шавад, махсусан дар кишварҳое, ки раванди бақайдгирӣ вуҷуд надорад.

Маълумоти иловагӣ:

Иттиҳоди Аврупо, Низомнома (ЕС) № 1272/2008 - тасниф, тамғагузорӣ ва бастабандии моддаҳо ва омехтаҳо (ТТБ) (дастрас аз 7 феврали 2023)

МЕЪЁРИ 3.3 – Пестисидҳои хеле хатарнок ба таври фаъол аз байн баровարда мешаванд.

3.3.1		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ), агар онҳо дар рӯйхати пестисидҳои манъшудаи Better Cotton номбар шуда бошанд, истифода намешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон аз истифодаи пестисидҳое, ки барои саломатии инсон ё муҳити зист хатарноктарин ҳисобида мешаванд (мувофиқи созишномаҳои байналмилалӣ ё системаҳои таснифӣ) худдорӣ кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Ҳама пестисидҳо ба саломатии инсон ва муҳити зист хатар ба вуҷуд меоранд, аз ҷумла тавассути саҳми мустақим ва ғайримустақим ба тағйирёбии иқлим. Ин хатарҳоро метавон то андозае тавассути чораҳои кам кардани таъсири муҳити зист ва истифодаи ТМИ коҳиш дод. Бо вуҷуди ин, чораҳои кам кардани таъсир номукаммаланд ва баъзе пестисидҳо барои одамон ва муҳити зист чунон хатари ҷиддӣ доранд, ки аз истифодаи онҳо бояд комилан худдорӣ кард.

Пестисидҳое, ки тибқи ин нишондиҳанда манъ карда ҳисобида мешаванд, онҳоеро дар бар мегиранд, ки дар замимаҳои A ва B Конвенсияи Стокголм, замимаҳои Протоколи Монреал ё замимаи III Конвенсияи Роттердам мебошанд. Ин ҳама созишномаҳои байналмилалӣ ва бисёрҷониба мебошанд, ки ҳадафи аз байн ё маҳдуд кардани истифодаи пестисидҳо ва пайвастагиҳои хатарноктаринро доранд. Пестисидҳои манъшуда, инчунин онҳоеро дар бар мегиранд, ки ҳамчун категорияи 1 ё 2-и "заҳрнокии шадид" дар Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои кимиёвӣ (СУҲ) ё зери 1a ва 1b таснифоти СУТ муайян карда шудаанд.

Шахсоне, ки пеститсидҳоро истифода мебаранд, бояд аз хатарҳои ПХХ ва инчунин ҳама гуна пестисидҳое, ки дар доираи ПМ манъ карда шудаанд, огоҳ карда шаванд ва бифаҳманд. Ин омӯзиш дар бораи хонда баромадани тамғакоғазҳои пестисидҳо, пешниҳоди рӯйхати пестисидҳои хатарнок бо забонҳои маҳаллӣ, истифодаи пиктограммаҳо дар тамғакоғазҳои пестисидҳо ва ғайраро дар бар мегирад.

Агар пестисидҳои манъшуда, ҳанӯз алтернативаҳои қобили ҳаёт надоранд, истифодаи истиснои онҳо метавонад аз ҷониби Better Cotton тавассути раванди муқарраршудаи истифодаи фавқулода иҷозат дода шавад. Раванди истифодаи фавқулода арзёбии қатъӣ ва шаффофи дархостҳоро таъмин мекунад, аз ҷумла арзёбии алтернативаҳои қобили ҳаёт, истифодаи чораҳои сабукгардонӣ ва чораҳои андешидашуда барои кам кардан ё аз байн бурдани истифода бо мурури замон. Агар дар ҳолатҳои мушаххас истифодаи фавқулодаи пестисидҳо иҷозат дода шавад, ҳама гуна шартҳои мувофиқашуда бояд ба таври қатъӣ риоя ва гузориш дода шаванд.

Маълумоти иловагӣ:

Тартиби Истифодаи Истиснoии Пестисидҳои Хеле Хатарноки Better Cotton

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Рўйхати пестисидҳои манъшудаи Better Cotton
3.3.2		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Нақша барои тадриҷан аз байн бурдани пестисидҳо, ки ҳамчун канцерогенӣ (категорияи 1а ё 1б), мутагенӣ (категорияи 1а ё 1б) ё репротоксикӣ (категорияи 1а ё 1б) аз ҷониби Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои кимиёвӣ (СУҲ) то соли 2028 муайян карда мешаванд, амалӣ карда мешавад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон ва деҳқонон хатарҳои назаррас ба саломатии инсонро, ки аз моддаҳои канцерогенӣ, мутагенӣ ё репротоксикӣ (КМР) ба вуҷуд меоянд, дарк кунанд ва аз онҳо комилан канорагирӣ кунанд ё агар алтернативаҳои қобили ҳаёт вуҷуд надошта бошанд - барои тадриҷан қатъ кардани истифодаи онҳо то соли 2028 ё пеш аз он чораҳои фаъол андешанд. Пестисидҳое, ки ҳамчун моддаҳои КМР тасниф шудаанд, метавонанд барои саломатии инсон хатари дарозмуддат дошта бошанд. Гирифтани канцерогенҳои маълум ё эҳтимолӣ метавонад саратонро ба вуҷуд оварад ё паҳншавии онро афзоиш диҳад. Мутагенҳо метавонанд нуқсонҳои генетикиро ба вуҷуд оранд ё паҳншавии онҳоро зиёд кунанд. Таъсири кимиёвии репротоксикӣ метавонад ба системаи репродуктивӣ таъсири манфӣ расонад ва ба нуқсонҳои насл оварда расонад. Гарчанде ки истифодаи таҷҳизоти муҳофизатӣ (аз қабили ТМИ ва пошидани дар кабинаи пӯшида) метавонад ин хатарҳоро кам кунад, беҳтарин интихоб ин тамоман истифода набурдан аст. Шахсоне, ки пеститсидҳоро истифода мебаранд, бояд аз хатарҳои ПХХ ва инчунин ҳама гуна пестисидҳое, ки дар доираи ПМ манъ карда шудаанд, огоҳ карда шаванд ва бифаҳманд. Ин омӯзиш дар бораи хонда баромадани тамғакоғазҳои пестисидҳо, пешниҳоди рӯйхати пестисидҳои хатарнок бо забонҳои маҳаллӣ, истифодаи пиктограммаҳо дар тамғакоғазҳои пестисидҳо ва ғайраро дар бар мегирад. Маълумоти иловагӣ: СММ, Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои химиявӣ (СУҲ Rev. 9, 2021) (Дастрас аз 7 феврали 2023) СБМ, захираҳо оид ба хатарҳои саломатии репродуктивии мардон ва занон дар ҷои кор (дастрас аз 7 феврали 2023)

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

МЕЪЁРИ 3.4 – Хатарҳои экологии пестисидҳои хеле хатарнок кам карда мешаванд.

3.4.1		Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим. Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Агар пестисидҳое, ки ба рӯйхати хатарҳои баланди экологии Better Cotton дохил карда шуда, истифода шаванд, барои кам кардани хатарҳои экологӣ чораҳо андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон таъсири манфии пестисидҳоро ба муҳити зист бифаҳманд ва барои кам кардани ин таъсирот чораҳо андешанд. Ҳадафи ниҳоӣ дар он аст, ки аз истифодаи ин пестисидҳо даст кашанд ё тамоман қатъ кунанд. Рӯйхати хатарҳои баланди экологии Better Cotton дар асоси Гурӯҳи 3 (заҳрнокии муҳити зист) аз Рӯйхати байналмилалии ПХХ-ҳои Шабакаи Амалиёти Пестисидҳо (ШАП) асос ёфтааст. Пестисидҳои гурӯҳи 3 онҳое мебошанд, ки барои гардолудкунандагон ва экосистемаҳои обӣ хатари баланд ва хосиятҳои хеле доимӣ доранд (онҳо дар замин, об ё таҳшин муддати тӯлонӣ боқӣ мемонанд) ё хосиятҳои хеле биоаккумлятивӣ (онҳо дар организмҳо зудтар ҷамъ мешаванд, назар ба нест кардани онҳо ва аз ин рӯ хатарноканд). Рӯйхати хатарҳои баланди экологии Better Cotton пестисидҳоро дар бар мегирад, ки ҳамчун гурӯҳи 3 дар рӯйхати ШАП тасниф шудаанд, ки дар байни деҳқонони пахтакори бештар истифода мешаванд, аз ҷумла тавсияҳо ва мисолҳо оид ба чораҳои кам кардани таъсир. Ин нишондиҳанда танҳо ба пестисидҳое татбиқ мешавад, ки тибқи нишондиҳандаи 3.3.1 истифодаашон манъ нашудааст. Маълумоти иловагӣ: PAN International, Рӯйхати пестисидҳои хеле хатарнок (2021) (дастрас аз 7 феврали 2023) ШАП БК(PAN UK), сомонаи интернетии "Таъсири пеститсидҳо ба муҳити зист" (дастрас аз 7 феврали 2023) ШАП БК (PAN UK), сомонаи интернетии "Ҳифзи гуногунии биологӣ" (дастрас аз 7 феврали 2023) Рӯйхати хатарҳои баланди экологии Бэттер Коттон

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Равиши Бэттер Коттон бо пеститсидҳои хеле хатарнок

Пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ) пестисидҳое мебошанд, ки бо хатарҳои назарраси саломатӣ ва муҳити зист алоқаманданд. Кам кардани заҳрнокии умумии пестисидҳо, ки ба зироатҳо истифода мешаванд ва дар ниҳояти кор барҳам додани истифодаи ПХХ қисми ҷудонашавандаи ҳифзи саломатии деҳқонон, коргарон ва ҷамоатҳои деҳқонӣ, инчунин ҳифзи муҳити зист мебошад. Яке аз усулҳои ноил шудан ба ин манъ ё маҳдуд кардани дастрасӣ ба намудҳои муайяни пестисидҳо дар асоси заҳрнокии онҳо нисбати саломатии инсон ва муҳити зист дар заминаи стратегияи ИИҲ мебошад. Муносибати Better Cotton инчунин муомилаҳоеро, ки бо тадриҷан аз байн бурдани пестисидҳоро эътироф ва ба назар мегирад, махсусан дар сурати мавҷуд набудани алтернативаҳои қобили ҳаёт.

Чӣ гуна ПХХ-ҳо муайян карда мешаванд

Умуман, ПХХ-ҳо дар асоси меъёрҳои зерин муайян карда мешаванд:

- Заҳрнокии шадид: Он ба қобилияти як модда барои ба бадан таъсири зараровар пас аз таъсири якмаротибагӣ ё кӯтоҳмуддат, дахл дорад.
- Заҳрнокии музмин: Он ба қобилияти як модда барои ба бадан таъсири зараровар пас аз таъсири такрорӣ ё кӯтоҳмуддат, дахл дорад. Ба инҳо таъсири дарозмуддати саломатӣ, аз қабили саратон, мушкилоти репродуктивӣ ё рушд ва ихтилоли неврологӣ дохил мешаванд.
- Устуворӣ: Он ба қобилияти модда барои муқовимат ба таназзул ё вайроншавӣ дар муҳити зист ва аз ин рӯ дар замин, об ва дигар захираҳои табиӣ муддати тӯлонӣ нигоҳ доштан, дахл дорад.
- Биоаккумулясия ва биомагнификасия: Биоаккумулятсия ба қобилияти ҷамъ шудани модда дар организмҳо бо мурури замон дахл дорад, дар ҳоле ки биомагнизатсия ба раванде дахл дорад, ки консентратсияи модда ҳангоми ҳаракат дар занҷири ғизо афзоиш мeёбад.
- Хусусиятҳои хатарнок: ПХХ-ҳо метавонанд хосиятҳои иловагии хатарнок дошта бошанд, ба монанди оташгиранда ё тарканда ё реаксия бо дигар моддаҳои кимиёвӣ барои тавлиди маҳсулоти хатарноки иловагӣ.

Гарчанде ки ПХХ дар бисёр кишварҳо ба қоидаҳои қатъӣ ва чораҳои назоратӣ тобеъ аст, меъёрҳое, ки барои муайян кардани ПХХ истифода мешаванд, вобаста ба чаҳорчӯбаи меъёрӣ ва кишвар ё минтақаҳои мушаххас фарқ мекунанд. ПМ чаҳорчӯбаҳои зеринро истифода мебарад. Дар хотир доред, ки аксар вақт пестисидҳо дар якчанд рӯйхатҳои дар поён овардашуда фаро гирифта шудаанд. Ҳамчун стандарти ихтиёрӣ, дар баъзе минтақаҳо, Better Cotton метавонад нисбат ба қоидаҳои маҳаллӣ ё миллӣ стандартҳои устувории баландтарро муқаррар кунад.

- Конвенсияи Стокголм: Конвенсияи Стокголм як шартномаи аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳатмист, ки барои нест ё маҳдуд кардани истеҳсол, истифода ва паҳншавии **ифлоскунандаи доимии органикӣ (ИДО)** нигаронида шудааст. ИДО-ҳо моддаҳои кимиёвӣ мебошанд, ки дар муҳити зист боқӣ мемонанд, биоаккумулятсия ва биомагнизатсия мекунанд ва хатари зарар ба саломатии инсон ва муҳити зист доранд. Истифодаи пестисидҳои дар замимаҳои A ва B номбаршуда дар доираи ПМ манъ аст.
- Конвенсияи Роттердам: Конвенсияи Роттердам як шартномаи байналмилалии аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳатмист, ки тартиби **тиҷорати байналмилалии** баъзе моддаҳои кимиёвӣ ва пестисидҳои хатарнокро муайян мекунад. Он ба моддаҳои кимиёвӣ ва пестисидҳо, ки ҳамчун хатарнок муайян

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

шудаанд ва аз ҷониби тарафҳои Конвенсия манъ ё сахт маҳдуд карда шудаанд, таваҷҷӯҳ медиҳад. Истифодаи пестисидҳои дар замимаи III номбаршуда дар доираи ПМ манъ аст.

- Протоколи Монреал: Протоколи Монреал як паймони байналмилалии аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҳатмист, ки аз ҷониби 198 кишвари ҷаҳон ва Иттиҳоди Аврупо ба тасвиб расида, ҳадафи он тадриҷан қатъи истифодаи **моддаҳои вайронкунандаи озон** ва алтернативаҳои онҳост. Истифодаи пестисидҳои дар замимаҳои он номбаршуда тибқи ПМ манъ аст.
- СУТ Синфи 1а ва 1б: СУТ хатари саломатии маводи кимиёвиро барои инсон муайян ва арзёбӣ мекунад. Пестисидҳои дар 1а ва 1б номбаршуда ба моддаҳо ё омехтаҳое дахл доранд, ки метавонанд боиси **заҳрнокии шадид**, ба монанди марг ё зарари ҷиддӣ ба саломатӣ, тавассути таъсири даҳонӣ, пӯст ё нафаскашӣ. Истифодаи онҳо тибқи ПМ манъ аст.
- Категорияҳои СУҲ 1 ва 2 пестисидҳое, ки ба сифати «заҳрнокии шадид» тасниф шудаанд ва категорияҳои 1а ва 1б ҳар яке аз пестисидҳои «канцерогенӣ», «мутагенӣ» ва «репротоксикӣ» мебошанд: Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои кимиёвӣ (СУҲ) системаи стандартии глобалии тасниф ва иртибот бо хатарҳои марбут ба доираи васеи кимиёвии хатарнокро таъмин мекунад. Монанди синфи 1а ва 1b-и СУТ, моддаҳои кимиёвӣ, ки хатарҳои шадидтарини марбут ба **заҳрнокии шадидро нишон медиҳанд (категорияҳои 1 ва 2 синфи “заҳрнокии шадид”)** дар доираи ПМ манъ карда шудаанд. Онҳое, ки зери категорияҳои 1а ё 1б пестисидҳои «канцерогенӣ», «мутагенӣ» ё «репротоксикӣ» мебошанд, бояд то соли 2028 аз байн бурда шаванд.
- Рӯйхати байналмилалии пестисидҳои хеле хатарноки Шабакаи амалиёти пестисидҳо (ШАП) Гурӯҳи 3: ШАП (PAN) оид ба кам кардани хатари пестисидҳо роҳнамоӣ ва пешниҳод мекунад. Гурӯҳи ШАП (PAN) 3 дорои компонентҳои фаъолест, **ки ба меъёрҳои заҳролудшавии муҳити зисти ШАП мувофиқат мекунанд** (бо назардошти устуворӣ, биоаккумулятсия ва биомагнификатсия, заҳрнокии онҳо ба организмҳои обӣ ва заҳролудшавии онҳо ба занбӯри асал). Ин рӯйхат барои муайян кардани пестисидҳо истифода мешавад, ки тибқи меъёри 3.4 чораҳои дахлдори кам кардани таъсирро талаб мекунанд.

Better Cotton рӯйхатҳоро бо маълумоти иловагӣ дар бораи он пестисидҳое, ки дар кишварҳои шумо мавриди таваҷҷуҳ қарор доранд, пешкаш мекунад.

МЕЪЁРИ 3.5 – Пестисидҳо бо камоли масъулият коркард ва нигоҳ дошта мешаванд.

3.5.1		Баробарии гендерӣ
Ҳар як шахсе, ки пестисидҳоро тайёр ва истифода мебарад, кафолат дода мешавад, ки: (i) Солим; (ii) Дар татбиқи пестисидҳо бо малака ва таълимгирифта аст;	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон ва деҳқонон кафолат медиҳанд, ки зарар ба саломатии инсон то ҳадди имкон кам карда шавад, то ки онҳое, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, калонсолони солим ва бо таълими кофӣ бошанд. Занони ҳамширагӣ ё ҳомиладор набояд бо пестисидҳо кор кунанд, зеро ҳатто бо чораҳои муҳофизатӣ, хатари ҳомила ё кӯдак вуҷуд дорад. Шахсоне, ки бемор ё хаста

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(iii) 18 сола ё калонтар; (iv) Ҳомиладор ва ҳамширагӣ нест.		шудаанд, нисбат ба одамони солим эҳтимоли зиёд ба садама дучор мешаванд. Шахсоне, ки аз баъзе бемориҳо, ё ҷароҳатҳо ё захмҳо азият мекашанд, аз таъсири пестисидҳо низ бештар осебпазиранд. Дар кишварҳое, ки барои корбарони пестисидҳо омӯзиши махсус ва/ё сертификатсия талаб карда мешавад, бояд далелҳо пешниҳод карда шаванд, ки ҳамаи шахсоне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, тахассуси мувофиқ доранд. Дар ҳама ҳолатҳо, истеҳсолкунанда бояд фаҳмонад, ки кӣ бо пестисидҳо кор мекунад, чӣ гуна таълим дода мешавад ва чӣ гуна онҳо риояи талаботи нишондиҳандаро таъмин мекунанд. Сабтҳои омӯзиш ё сертификатсия бояд нигоҳ дошта шаванд. Маълумоти иловагӣ: [СУО, Кодекси байналмилалии рафтор оид ба идоракунии пестисидҳо (2014) (дастрас аз 7 феврали 2023)] [Кроплайф Интернейшенал, сомонаи интернетии 'Stewardship' (дастрасшуда аз 7 феврали 2023)]
3.5.2		
Ҳангоми коркарди пестисидҳо таҷҳизоти дахлдори муҳофизати инфиродӣ (ТМИ) дуруст истифода мешавад.	ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки дар он ҷое, ки пестисидҳо истифода мешаванд, зарар ба саломатии инсон тавассути истифодаи бодиққат ва пайвастаи ТМИ-и мувофиқ кам карда мешавад. Беҳтарин вариант барои муҳофизат кардани одамон аз таъсири пестисидҳо нест кардани пестисидҳо, сипас кам кардани истифодаи онҳо ва интихоби варианти заҳролуди камтар мебошад. Ҳангоми мавҷуд набудани алтернатива ба истифодаи пестисидҳо, ТМИ-и босифати мувофиқ метавонад ба кам кардани хатарҳо ба саломатии инсон мусоидат кунад, аммо танҳо дар сурати пӯшидан ва нигоҳдории дуруст. Таъсири пестисидҳо метавонад тавассути даҳон (таъсири даҳон), пӯст (пӯстӣ) ё нафаскашӣ (роҳи нафас) рӯй диҳад. Ҳама шахсоне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, бояд ба ТМИ-и мувофиқ дастрасӣ дошта бошанд ва он бояд мувофиқи дастурҳои тамғаи пестисидҳои истифодашаванда, кор

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		фармуда шавад. Тамғакоғазҳо бояд мунтазам тафтиш карда шаванд (ҳадди ақал ҳар мавсими дорупошӣ) ва ҳамаи одамон бояд дар бораи аҳамияти ТМИ ва дуруст истифода ва нигоҳдорӣ омӯзиш гиранд. ТМИ бояд мунтазам барои фарсудашавӣ тафтиш карда шавад ва дар ҳолати зарурӣ иваз карда шавад.
3.5.3		
Ҳангоми коркарди пестисидҳо "Таҷҳизоти ҳадди ақали муҳофизати инфиродӣ" (ТМИ) дуруст истифода мешавад, ки муҳофизати қисмҳои зерини баданро аз ҷабби пӯст, хӯрдан ва нафаскашӣ дар бар мегирад: (i) Рӯй ва роҳҳои нафас (чашм, канали гӯш, бинӣ ва пӯсти сар); (ii) Дасту по (дастҳо, бозуҳо, кафҳо, пойҳо ва панҷаи пойҳо); (iii) Шикам ва ҷои таносул.	СХ	Мақсад таъмин намудани сатҳи ҳадди ақали муҳофизат аз таъсири пестисидҳо дар шароите мебошад, ки барои деҳқонон ва коргарон ТМИ-и мувофиқ дастрас нест. Ҳадафи дарозмуддат ин кам кардани истифодаи пестисидҳо ба қадри имкон ва зиёд кардани дастрасӣ ва истифодаи ТМИ-и мувофиқ мебошад (инчунин нигаред ба нишондиҳандаи 3.5.4). Бо вуҷуди ин, дар айни замон, ҳадаф аз он иборат аст, ки огоҳӣ дар бораи хатарҳои таъсири пестисидҳо ва таъмини деҳқонон ва коргарон то қисмҳои ошкори бадан то ҳадди имкон муҳофизат карда шавад. ТМИ бояд ба вазифаи иҷрошаванда мувофиқ бошад ва ба шароити бартарии иқлимӣ мувофиқ бошад. Дар назар аст, ки деҳқонон ва коргароне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, пӯшонидани тамоми узвҳои зарурии бадан барои пешгирӣ кардани ҷабби пӯст, хӯрдан ва нафаскашӣ, инчунин осеб ба чашмро таъмин мекунанд. Маводҳо бояд обро гузаронанд, маъмулан бофтанашуда (барои пешгирии гузариши пеститсидҳо), ба кимиёвӣ тобовар ва шуста шаванда, то ки унсурҳои заҳролуд пас аз ҳар истифода тоза карда шаванд. Навъи ТМИ бояд самаранок бошад ва хатари таъсироти номатлубро (масалан, фишори гармӣ ё афзоиши доначаҳо дар тан) кам кунад. ТМИ бояд дар ҳама марҳилаҳои коркарди пестисидҳо, аз ҷумла кушодани зарфҳо, интиқол додани пестисидҳо, омехта кардани пестисидҳо, таҷҳизоти боркунӣ, пошидани дорупошӣ ва шустан истифода шавад. ТМИ бояд дар байни истифодабарӣ шуста ё партофта шавад, то таъсири пестисидҳо аз либос пешгирӣ карда шавад ва оби шустан бояд ба таври мувофиқ партофта шавад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Роҳбарияти ВИ бояд деҳқонон ва коргаронро дар фаҳмидани хатарҳои истифодаи пестисидҳо ва аҳамияти ТМИ, мусоидат ба истифодаи пурмазмуни ТМИ барои вазифаҳои гуногун, инчунин мониторинги истифодаи он дар сатҳи хоҷагиҳо (аз ҷумла қисмҳои мушаххаси бадан, ки пайваста фаро гирифта намешаванд, масалан, аз сабаби гармӣ ё нороҳатӣ) дастгирӣ намояд. Аз пестисидҳое, ки коркард ва татбиқи онҳо истифодаи ТМИ-ро талаб мекунанд, ки нороҳат, гарон ё зуд дастрас нестанд, бояд пешгирӣ карда шаванд, махсусан дар иқлими гарм.

Маълумоти иловагӣ:

Дастурҳои СУО/СУТ оид ба ҳифзи шахсӣ ҳангоми коркард ва истифодаи пестисидҳо – Кодекси байналмилалии рафтор оид ба идоракунии пестисидҳо (2020) (дастрас аз 7 феврали 2023)

СБМ/IUF, Саломатӣ, Бехатарӣ ва Муҳити зист:Силсилаи дастурҳои таълимии иттифоқҳои касаба барои кормандони кишоварзӣ (2006) (дастрас аз 7 феврали 2023)

CropLife International, захираҳои онлайн оид ба ТМИ (видео) (дастрас аз 7 феврали 2023)

3.5.4		Баробарии гендерӣ
Барои зиёд кардани истифодаи таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ) дар байни шахсоне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, чораҳо андешида мешаванд.	CX	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда ҳифзи саломатии шахсоне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, тавассути зиёд кардани дастрасӣ ва истифодаи ТМИ-и мувофиқ бо мурури замон беҳтар намояд. Истифодаи ҳадди ақали ТМИ (чунон ки дар нишондиҳандаи 3.5.3) нисбат ба ТМИ-и мувофиқ, ки махсус барои ин мақсад тарҳрезӣ ва истеҳсол шудааст, муҳофизати камтарро аз таъсири зароровари пестисидҳо таъмин мекунад. Бо вуҷуди ин, дар бисёр заминаҳои хоҷагиҳои хурд, истифодаи ТМИ-и мувофиқ бо мушкилоти марбут ба арзиш, дастрасӣ, нороҳатӣ ва набудани огоҳӣ маҳдуд аст. Ҳадафи ин нишондиҳанда ба дастгирии беҳбудии пайваста дар дастрасӣ ва истифодабарии ТМИ-и мувофиқ, новобаста аз он, ки сатҳи мавҷуда дар куҷо аст. Роҳбарияти ВИ бояд мушкилотро дар қабули ТМИ-и мувофиқ муайян кунад, чораҳо барои беҳтар кардани дастрасӣ ва истифода андешида, дорои системаи назорати беҳбудиҳо бо мурури замон (масалан, тавассути пайгирии қабули таҷриба барои

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		намунаи намояндагии деҳқонон) дошта бошад. Роҳбарияти ВИ бояд дар ин фаъолиятҳо бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ машварат ва ҳамкорӣ кунад.
3.5.5		
Барои нигоҳдорӣ, омехта ва коркарди пестисидҳо, ва нигоҳдорӣ ва коркарди таҷҳизоти истифодабарӣ бояд дар хоҷагӣ, майдонҳои ҷудошуда мавҷуд бошанд. Майдонҳо бояд ба қонунгузории дахлдор оид ба нигоҳдории пестисидҳо пурра мувофиқат кунанд. Дар дохили ин минтақаҳо, ҳама обшӯи об ва партофҳо бояд пурра гирифта шаванд, то ки хатари ифлосшавӣ надошта бошанд.	ХМ ХК	Мақсад аз кам кардани хатарҳои зарар ба одамон ва муҳити зист тавассути таъмини тартиботи масъулиятнок барои нигоҳдорӣ ва коркарди пестисидҳо мебошад. Агар пестисидҳо нигоҳ дошта шаванд, онҳо бояд аз ҳама моддаҳои дигар ҷудо нигоҳ дошта шаванд. Нигоҳдорӣ бояд контейнерҳоро аз обу ҳаво муҳофизат кунад, то хатари зангзании онҳо ё таназзули пестисидҳоро кам кунад. Нигоҳдорӣ инчунин дар ҷои бехатар ва бо вентилясияи хуб бояд бошад, ки аз дастрасии беиҷозат муҳофизат шудааст ва буғи он хатар ба вуҷуд намеорад. Пестисидҳо набояд ҳеҷ гоҳ дар зарфҳои нӯшокӣ ё хӯрокворӣ нигоҳ дошта шаванд. Агар зарурати нигоҳ доштани пестисидҳо дар зарфи ғайр аз контейнери аслии он вуҷуд дошта бошад, он гоҳ контейнер бояд равшан ва мувофиқ нишона карда шавад. Омехта ва тоза кардани зарфҳои пестисидҳо ва таҷҳизоти истифодашаванда бояд танҳо ҳангоми пӯшидани таҷҳизоти мувофиқи ТМИ ва дур аз манзилҳо ва маҳалҳои аҳолинишин, инчунин минтақаҳои ҳассоси муҳити зист, бахусус обанборҳо ва маҷрои об анҷом дода шавад, то ҳама гуна ҷараёни об ба системаи об дохил нашавад. Онҳое, ки пестисидҳоро истифода мебаранд, бояд ба иншооти мувофиқ барои шустани дастҳо ва иваз кардани либос пас аз коркарди пестисидҳо ё таҷҳизоти истифодашаванда дастрасӣ дошта бошанд. Маълумоти иловагӣ: [Кроплайф Интернейшенал, сомонаи интернетии 'Stewardship' (дастрасшуда аз 7 феврали 2023)]

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

3.5.6		
Партофтани зарфҳои агрокимиёвӣ хатари саломатии инсон ва муҳити зистро кам мекунад. Деҳқонон дар барномаҳои коркарди такрорӣ ё баргардондан ба таъминкунандагон, дар ҷое, ки мавҷуданд, иштирок мекунанд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки зарфҳои холии пестисидҳо тавре нигоҳ дошта ва нобуд карда шаванд, то зарар ба одамон ва муҳити зист кам карда шавад. Ҳама контейнерҳо пас аз истифода бояд се маротиба дуруст шуста шаванд (бо таъмини истифодаи дурусти ТМИ). Ҳатто ҳангоми шустан, зарфҳоро ҳеҷ гоҳ бо ягон мақсад дубора истифода бурдан мумкин нест, зеро ин метавонад ба ифлосшавӣ ё заҳрнокӣ оварда расонад. Партофти нодурусти зарфҳои истифодашуда инчунин метавонад ҳаво, замин, об ва экосистемаҳои маҳаллиро олуда кунад. Барномаҳои коркарди дубора ё баргардонидани молрасон беҳтарин интихоб барои безарар партофтани контейнерҳо мебошанд. Дар ҳолатҳои имконпазир, истеҳсолкунандагон бояд дар пешбурд ё густариши барномаҳои коркарди такрорӣ иштирок кунанд. Маълумоти иловагӣ: Кодекси байналмилалии рафтори СУО оид ба идоракунии пестисидҳо – Дастур оид ба пестисидҳои хеле хатарнок (2016) (дастрас аз 7 феврали 2023) CropLife International, сомонаи интернетии 'Идоракунии контейнер' (дастрас аз 7 феврали 2023)
3.5.7		Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим
Деҳқонон усулҳои дуруст ва камтар хатарноки татбиқро медонанд ва қабул мекунанд.	СХ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки самаранокии истифодаи пестисидҳо ба ҳадди аксар расонида шавад ва таъсири зараровар тавассути истифодаи таҷҳизот ва таҷрибаҳои дуруст кам карда шавад. Деҳқонон пеш аз пошидани дору бояд ба шароити обу ҳаво, аз ҷумла суръат ва самти шамол, ҳарорат, намӣ ва устувории атмосфера назорат кунанд. Масалан, пестисидҳо набояд пеш аз боридани борон истифода шаванд, зеро ин метавонад самаранокии онро кам кунад ва хатари обхезӣ ва ифлосшавиро зиёд кунад. Хавфи паҳншавии пестисидҳо низ бояд ба назар гирифта шавад. Шамол ва ҳарорати баланд метавонанд паҳншавиро

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		зиёд кунанд (зеро моддаҳои дар об асосёфта дар ҳарорати баландтар тезтар бухор мешаванд ва ба қатраҳои хурдтаре табдил ёфта, ба осонӣ ҳаракат мекунанд). Таҷҳизоти татбиқшаванда барои кор кардан дар зери параметрҳои муайян тарҳрезӣ шудааст ва бояд ба пестисидҳои мушаххаси истифодашаванда мувофиқ бошад. Таҷҳизот инчунин бояд дар ҳолати хуб бошад, бидуни ихроҷ ё ҷузъҳои фарсудашуда. Таҷҳизот бояд пас аз ҳар истифода тоза карда шавад, то хатари ифлосшавӣ кам карда ва дар ҳолати хуби корӣ нигоҳ дошта шавад. Ҳангоми коркарди пестисидҳо ва таҷҳизоти истифодабарӣ бояд ба пешгирии таъсири манфӣ ба одамон ва муҳити зист диққати махсус дода шавад (масалан, кам кардани хатари ба кӯдакон гирифтани мавод, хатари рехтан ба ҷоҳҳое, ки барои оби ошомиданӣ истифода мешаванд ва ғайра). Маълумоти иловагӣ: СУО, сомонаи интернетии "Дастур оид ба татбиқи пеститсидҳо" (дастрас аз 7 феврали 2023) СУО, Дастур оид ба таҷрибаҳои хуб барои татбиқи пестисидҳо (2001) (дастрас аз 7 феврали 2023)
3.5.8		
Истифодаи пестисидҳо таъсири манфиро бо роҳи кам кардани: (i) Талаботи тамғакоғазӣ риоя карда мешавад; (ii) Таҷҳизоти дахлдори татбиқшаванда дуруст истифода ва калибровка карда мешавад; (iii) Шароити обу ҳавои мувофиқ ба назар гирифта мешавад; (iv) Ифлосшавӣ (масалан, тавассути пошидани дорупошӣ) ба ҳадди ақал расонида мешавад ва барои пешгирии зарар ба одамон	ХМ ХК	Мақсад ба ҳадди аксар расонидани самаранокии истифодаи пестисидҳо ва кам кардани таъсири зараровар тавассути истифодаи таҷҳизот ва таҷрибаҳои дуруст аст. Пестисидҳо бояд ҳамеша мувофиқи дастурҳои пурраи тамғакоғазӣ ё варақаи маълумоти бехатарии мавод **ҳангоми харид ворид карда шаванд**. Дар ҳолатҳое, ки хатари ифлосшавӣ вуҷуд дорад (масалан, тавассути пошидани дорупошӣ) бояд чораҳо андешида шаванд, то ин паҳншавӣ ба ҳадди ақал кам карда шавад ва ҷомеаҳои маҳаллӣ ва экосистемаҳоро аз ҳама гуна таъсири манфӣ муҳофизат кунанд. Хатари ифлосшавӣ метавонад махсусан ҳангоми татбиқи ҳавоии пестисидҳо тавассути ҳавопаймо ё дронҳо баланд шавад. Дар ин мавридҳо, бояд

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

	ва муҳити зист чораҳои дахлдор андешида мешаванд;	буфери мувофиқ ва “минтақаҳои татбиқнашаванда” барои пешгирии таъсири зараровар ба ҷомеаҳои маҳаллӣ ё экосистема таъсис дода шаванд.
(v)	Фосилаҳои маҳдуди вуруд пас аз истифодаи пестисидҳо ҷорӣ карда мешаванд.	Маълумоти иловагӣ: СУО, сомонаи интернетии "Дастур оид ба татбиқи пеститсидҳо" (дастрас аз 7 феврали 2023)

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 4: Сифати нах

Сифати нах барои бозорёбӣ ва арзиши пахта асосӣ мебошад. Ҳамин тариқ, он на танҳо ба воситаҳои зиндагии деҳқонон таъсири мусбӣ мерасонад, балки инчунин ба эътимоди бозор, эътироф ва ниҳоят, ба талабот мусоидат мекунад. Принсипи мазкур ба таҷрибаҳои хуби маҳаллӣ, ки пеш аз шинонидан, ҳангоми афзоиши зироатҳо ва дар давраи ҳосилғундорӣ ва пас аз ҷамъоварӣ барои ҳарду, ҳам додани ҳосили солим ва хушсифат ва ҳам кам кардани ифлосшавӣ ва партовҳо нигаронида шудааст, равона шудааст.

МЕЪЁРИ 4.1 - Сифати нах ҳифз ва такмил дода мешавад.

4.1.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
Барои баланд бардоштани эҳтимолияти ҳосили нахи баландсифат таҷрибаҳои хуби интихоби тухмӣ (дар сурати имкон), санаи кишт, суръати кишт, байнгузории қаторҳо, афзоиши зироатҳо ва мубориза бо алафҳои бегона татбиқ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон таҷрибаҳоеро баррасӣ ва интихоб кунанд, ки ба беҳтар кардани хусусиятҳои хоси нах мусоидат мекунанд. Азбаски пахта пеш аз ҳама барои нахи он истеҳсол мешавад, сифати нах барои бозорёбӣ ва арзиши он муҳим аст. Арзиши линти пахта ҳам ба сифати риштае, ки аз он истеҳсол мешавад ва ҳам ба самаранокии истеҳсоли ришта дахл дорад, ки ҳарду ба сифати нах сахт таъсир мерасонанд. Се хусусияти васеи нахҳои пахта муҳиманд: хусусиятҳои хоси нах (қувват, дарозӣ, ноустуворӣ ва якрангӣ), сатҳи партовҳо (барги пахта дар линт боқӣ мемонад) ва дараҷаи ифлосшавӣ (ҳар чизе, ки дар пахта мавҷуд аст, ки нахи пахта ё барги пахта нест). Ин нишондиҳанда ба беҳтар кардани хусусиятҳои хоси нах нигаронида шудааст. Гарчанде ки сифати нах аз интихоби тухмӣ оғоз мешавад, таҷрибаҳои кишоварзӣ инчунин ба сифати нах таъсир мерасонанд. Better Cotton эътироф мекунад, ки сифати нах низ аз шароити маҳаллӣ (иқлим, замин, мавҷудияти тухмиҳо ва ғ.) вобаста аст ва деҳқононро тавсия медиҳад, ки дар шароити худ интихоби беҳтаринро ҷудо кунанд. Ба онҳое, ки бо ин кор машғуланд, бояд омӯзиши касбӣ таъмин карда шавад - аксар вақт ин занони коргар ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, мебошанд. Истеҳсолкунанда бояд дар ин фаъолиятҳо бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ машварат ва ҳамкорӣ кунад.
4.1.2		

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Барои пешгирӣ кардани ифлосшавӣ таҷрибаҳои хуби ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ ва интиқол дар маҳалҳо амалӣ карда мешаванд.	СХ ХМ ХК

Ҳадаф аз он иборат аст, ки деҳқонон таҷрибаҳоеро баррасӣ ва интихоб кунанд, ки партовҳо, ифлосшавӣ ва зарари нахи пахтаро ба ҳадди ақал расонанд.

Бисёре аз хусусиятҳои нах, ба монанди дарозӣ ва қувват, аллакай дар вақти омода шудани ҳосил ба ҷамъоварӣ тасдиқ карда мешаванд. Бо вуҷуди ин, усулҳои хуби ҷамъоварии ҳосил ва баъди ҷамъоварии ҳосил барои нигоҳ доштани сифати нах, ифлос ва вайрон нашудани он аҳамияти калон доранд. Мӯҳлати ҷамъоварӣ ва идоракунии ҳосил ба сатҳи партовҳо, инчунин мавод ва усулҳои барои печондан ва нигоҳдории пахта истифодашаванда таъсир мерасонанд. Дар он ҷое ки полипропилен, полиэтилен ё дигар халтаҳои синтетикӣ истифода мешаванд, алтернативаҳо бояд пешбарӣ карда шаванд ва истеҳсолкунандагон бояд бо мурури замон маводҳои синтетикиро аз байн баранд. Интихоби макон барои нигоҳдории пахта инчунин барои кам кардани хатари зарар (аз намии баланд ё сӯхтори эҳтимолӣ, агар макон хеле хушк бошад) муҳим аст.

Better Cotton маҳдудияти истеҳсолкунандагонро барои таъсир расонидан ба сифати нах эътироф мекунад ва масъалаҳое ба монанди дефолиатсия ё усулҳои интиқол танҳо дар сурате баррасӣ карда мешаванд, ки ин масъулияти истеҳсолкунандагон бошад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 5: Меҳнати шоиста

Таъмини шароити одилона ва бехавфи меҳнат барои беҳтар намудани некӯаҳволӣ ва зиндагии ҷамъиятҳои пахтакор муҳим аст. Он инчунин як ҷузъи асосӣ дар пешбурди занҷирҳои масъули таъминот ва эҷоди эътимоди бозор мебошад ва ба аъзоёни Better Cotton дар ҳаракат ба сӯи ҳадафҳои устувории худ кӯмак мекунад. Принсипи 5 дар асл ба истеҳсоли пахта кор мекунад, ки дар он ҳама аз шароити муносиби меҳнатӣ, озод аз меҳнати кӯдакон, меҳнати маҷбурӣ, таъқиб дар ҷои кор, зӯроварӣ ва табъиз, баҳра мебаранд. Барои ноил шудан ба ин, он аз доираи равиши танҳо- манъшуда берун буда, истеҳсолкунандагонро барои таъсиси системаи мониторинги меҳнати шоиста, ки хатарҳо ва ҳодисаҳои нақзи ҳуқуқи меҳнатро пайгирӣ мекунанд ва ба таври лозима ҳалли ин хатарҳоро кафолат медиҳад, масъул мегузорад. Принсипи мазкур инчунин барои фароҳам овардани муҳити корӣ, ки озодии ташкил ва гуфтушуниди шароити арзандаи шуғл ва дастрасӣ ба механизмҳои шикоятҳо ва ҳалли онҳоро таъмин мекунад, равона карда шудааст. Бо ҷорӣ намудани талабот оид ба пардохти ҳадди ақали музди меҳнат ва/ё таъмини шаффофият ва такмили пайваста дар ин самт, ин принсип инчунин қадами аввалро ба сӯи ҳадафи дарозмуддати Better Cotton оид ба дастгирии коргарон барои гирифтани музди меҳнат мегузорад. Ниҳоят, принсип талаботро барои ҳалли масъалаҳои саломатӣ ва бехатарии меҳнат, аз ҷумла фишори гармӣ ва санитария фаро мегирад. Мавзуи асосии ин принсип эътирофи он аст, ки татбиқи нишондиҳандаҳо таваҷҷӯҳи махсусро ба занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, талаб мекунад. Better Cotton эътироф мекунад, ки фароҳам овардани шароити муносиби меҳнат ва беҳтар намудани зиндагии мардум ва некӯаҳволии коргарон як мавзуи сохторӣ ва мураккабест, ки аз доираи масъулияти ягонаи истеҳсолкунандагон берун аст. Мутобиқи стратегияи соли 2030, Better Cotton уҳдадор аст, ки корро дар чунин соҳаҳо, аз қабили мониторинги кори муносиб, озодии иттиҳодияҳо ва муомилоти дастаҷамъӣ, музди меҳнат ва дастрасии беҳтар ба санитария берун аз доираи ПМ идома диҳад.

Дастур оид ба принсипи меҳнати шоиста:

Интизории меҳнати шоиста (МШ) ба ҳамаи коргарон, аз ҷумла аъзои оила, коргарони мавсимӣ, муваққатӣ ё муҳоҷир ва ҳама коргароне, ки тавассути зерпудратчиён, брокерҳои меҳнатӣ ё дигар шахсони сеюм киро шудаанд, дахл дорад (инчунин ба таърифи коргарон нигаред). Дар баробари уҳдадориҳои мо оид ба фарогирии иҷтимоӣ, он инчунин ҳамеша занони коргар, коргарони ҷавон ва коргарони одамони дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучоршавандаро дар бар мегирад.

Мутобиқи Нишондиҳандаи 1.1.5, аз ҳамаи истеҳсолкунандагон интизор меравад, ки қонун ва қоидаҳои дахлдори меҳнатро риоя кунанд. Агар ин қонунҳо ва қоидаҳо ба талаботҳои ПМ мувофиқат накунанд, маҷмӯи талаботҳои қатъи ҷорӣ карда мешаванд.

Принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосӣ дар раванди меҳнат:

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Better Cotton уҳдадор аст, ки МШ-ро пеш барад ва ҳуқуқи ҳама **деҳқонону коргаронро** ҳифз кунад. МШ аз ҷониби Созмони Байналмилалии Меҳнат (СБМ) ҳамчун "корҳои пурсамар барои занон ва мардон дар шароити озодӣ, баробарӣ, амният ва шаъну шарафи инсон" муайян карда шудааст. Муносибати Better Cotton ба МШ бо Эъломияи СБМ оид ба принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосӣ дар ҷои кор, ки бори аввал соли 1998 қабул шуда, ба наздикӣ дар соли 2022 ислоҳ шудааст, мувофиқат мекунад. Ин эъломия як созишномаи асосии меъёрӣ мебошад, ки дар стандартҳои байналмилалии меҳнат ба таври васеъ истинод шудааст. Он панҷ принсипи асосии меҳнатро муқаррар мекунад: озодии иттиҳодияҳо ва ҳуқуқ ба гуфтушунидҳои дастаҷамъӣ, аз байн бурдани меҳнати маҷбурӣ, барҳам додани меҳнати кӯдакон, рафъи табъиз нисбати шуғл ва машғулият ва муҳити бехатар ва солими меҳнат. Эъломия ҳамаи 187 кишвари узви СБМ-ро уҳдадор мекунад, ки принсипҳо ва ҳуқуқҳоро дар ин панҷ соҳа, новобаста аз он ки онҳо Конвенсияҳои дахлдорро ба тасвиб расонидаанд ё не, эҳтиром ва пешбарӣ кунанд.

МЕЪЁР 5.1 – Системаи пурсамар хатарҳо ва ҳодисаҳои нақзи ҳуқуқи меҳнатро муайян ва ҳал мекунад.

5.1.1		Баробарии гендерӣ
Системаи мониторинги мунтазами хатарҳо ва ҳодисаҳои вайронкунии ҳуқуқи меҳнат вуҷуд дорад. Дар он система: (i) Шахс(он)и масъули системаи мониторинг ба таври возеҳ муайян карда шудаанд ва деҳқонон ва коргарон дар кори системаи мониторинг намояндагӣ мекунанд; (ii) Дар ҳолатҳое, ки хатарҳо муайян карда мешаванд, барои бартараф кардани онҳо ва пешгирии афзоиши онҳо чораҳои фаврӣ андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК*	Мақсади системаи мониторинг аз он иборат аст, ки ба ҳимояи ҳуқуқҳои коргарон тавассути фароҳам овардани имкон барои муайян ва рафъи хатарҳо ва ҳолатҳои вайронкунии меҳнати онҳо мусоидат намояд. Муайян кардани ҳодисаҳои вайронкунии меҳнат дар соҳаи кишоварзӣ метавонад аз сабаби хусусияти ҳассос ва пинҳонии масъалаҳо ба мисли меҳнати кӯдакон ва меҳнати маҷбурӣ, инчунин сохтори ғайрирасмии кор дар хоҷагиҳо душвор буда метавонад. Ҳадафи ин Нишондиҳанда гузаштан аз равиши анъанавии мутобиқат (таваҷҷуҳ ба ошкор кардани қонуншиканиҳои мушаххаси меҳнатӣ) ба тафаккури «арзёбӣ ва ҳал кардан» мебошад. Бо ин равиш, диққати асосӣ ба пешгӯӣ ва кам кардани вайронкунии эҳтимолии меҳнат ва инчунин бартараф кардани ҳама гуна ҳодисаҳои ошкоршуда равона карда шудааст. Системаи мониторинг метавонад иттилоотро аз профилҳои коргарон, пурсишҳо ва гурӯҳҳои фокусӣ бо деҳқонон ва коргарон, боздидҳои хоҷагӣ ва мусоҳибаҳои коргарон дар давраи авҷи меҳнат ва инчунин машваратҳо бо ҷонибҳои манфиатдори ҷомеа (масалан, мактабҳо, ҳукумати маҳаллӣ ё гурӯҳҳои занони маҳаллӣ) дар бар гирад. Ҳадди ақал, система бояд хатарҳои меҳнати маҷбурӣ ва меҳнати кӯдакон, табъиз, зӯроварӣ ва таъқиб дар ҷои кор, озодии иттиҳодияҳо ва гуфтушунидҳои дастаҷамъӣ ва масъалаҳои саломатӣ ва бехатариро назорат кунад. Дар назар аст, ки ХМ ва ХК инчунин сабти соатҳои корӣ ва музди меҳнатро барои муайян кардани хатарҳои вақти

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		изофакорӣ ва инчунин сабти ҳама гуна садамаҳо нигоҳ доранд. Система бояд хатарҳои гуногунро барои гурӯҳҳои гуногуни одамон, бахусус занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, ҳисоб кунад. Шахси инфиродӣ ё кумита метавонад ҳамчун масъул барои система таъин карда шавад, аммо дар он бояд намоянда аз коргарон (инчунин деҳқонон дар ПМ) ва занон бошанд. Барои ХК, тавсия дода мешавад, ки намояндаи расмии коргарон барои иштирок интихоб карда шавад. Шахс ё кумита бояд мунтазам бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ машварат ва ҳамкорӣ кунад. Самаранокии системаи мониторинг ҳангоми арзёбии Better Cotton баҳо дода мешавад. Ин аз рӯи он муайян карда мешавад, ки оё система хатарҳои меҳнатӣ ё ҳодисаҳоро ба таври фаъол муайян кардааст ва барои беҳтар кардан/ислоҳ кардан ва/ё пешгирии мушкилот чораҳои муассир андешидааст ё не. Системаи хуби мониторинг ба истеҳсолкунанда дар қонеъ кардани ҳама талаботҳои ин принсип мусоидат мекунад. *танҳо барои ХК бо зиёда аз 25 коргар
5.1.2		Баробарии гендерӣ
Ҳама коргарон ба каналҳои беғараз, пурсамар ва бехатар барои пешниҳоди шикоятҳо ва мубориза бо поймолкунии ҳуқуқҳо дастрасӣ доранд. Ин механизмҳо бояд механизмҳои мавҷуда ва эътимодбахши шикоят ё дигар системаҳоро дар ҳолати мавҷуда истифода баранд.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда кафолат диҳад, ки ҳамаи коргарони хоҷагиҳои пахтакор метавонанд нигарониҳо ё шикоятҳоро тавассути каналҳои бехатар ва боэътимод баён кунанд. Ин нигарониҳо бояд ба таври кофӣ баррасӣ, тафтиш, пайгирӣ ва дар ҳолати зарурӣ ба шахсони сеюм барои дастгирии минбаъда ирсол карда шаванд. Механизми баррасии шикоятҳо, ба ҷонибҳои манфиатдор имкон медиҳад, ки шикоят кунанд, дар мавриде агар ба онҳо табъиз ё шароити ноодилонаи корӣ таъсири манфӣ расонида бошад. Механизмҳои баррасии шикоятҳо бояд барои ҳама коргарон (аз ҷумла занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд) дастрас, махфӣ, бетараф, ройгон ва бе ҷавобгарӣ бошанд. Барои самаранок будан, онҳо инчунин бояд таъмин кунанд, ки нигарониҳои тавассути механизм ба миён омада сари вақт ва қаноатбахш ҳал карда шаванд. Коргарон бояд беном шикоят кунанд. Шикоятҳо метавонанд ҳама гуна масъала ё нигарониро дар бар гиранд, ки ба ҷонибҳои манфиатдор таъсири манфӣ мерасонад, аз қабили ҳолатҳои меҳнати кӯдакон, меҳнати

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		маҷбурӣ, табъиз, зӯроварӣ ва таъқиб дар ҷои кор, озодии иттиҳодияҳо, шароити ғайристандартии корӣ ё таҷрибаҳои сӯиистифодаи ҷалб. Бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ оид ба шикоятҳои марбут ба гендер ва таъмини дастрасии фарогир ба механизмҳои шикоятҳо машварат кардан лозим аст. Дар он ҷое, ки механизмҳои пурсамари баррасии шикоятҳо аллакай вуҷуд доранд, онҳоро метавон истифода бурд, ба шарте ки коргарон огоҳ бошанд, дар бораи онҳо омӯзонида шаванд ва дастрасӣ дошта бошанд. Дар баъзе мавридҳо механизмҳои мавҷудаи арзу шикоятҳоро тақвият додан ё барои самаранок кор кардан мутобиқ кардан лозим аст. Маълумоти иловагӣ: [Принсипҳои роҳнамоии СММ оид ба тиҷорат ва ҳуқуқи инсон, Принсипи роҳнамоикунандаи 31 (2011) (дастрас аз 7 феврали 2023)]
5.1.3		Баробарии гендерӣ
Дар ҳолатҳое, ки вайронкунии ҳуқуқҳои меҳнатӣ рӯй медиҳанд, зарардидагон ба ҳимоя ва ислоҳот дастрасӣ доранд. Дар давоми тамоми раванд махфият ва амнияти зарардидагон ҳифз карда мешавад.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунанда кафолат диҳад, ки ҳама зарардидагони қонуншикании меҳнат метавонанд ба дастгирӣ, ҳимоя ва чораҳо дастрасӣ дошта бошанд. Ислоҳкунӣ ба раванди дуруст кардани корҳо дахл дорад - ҳадаф аз он иборат аст, ки зарардида то ҳадди имкон ба ҳолати пешинаи худ пеш аз расонидани зарар, барқарор карда шавад. Ба поймолкунии ҳуқуқҳои меҳнатӣ ҳолатҳои меҳнати кӯдакон ё кори маҷбурӣ, табъиз, зӯроварӣ ва таъқиб дар ҷои кор, дахолат ба озодии иттиҳодияҳо ва муомилоти дастаҷамъӣ, шароити ғайристандартӣ ё амалҳои сӯиистифодаи ҷалби коргарон дохил мешаванд. Вобаста ба шароит, ислоҳот метавонад узрхоҳӣ, баргардонӣ, барқарорсозӣ, ҷуброн (ҳам молиявӣ ва ҳам ғайримолиявӣ), муҷозоти ё ҷазо ва чораҳои пешгирии такроршавии онро дар бар гирад. Дар баъзе мавридҳо вайронкунии хуқуқҳои меҳнатӣ ба ҳуқуқвайронкунии ҷиноятӣ баробар карда мешавад ва он бояд мувофиқи хоҳиши шикояткунанда ва дар доираи

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		қонуни ҷиноятии маҳалли ҳал карда шавад. Агар дархост карда шавад ва то ҳадди имкон, истеҳсолкунанда бояд шикояткунандаро дар дастрасии ҳимояи ҳуқуқӣ дастгирӣ кунад. Ислоҳот метавонад аз ҷониби истеҳсолкунанда мустақиман пешниҳод карда нашавад, аммо барои таъмини муроҷиатҳои саривақтӣ ва мувофиқ бояд чораҳои алоқаманд андешида шаванд. Ташкилотҳо ё сохторҳои боэътимоди мавҷуда барои пешниҳоди ислоҳот дар он ҷое, ки мавҷуданд, бояд истифода шаванд. Ислоҳоти ҳам кӯтоҳмуддат ва ҳам дарозмуддат муҳим аст. Диққати ҳимояи кӯтоҳмуддат ба барқарор кардани зарари мустақим нигаронида шудааст. Ҳимояи дарозмуддат ба рафъи таъсири дарозмуддат ба зарардида ва андешидани чораҳои пешгирикунанда барои пешгирии такрори вайронкунӣ нигаронида шудааст. Барои ҳама гуна вайронкунии ҳуқуқи меҳнатӣ вобаста ба гендер, бояд роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ҷалб карда шавад. Маълумоти иловагӣ: Ergon Associates, фаҳмидани ислоҳот (2018) (Дастрас аз 7 Феврали 2023) Ташаббуси савдои ахлоқӣ, Кодекси асосии ETI (дастрас аз 7 феврали 2023)
5.1.4		Баробарии гендерӣ
Коргарон ба хати боварӣ барои шикоятҳо ё механизми дигари баррасии шикоятҳо дастрасии беғараз, пурсамар ва бехатар доранд. Ҳама зарардидагони вайронкунии ҳуқуқи меҳнатӣ метавонанд ба дастгирӣ ва воситаҳои ҳимояи ҳуқуқӣ дастрасӣ пайдо кунанд.	ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон бехатарии нигаронӣ ё шикоятҳоро пешниҳод кунанд ва ин нигарониҳо ҳал карда шаванд. Зарардидагони вайронкунии ҳуқуқҳои меҳнатӣ бояд ба воситаҳои ҳимоявӣ дастрасӣ дошта бошанд, ки он раванди ислоҳи зарар ва дарёфти ҳалли онро дорад. Механизми баррасии шикоятҳо ба ҷонибҳои манфиатдор имкон медиҳад, ки шикоят кунанд, агар ба онҳо, масалан, тавассути табъиз ё шароити ноодилонаи корӣ таъсири манфӣ расонида шавад. Механизмҳои баррасии шикоятҳо бояд барои ҳама коргарон (аз ҷумла занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд) дастрас, махфӣ, бетараф, ройгон ва бе ҷавобгарӣ бошанд. Барои самаранок будан, онҳо инчунин бояд таъмин кунанд, ки нигарониҳои тавассути механизм ба миён омада сари вақт ва қаноатбахш ҳал карда шаванд. Коргарон бояд беном шикоят кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Вобаста ба шароит, ислоҳот метавонад узрхоҳӣ, баргардонӣ, барқарорсозӣ, ҷуброн (ҳам молиявӣ ва ҳам ғайримолиявӣ), муҷозоти мутаносиб ё ҷазо ва чораҳои пешгирии такроршавии онро дар бар гирад.

Дар баъзе мавридҳо вайронкунии ҳуқуқҳои меҳнатӣ ба ҳуқуқвайронкунии ҷиноятӣ баробар карда мешавад ва он бояд мувофиқи хоҳиши шикояткунанда ва дар доираи қонуни ҷиноятии маҳалли ҳал карда шавад. Агар дархост карда шавад ва то ҳадди имкон, истеҳсолкунанда бояд шикояткунандаро дар дастрасии ҳимояи ҳуқуқӣ дастгирӣ кунад.

Механизмҳои мавҷудаи боэътимоди баррасии шикоятҳо ё каналҳои шикоятҳо ва равандҳои мавҷудаи ислоҳот метавонанд то он даме, ки онҳо самаранок ва фарогир бошанд, истифода шаванд. Ҳамаи коргарони хоҷагӣ бояд дар бораи чӣ гуна дастрас намудани механизми шикоят маълумот дошта бошанд. Барои ҳама гуна вайронкунии ҳуқуқи меҳнатӣ вобаста ба гендер, бояд роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ ҷалб карда шавад.

Маълумоти иловагӣ:

Принсипҳои роҳнамоии СММ оид ба тиҷорат ва ҳуқуқи инсон, Принсипи роҳнамоикунандаи 31 (2011) (дастрас аз 7 феврали 2023)

МЕЪЁРИ 5.2 – Деҳқонон ва коргарон ҳуқуқҳои меҳнатии худро дарк мекунанд.

5.2.1		Баробарии гендерӣ
Деҳқонон ва коргарон принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосиро дар меҳнат мефаҳманд. Инҳо ҳуқуқҳои онҳо ба зеринро дар бар мегиранд: (i) Озодии иттиҳодияҳо ва шартномаҳои коллективӣ;	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ҳамчун як қадами асосӣ барои пешбурди МШ, истеҳсолкунанда бояд кафолат диҳад, ки ҳамаи коргарон аз ҳуқуқҳои асосии худ дар ҷои кор огоҳ бошанд. Вақте ки коргарон аз ҳуқуқҳои худ огоҳанд, онҳо беҳтар қодиранд, ки ин ҳуқуқҳоро ҳимоя кунанд ва ҳангоми поймол шудани ҳуқуқҳояшон кумак ё ҳимояро ҷустуҷӯ кунанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(ii) Муҳити солим ва бехатари корӣ;
(iii) Ҳимоя аз табъиз, меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ ва меҳнати кӯдакон.

Истеҳсолкунандагон барои гузаронидани омӯзишҳо, баланд бардоштани огоҳӣ ва дигар чорабиниҳо масъуланд, то коргарон дар бораи ҳуқуқҳои худ бифаҳманд. Ҳамкорӣ бо дигар ташкилотҳои маҳаллӣ, ки оид ба масъалаҳои меҳнат кор мекунанд ва коргарони хоҷагиҳои деҳқониро дастгирӣ мекунанд, инчунин бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ таъкидкорона ҳавасманд карда мешаванд.

Маълумоти иловагӣ:

СБМ, Эъломия оид ба принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосӣ дар ҷои кор (соли 1998 қабул ва соли 2022 ислоҳ шудааст) (Дастрас аз 7 феврали 2023)

МЕЪЁРИ 5.3 – Меҳнати кӯдакон вуҷуд надорад ва ҳуқуқи кӯдакон ва коргарони ҷавон ҳимоя карда мешаванд.

5.3.1 Баробарии Гендерӣ

Кӯдакон ва коргарони ҷавон танҳо мувофиқи Конвенсияҳои 138 ва 182 СБМ ва тавре ки дар расми 1 оварда шудаанд, вазифаҳои бехатар ва мувофиқи синну солро иҷро мекунанд.

СХ
ХМ
ХК

Расми 1.

Доираи синну сол	Хусусияти иҷозатшудаи кор	**Манъ аст** (барои ҳамаи кӯдакони то 18 сола)
15 – 17	• Кор аз ҳадди аксар 48 соат дар як ҳафта зиёд нест; • Кор бехатар, ба синну сол мувофиқ аст ва назорату омӯзиши мувофиқ таъмин карда мешавад.	• Ҳама намуди корҳои хатарнок (коре, ки аз рӯи табиат ё шароите, ки дар он анҷом дода мешавад, ба саломатӣ,

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

(14-17 дар кишварҳои мушаххас[6]) Агар синну соли ҳадди ақали миллӣ барои шуғл баландтар бошад, синни ҳадди ақали миллӣ татбиқ мешавад.		бехатарӣ ва ахлоқи шахсони то синни 18-сола зарар расонида метавонад)[7]; • Шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон (аз ҷумла ҳама шаклҳои ғуломӣ ё амалҳои шабеҳи ғуломӣ, аз қабили фурӯш ва хариду фурӯши кӯдакон, асорати қарзӣ ва ҳуқуқи крепостноӣ ва меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ).
13-14 (12-13 дар кишварҳои мушаххас[8])	Дар ҳолатҳое, ки қонунҳо ё қоидаҳои миллӣ иҷозат медиҳанд, корҳои сабукро иҷро кардан мумкин аст, ки бояд: • На бештар аз 14 соат/ҳафта, ё ҳадди аксари соатҳои кор дар як рӯз ё ҳафтае, ки қонун муайян кардааст (кадомаш камтар аст); • Ба саломатӣ ё рушди кӯдак зарар нарасонад (масалан, истироҳати мувофиқ таъмин карда мешавад); • Ба таълим халал нарасонед; • Назорати калонсолонро барои ҳама вазифаҳо таъмин кунед.	

Роҳнамо оид ба Меъёри 5.3: Меҳнати кӯдакон:

Деҳқонон ва шарикони Better Cotton уҳдадор шудаанд, ки меҳнати бачагонро барҳам диҳанд ва ба бачагон имкониятҳои бештарро барои инкишоф додани шахсият, истеъдод ва қобилиятҳои ақлию ҷисмонии худ ба таври куллӣ, фароҳам оваранд. Ин равиш ба Конвенсияи СБМ оид ба Синну соли Ҳадди ақал, соли 1973 (№ 138) ва Конвенсияи СБМ «Дар бораи шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон», 1999 (№ 182) мувофиқат мекунад. Меҳнати кӯдакон аз ҷониби

[6] In some countries, the minimum age may be set at 14 (rather than 15) for minimum age for employment and at 12 (rather than 13) for light work.
[7] Where local or national regulation provides specific conditions around hazardous work (or conditions for workers under 18), these are to be followed.
[8] In some countries, the minimum age may be set at 14 (rather than 15) for minimum age for employment and at 12 (rather than 13) for light work.

СБМ ҳамчун коре муайян карда шудааст, ки «кӯдаконро аз кӯдакӣ, тавонмандӣ ва шаъну шарафи онҳо маҳрум месозад, ки ин ба рушди ҷисмонӣ ва рӯҳӣ зарар дорад.». Он ба корҳое дахл дорад, ки аз ҷиҳати рӯҳӣ, ҷисмонӣ, иҷтимоӣ ё ахлоқӣ хатарнок ва барои кӯдакон зараровар аст; ва/ё ки ба таҳсили онҳо халал мерасонад. Кӯдакон метавонанд тавассути кор дар рӯзгордорӣ, инчунин дар хоҷагӣ ё дар дигар ҷойҳои корӣ ба меҳнати кӯдакон дучор шаванд. Чун дар бисёр соҳаҳо, сабабҳои аслии меҳнати кӯдакон дар соҳаи кишоварзӣ аксаран ба камбизоатӣ ва дастрасии нокифоя ба таҳсилот иртибот доранд. Саъйю кушиш дар ин соҳа бояд дар баробари такмили фаъолиятҳо барои беҳтар кардани некуаҳволии ҷамоатҳои деҳқонӣ ва ҳамкориро бо ҳукуматҳо, роҳбарони ҷамоатҳои маҳаллӣ ва ташкилотҳои ибтидоӣ, талаб кунанд.

На ҳама корҳое, ки кӯдакон дар хоҷагиҳои пахтакор анҷом медиҳанд, меҳнати кӯдакон ҳисобида мешавад ва дар бисёр мавридҳо кӯдакон ба оилаҳои худ кумаки муҳим мерасонанд ва метавонанд малакаҳои кишоварзиро биомӯзанд. Аммо, муҳим аст, ки деҳқонон ва коргарон ин фарқиятро дарк кунанд, то кӯдакон танҳо вазифаҳои бехатар ва мувофиқи синну солро таҳти назорат иҷро кунанд, ки ба саломатӣ ва таҳсилоти онҳо халал нарасонанд.

Муайян кардани меҳнати кӯдакон барои духтарон душвортар аст, зеро меҳнати онҳо аксар вақт дар дохили хоҷагии хонагӣ ё оилавӣ сурат мегирад. Дар бисёре аз ҷамоатҳои кишоварзӣ духтарон аз мактаби миёна нисбат ба писарон барвақттар, барои кор дар хона ва издивоҷ мебароянд, ки ин ба саводнокӣ ва рушди маҳорати онҳо таъсир мерасонад. роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ бояд ба ҳалли ин масъала ҷалб карда шаванд.

Кори хатарнок: Корҳои хатарнок ба кор бурдани моводи кимиёвии кишоварзӣ, пестисидҳо ва нуриҳо, истифодаи таҷҳизоти хатарнок (масалан, асбобҳои тез), бардоштан ё интиқол додани масолеҳи вазнин ё борҳо ё кор кардани соатҳои тӯлонӣ ё ҳарорати аз ҳад зиёдро дар бар мегирад, аммо бо ин маҳдуд намешавад. Ба ҳар як фаъолияти коргари ҷавон бояд шахси калонсол роҳбарӣ кунад. Конвенсияи СБМ № 182 ба таври умум тасвиб шудааст, аз ин рӯ, ҳамаи давлатҳои аъзои СБМ бояд рӯйхати вазифаҳои хатарнокеро, ки кӯдакон иҷро карда наметавонанд, муайян кунанд.

Шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон: Шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон, ки аз ҷониби СБМ муайян шудааст, инҳоянд:

(a) Ҳама шаклҳои ғуломӣ ё амалҳои шабеҳи ғуломӣ, аз қабили фурӯш ва хариду фурӯши кӯдакон, асорати қарзӣ ва ҳуқуқи крепостной ва меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ, аз ҷумла ҷалби маҷбурӣ ё маҷбурии кӯдакон барои истифода дар даргириҳои мусаллаҳона;
(b) Корҳое, ки аз рӯи табиат ё шароите, ки дар он анҷом дода мешаванд, эҳтимолан ба саломатӣ, бехатарӣ ва ахлоқи кӯдакон зарар расонанд.

Маълумоти иловагӣ:

СБМ, Конвенсияи ҳадди ақали синну сол (№ 138) (1973) (дастрас аз 7 феврали 2023)

СБМ, Конвенсияи бадтарин шаклҳои меҳнати кӯдакон (№ 182) (1999) (дастрас аз 7 феврали 2023)

СБМ, NATLEX Пойгоҳи маълумот оид ба меҳнат, амнияти иҷтимоӣ ва қонунгузории марбут ба ҳуқуқи инсон (дастрас аз 7 феврали 2023)

МЕЪЁРИ 5.4 – Меҳнати маҷбурӣ вуҷуд надорад ва коргарон озодона ба кор қабул карда мешаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Роҳнамо оид ба Меъёри 5.4: Меҳнати маҷбурӣ:

Мутобиқи моддаи 2.1 Конвенсияи меҳнати маҷбурии СБМ, соли 1930 (№ 29) меҳнати маҷбурӣ ҳамчун "ҳамаи кор ё хидмате, ки аз ҳар шахс таҳти таҳдиди ягон ҷазо ситонида мешавад ва ин шахс барои он худаш пешниҳод накардааст [ё худ] ихтиёран". Ин ду ченаки асосӣ - таҳдиди ҷазо ва табиати маҷбурии кор - дар чаҳор нишондиҳандаи ин меъёр инъикос ёфтааст. Инҳо ба нишондиҳандаҳои СБМ 11 оид ба меҳнати маҷбурӣ мувофиқат мекунанд, вале таваҷҷуҳ ба омилҳои паҳншудаи хатар дар шароити кишоварзии пахтакор медиҳанд. Ҳар як нишондиҳанда дар Меъёри 5.4 дар муқоиса бо нишондиҳандаҳои дахлдори СБМ 11 оид ба меҳнати маҷбурӣ харита шудааст.

Дар ҳолатҳое, ки хатарҳои эҳтимолии меҳнати маҷбурӣ муайян карда мешаванд, ин хатарҳо бояд фавран бартараф карда ва барои пешгирии такрори онҳо чораҳои ислоҳӣ андешида шаванд. Дар ҳолатҳое, ки ҳодисаҳои меҳнати маҷбурӣ муайян карда шудаанд, истеҳсолкунанда бояд дастрасии бехатариро ба воситаи ҳимоя таъмин намояд (мувофиқи Меъёри 5.1).

Маълумоти иловагӣ:

СБМ, нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурӣ

5.4.1		
Коргарон мефаҳманд ва озодона розӣ мешаванд бо: (i) Шарт ва шароитҳои кор пеш аз оғози кор (тавассути шартномаҳои шифоҳӣ ё хаттӣ); (ii) Ҳама гуна тағйирот дар шароит ё хусусияти кор (масалан, изофакорӣ).	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон озодона ва одилона бо кор таъмин бошанд ва дар шарту шароити кор онҳоро фиреб надиҳанд. Фиреб ба ваъдаҳои бардурӯғ марбут аст, ки корфармо он чизеро, ки дар аввал мувофиқа карда шуда буд, иҷро намекунад ё бе розигии коргар интизориҳои худро тағйир медиҳад. Таҷрибаҳои фиребгаронаи ҷалб ё тағйир додани вақти корӣ, шартҳои пардохти музди меҳнат, хусусияти кор, вазифаҳо ё дигар шартҳо бе розигии коргар яке аз нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурии СБМ 11 маҳсуб мешаванд. Ҳамаи коргарон бояд пеш аз оғози кор шарту шароити корро фаҳманд ва имкони озодона розӣ шудан ба ин шартҳоро дошта бошанд. Ин ҳама гуна коргарони ивазкунандаро дар бар мегирад, ба монанди онҳое, ки аъзои оиларо иваз мекунанд. Ин шартҳо ба таври идеалӣ бояд тавассути созишнома ё шартномаи хаттӣ (ё ба расм асосёфта) муайян карда шаванд (инчунин нигаред ба Меъёри 5.10). Агар ин имконнопазир бошад, онҳоро тавассути созиши шифоҳӣ шарҳ додан мумкин аст. Новобаста аз он, ки шартнома хаттӣ ё шифоҳӣ аст, он бояд бо забоне бошад, ки коргар фаҳмад. Ҳама гуна тағйироти минбаъда, ба монанди соатҳои кор ё ҷадвали пардохт, бояд аз ҷониби коргарон хабар дода ва мувофиқа карда шаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Маълумоти иловагӣ: [СБМ, нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурӣ: Фиреб, сӯиистифода аз осебпазирӣ (2012) (дастрас аз 7 феврали 2023)]()
5.4.2		
Пардохт барои ба кор қабул кардан ё хароҷоти марбут ба он мустақиман ё бавосита (масалан, тавассути тарҳ кардани музди меҳнат ва имтиёзҳо) аз коргарон аз ҷониби корфармо ё дигар шахси сеюм ситонида намешавад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон озодона ва одилона ба кор қабул шаванд, тавассути кам кардани эҳтимолият, дар натиҷаи додани ҳаққи қабул аз корфармоён ё шахсони сеюм қарздор мешаванд. Коргароне, ки барои таъмини ҷои кор бояд ҳаққи қабул ба корро пардохт кунанд, эҳтимоли зиёд дар назди корфармо ё ба кор қабулкунанда қарздор мешаванд, ки тарки корро душвор мегардонад ва хатари кори маҷбурӣ ё вобастаро афзоиш медиҳад. Пардохти ҳаққи қабул ба кор ба ҳама гуна пардохтҳо ё хароҷоте, ки дар раванди ба кор қабулкунӣ ба хотири таъмини шуғл ё ҷойгиршавӣ ба коргарон сарфи назар аз тарз, вақт ё макони гузоштан ё ҷамъоварии онҳо сурат мегирад, дахл дорад. Хароҷоти алоқаманд метавонанд дар байни дигарон ба хароҷоти сафар, манзил, таҷҳизот ё хароҷоти маъмурӣ дахл дошта бошанд. Маълумоти иловагӣ: [СБМ, нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурӣ: Сӯиистифода аз осебпазирӣ (2012) (Дастрас аз 7 феврали 2023)]() [СБМ, принсипҳои умумӣ ва дастурҳои амалиётии ба кор қабул кардани одилона ва тавсифи ҳаққи қабул ба кор ва хароҷоти марбута (2019) (Дастрас аз 7 феврали 2023)]()
5.4.3		Баробарии гендерӣ
Коргарон дар ягон лаҳзаи тамоми давраи корӣ, аз қабули кор то қатъ кардани кор ба таҳдид ё хатари ҷазо дучор намешаванд. Ба инҳо, аз ҷумла, нигоҳ доштани маош	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон озодона ва одилона ба кор қабул шаванд ва ба таҳдидҳо ё ҷазоҳои дигаре, ки қобилияти тарки кори онҳоро маҳдуд мекунанд, дучор нашаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **[Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ]()** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

ё ҳуҷҷатҳо, маҳдудияти ҳаракат ё таҳдиди зӯроварӣ дохил мешаванд.		Коргароне, ки ба таҳдид ё тарсондан дучор шудаанд, худро нотавон барои аз шароит шикоят кардан, беҳбудиро талаб кардан ё кори худро тарк кардан, эҳсос карда метавонанд. Зӯроварии ҷисмонӣ ва ҷинсӣ як тактикаи таҳдид ва нишондиҳандаи қавии меҳнати маҷбурӣ мебошад. Занҳо ва коргароне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, эҳтимоли зиёд дучор шудан ба таҳдидҳо ва маҷбуркунӣ қарор мегиранд. Нигоҳдории ҳуҷҷатҳо метавонанд шиносномаҳо ё ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсиятро дар бар гиранд, дар ҳоле ки ҷазоҳои дигар метавонанд нигоҳ доштани ашёи шахсӣ дар бар гиранд. Коргарон инчунин бояд озод барои тарк кардани хоҷагӣ ё биноҳои корӣ бидуни маҳдудиятҳои ҷисмонӣ, молиявӣ ва равонӣ имконият дошта бошанд. Азбаски ин нишондиҳанда дар доираи меъёри меҳнати маҷбурӣ ҷойгир аст, он махсусан таҳдидҳо ё хатари ҷазоро дар шароити кори ғайриозод баррасӣ мекунад. Лутфан таваҷҷуҳ намоед, ки мавҷудияти таҳдид ва хатари ҷазо на ҳама вақт аз ҳодисаи меҳнати маҷбурӣ шаҳодат медиҳад, балки метавонад таъқиб бошад (Дар Нишондиҳандаи 5.9.1 фаро гирифта шудааст). Маълумоти иловагӣ: СБМ, нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурӣ: Маҳдудияти ҳаракат, нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои тасдиққунандаи шахсият, нигоҳ доштани маош, зӯроварии ҷисмонӣ ва ҷинсӣ, тарс ва таҳдид, шароити таҳқиромези кор ва зиндагӣ (2012) (Дастрас аз 7 феврали 2023)
5.4.4		
Коргарон мувофиқи созишномаҳои шифоҳӣ ё хаттӣ озоданд, ки кори худро тарк кунанд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон озодона ва одилона бо кор таъмин карда шаванд ва онҳо дар ҳама ҳолатҳо мувофиқи шартномаҳои шифоҳӣ ё хаттии худ (яъне муҳлати огоҳӣ) озодона аз ҷои корашон хориҷ шаванд. Агар коргарон озодона корро тарк карда натавонад, ин аксар вақт нишондиҳандаи қавии меҳнати маҷбурӣ мебошад. Коргарон набояд ба кор ҳамчун шарти баргардонидани қарзи корфармо ё шахси сеюм ё бо ягон сабаб вобаста бошанд. Асорати қарз инчунин ба коргарони соҳаи кишоварзӣ таъсир мерасонад, махсусан дар

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		он ҷое, ки қарзҳо аз ҷониби корфармо таҳрик ё зиёд карда мешаванд ва коргаронро барои баргардонидани қарз ба кор мебанданд. Маълумоти иловагӣ: [СБМ, нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурӣ: Маҳдудияти ҳаракат, ҷудошавӣ, асорати қарз (дастрас аз 7 феврали 2023)]

МЕЪЁРИ 5.5 – Деҳқонон ва коргарон ба озодии иттиҳодияҳо ва шартномаҳои коллективӣ ҳуқуқ доранд.

5.5.1		
Деҳқонон ва коргарон дар бораи ҳуқуқи ташкил кардан ё дохил шудан ба ташкилоти интихобкардаи худ ва бидуни даҳолат ва таҳдид ба таври дастаҷамъона гуфтушунид кардан, огоҳ карда мешаванд. Ҳама шартҳое, ки тавассути раванди созиши коллективӣ мувофиқа шудаанд, аз ҷониби ҳарду ҷониб эҳтиром карда мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ҳамаи деҳқонон ва коргарон озодона интихоб кардани созмон ё ҳамроҳ шудан ба созмонро бидуни иҷозати қаблӣ бо мақсади боз ҳам инкишоф додан ва муҳофизат намудани ҳуқуқҳои худ, имконият дошта бошанд. Ба ин гуна ташкилотҳо иҷозат додан лозим аст, ки озодона ва мустақилона кор кунанд. Истилоҳи «муомилоти дастаҷамъӣ» ба ҳама гуфтушунидҳое дахл дорад, ки байни як гурӯҳи деҳқонон ё коргарон (ё ташкилотҳои деҳқонон ё коргарон) ва як ё якчанд корфармоён/консессияҳо/кластерҳо ё ташкилоти онҳо сурат мегиранд. Чунин гуфтушунид метавонад якчанд мақсад дошта бошад, аз ҷумла мувофиқат ба шароити меҳнат, шартҳои қабули кор (масалан, музди меҳнат, вақти корӣ, омӯзиш, муносибати баробар ва бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат) ва/ё нархҳо (дар мавриди деҳқонон). Илова бар ин, гуфтушунид метавонад муносибатҳои ҳарду ҷонибро танзим кунад, аз ҷумла мувофиқа кардани қоидаҳо ва тартиби ҳалли баҳсҳо. Ташкилотҳои коргарон инчунин метавонанд иттифоқҳо ё сохторҳои дигар бошанд. Маълумоти иловагӣ: [СБМ, озодии иттиҳодияҳо ва ҳимояи ҳуқуқи ташкили конвенсия, 1948 (№ 87) (дастрас аз 7 феврали 2023)] [СБМ, Конвенсияи муомилоти дастаҷамъӣ, 1981 (№ 154) (дастрас аз 7 феврали 2023)]

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

5.5.2		
Ҳеҷ гуна дахолат, табъиз ё интиқом нисбат ба коргароне, ки бо таъсис ё иштирок дар созмонҳо ё шартномаҳои коллективӣ алоқамананд, вуҷуд надорад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон озодона ва бехатар дар фаъолиятҳои ташкилотҳои коргарон ва/ё шартномаҳои коллективӣ иштирок кунанд. Коргарон бояд аз оқибатҳои ноодилона ва манфии марбут ба ҳама гуна иштирок муҳофизат карда шаванд. Истеҳсолкунанда набояд ба ягон фаъолияте, ки ошкоро ё пинҳон аст, ки аз ҷониби коргарон ҳамчун монеъ шудан ба озодиҳои онҳо барои ташкил ва/ё муомилоти дастаҷамъӣ қабул карда шавад, машғул шавад. Фаъолияти ташкилотҳои коргарон метавонад аз тартиб додани низомнома ва қоидаҳои онҳо, озодона интихоб кардани намояндагон, ташкили идораи онҳо ва тартиб додани барномаҳои онҳо, аз ҷумла маҷлису маъракаҳо иборат бошад. Дахолат ба чунин фаъолиятҳо метавонад бо ҳавасмандгардонӣ/ришватҳое, ки ба коргарон барои дохил нашудан ба ташкилот, маҷбур кардани коргарон барои тарк кардан ё дохил нашудан ба ташкилоти коргарон ва назорат дар маҷлисҳои ташкилотҳои коргарон ё ҳангоми интихобот ифода карда шавад. Табъиз ва интиқом нисбат ба коргарон вобаста ба иштироки онҳо дар ташкилоти коргарон ба муҷозоти аз ҳад зиёд, аз қабили қатъ кардани шартномаҳо, интиқоли маҷбурӣ ё дигар амалҳои маҷбурӣ, таҳдиди ҷарима ва ҷаримаҳои воқеӣ (яъне, кам кардани музди меҳнат ё вақти аз ҳад зиёди изофакорӣ) дахл дорад. Ҳуқуқи ташкилотҳои коргарон барои дохил шудан ба федератсияҳо ва конфедератсияҳои миллӣ ё байналмилалӣ ва эҳтироми шарту шароитҳои ба таври дастаҷамъӣ мувофиқашуда, ки тавассути онҳо гуфтушунид карда, дастгирӣ ва эътироф карда мешавад. Дар кишварҳое, ки қонунгузории маҳаллӣ фаъолияти ташкилотҳои коргаронро манъ мекунад, истеҳсолкунандагон масъуланд, то коргарон тавонанд василаҳои алтернативии намояндагии коргаронро бидуни тарси мудохила, табъиз ва интиқом ҷустуҷӯ кунанд. Бо риояи қонунҳои маҳаллӣ, ин воситаҳои алтернативии намояндагии коргарон бояд ба коргарон имкон диҳанд, ки бо корфармои худ механизми самараноки муколама дошта бошанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

МЕЪЁРИ 5.6 – Дар амалияи меҳнатӣ табъиз вуҷуд надорад.

5.6.1		Баробарии гендерӣ
Дар таҷрибаҳои меҳнатӣ табъиз вуҷуд надорад, аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад, ба кор қабул кардан, вазифаҳо, ҷубронпулӣ, дастрасӣ ба омӯзиш, пешбарӣ, қатъ ё нафақа.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ба ҳама коргарон бе ягон табъиз баробар муносибат кунанд. Ин ба табъиз дар асоси ҳама гуна хусусиятҳое дахл дорад, ки ба шоистагӣ ё талаботи хоси кор алоқаманд нестанд. Он аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад, табъиз дар асоси ҳувияти ҷинсӣ ё хусусиятҳои ҷинсӣ, тамоюли ҷинсӣ, синну сол, миллат, этникӣ, забон, нажод, синф, каста, мақоми иҷтимоӣ, дин, эътиқод, қобилият ва маъюбӣ, саломатӣ, мансубияти сиёсӣ, ақидаҳои сиёсӣ, узвият дар иттифоқи касаба ё дигар ташкилотҳои коргарон, вазъи оилавӣ ё табъизи марбут ба ҳомиладориро (аз ҷумла санҷишҳои ҳатмии ҳомиладорӣ), дар бар мегирад. Табъиз метавонад дар музди камтари музди кори яккхела (яъне кори баробарарзиш) ва расмиёти пардохт – масалан, пардохт тавассути ҳамтоёни мард (шавҳар, падар ва ғ.) ё дигар шахсони сеюм – дар шароити меҳнат ва имтиёзҳо, дастрасӣ ба омӯзиш, дастрасӣ ба иншооти ҷои кор ва ғайра, ифода шавад. Ҳама коргарон бояд дарк кунанд, ки ҳолатҳои эҳтимолии табъизро тавассути механизми шикоятҳо тибқи Меъёри 5.1 метавон ба миён овард. Истеҳсолкунандагон тавсия карда мешаванд, ки кодекси рафтори шифоҳӣ ё хаттиро дар бораи роҳ надодан ба табъиз бо ҳама коргарон мубодила кунанд. Нишондиҳандаи мазкур инчунин таъмини музди якхеларо барои кори баробар, сарфи назар аз ҳама гуна хусусиятҳое, ки ба шоистагӣ ё талаботи хоси кор алоқаманд нестанд, фаро мегирад.

МЕЪЁРИ 5.7 – Коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат мегиранд.

5.7.1		Баробарии гендерӣ
Ба коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат мувофиқи ҳадди ақали қонунии миллӣ ё минтақавӣ, ки дар соҳаи кишоварзӣ татбиқ мешаванд ё музди	ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ҳама коргаронро дастгирӣ кунанд, то онҳо тавонанд зиндагии шоиста ба даст оранд, тавассути кафолати додани музди меҳнат ба коргарон - ҳамчун интизориҳои ҳадди ақал - на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнати маҳаллӣ ё муодили он. Эътироф карда мешавад, ки музди минималии меҳнат дар бисёр мавридҳо ҳануз

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

меҳнати коллективӣ мувофиқашуда дода мешавад. Музди меҳнат одилона ва сари вақт дода мешавад.		барои кафолати дараҷаи зиндагии шоиста кифоя нест. Ҳадафи дарозмуддат ин дастгирии коргарон барои гирифтани музди зиндагӣ аст (барои маълумоти бештар дар бораи муносибати Better Cotton ба даромади меҳнат(барои кафолати дараҷаи зиндагии шоиста), музди зиндагӣ ва воситаҳои зиндагӣ, нигаред ба www.bettercotton.org). Ҳамчун қадами аввал, ин талабот ба баланд бардоштани шаффофияти музди меҳнат ва кумак расонидан ба муайян кардани фарқияти байни музди ҷорӣ ва музди зиндагӣ нигаронида шудааст, то ки барои бартараф кардани ин фарқият чораҳои коллективӣ андешида шаванд. Ҳадди ақали музди меҳнат ҳамчун музди меҳнати ҳадди ақали қонунии миллӣ ё минтақавӣ, ки ба соҳаи кишоварзӣ татбиқ мешавад ё музди меҳнати дар якҷоягӣ мувофиқашуда муайян карда мешавад. Агар инҳо вуҷуд надошта бошанд, музди меҳнати бартаридоштаи маҳаллӣ барои корҳои шабеҳ ҳадди ақали музди меҳнат ҳисобида мешавад. Дар он ҷое, ки ба коргарон музди меҳнати корбайъ дода мешавад, музди меҳнат бояд барои коргарон мувофиқ бошад, ки ҳадди ақал дар вақт ва шароити муқаррарии корӣ (масалан, ҳангоми танаффусҳои кофии корӣ барои ҳифзи саломатии коргар) музд гиранд. Аз коргарон набояд талаб карда, ки тавассути изофакорӣ дар шароити мӯътадили кор, камаш ба андозаи миқдори минималии музди меҳнат маош гиранд. Музди меҳнат бояд сари вақт ва пурра барои кори супурдашуда мувофиқи интизориҳои мувофиқашуда ба коргар пардохта шавад (мувофиқи Нишондиҳандаи 5.4.1). Ҳисоб кардани музди меҳнат (барои муқоиса бо ҳадди ақали музди меҳнат) бояд ҳама гуна тарҳҳоро истисно кунад. Тибқи Нишондиҳандаи 5.6.1, коргарон бояд барои кори баробар музди баробар гиранд.
5.7.2		Баробарии гендерӣ
Ба коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат дода мешавад ё дар он ҷое, ки музди меҳнати бартаридоштаи маҳаллӣ аз ҳадди ақали музди меҳнат камтар аст,	CX	Ҳадаф аз он иборат аст, ки ба коргарон барои дарёфти зиндагии шоиста тавассути муқаррар кардани ҳадди ақали музди меҳнат мувофиқи қоидаҳои маҳаллӣ кумак расонанд. Бо вуҷуди ин, эътироф мешавад, ки деҳқонони хурд пеш аз он ки онҳо музди

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

истеҳсолкунанда системаи баҳисобгирии музди миёнаи меҳнатро ҷорӣ мекунад ва барои беҳтар кардани музди меҳнат бо мурури замон чораҳо меандешад.		меҳнати коргаронро зиёд кунанд, бояд худашон воситаҳои хуби зиндагӣ дошта бошанд. Дар мавридҳое, ки музди асосии кори хоҷагии қишлоқ аз ҳадди ақали муқарраршуда паст аст, аксар вақт ба деҳқонон то даме ки даромади иловагӣ нагиранд, наметавонанд бештар пардохт кунанд. Дар ин мавридҳо интизор меравад, ки ВИ системаи баҳисобгирии музди миёнаи меҳнатро дар як намунаи намояндагии коргарон татбиқ кунад ва барои беҳтар кардани онҳо бо мурури замон чораҳо андешад. Музди меҳнати фардии коргаронро дар тамоми ВИ ба қайд гирифтан лозим нест, вале дар ВИ бояд системаи пайгирӣ ва ба ҳисоб гирифтани музди миёнаи меҳнат барои намунаи коргароне, ки ба вазифаҳо ва намудҳои маъмултарини кор машғуланд, дошта бошад; масалан, коргарони муваққатӣ, ки дар чиндан, коргарони мавсимӣ, ки бо дорупошӣ ва ғайра машғуланд. Намунаи коргарон бояд аз занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, дохил карда шаванд. Агар музди меҳнат шаклҳои дигари подошро дар бар мегирад, ба ғайр аз пули нақд (яъне аслӣ), муҳим аст, ки ин фарқият дар интихоби музди меҳнат равшан инъикос ёбад. Андешидани чораҳо оид ба беҳтар кардани музди меҳнат метавонад таҳкими дониш ва огоҳӣ дар бораи ҳуқуқҳои коргарон ва пардохти ҳадди ақали музди меҳнат, дастгирии лоиҳаҳои тавлиди даромад ва воситаҳои зиндагӣ (мувофиқи Принсипи 6) ва/ё ҳамкорӣ бо ҳукумат ё дигар фаъолони занҷири арзиш барои расонидани даромади бештар ба ҳар дуро, деҳқонон ва коргаронро, дар бар гирад.

МЕЪЁРИ 5.8 - Саломатӣ ва бехатарии коргарон ҳифз карда мешаванд.

5.8.1		Баробарии гендерӣ
Ба коргарон вақти мувофиқ ва махфият барои санитарияи шахсӣ дар назди ҷои кор дода мешавад.	СХ ХМ ХК	Мақсад аз он таъмин намудани дастрасии коргарон ба шароити санитарӣ ҳангоми кор аст, ки барои саломатӣ ва шаъну шараф муҳим аст. Дар бисёре аз минтақаҳои кишоварзии деҳот, деҳқонон ва коргарон аз оби оддии тоза, ҳоҷатхона ва дастшӯӣ дастрасӣ надоранд. Ҳалли ин мушкилот ҳамкорӣ бо ҳукуматҳо ва ҷамоатҳои маҳаллӣ ва инчунин дастрасӣ ба маблағро талаб мекунад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Ҳамчун як қадам дар ин самт, ин нишондиҳанда ҳадди ақал ба он нигаронида шудааст, ки коргарон новобаста аз шароити мушаххас ё сатҳи иншоот, вақти кофӣ ва махфият барои санитарияи шахсӣ дошта бошанд. То ҳадди имкон, ҳоҷатхона ё ҳамом бояд таъмин карда шавад. Дар ҳама ҳолатҳо, ба коргарон бояд вақти кофӣ ва махфият дода шавад, то эҳтиёҷоти ҷисмониро қонеъ гардонанд, бидуни осеб ба саломатӣ, бероҳатӣ ва бехатарии онҳо. Умуман, дастрасӣ ба санитария бояд дар масофаи муносиби пиёдагард дастрас бошад, масалан, 100 метр аз майдони кор бо пиёда.

Ба эҳтиёҷоти санитарии шахсии занҳо, бахусус дар давраи ҳайз, ҳомиладорӣ ё ҳангоми ширдиҳӣ, бояд таваҷҷуҳи махсус дода шавад. Занон бояд ба фазои тоза, функсионалӣ ва аз рӯи гендер ҷудошуда (идеалӣ, қуфлшаванда) дастрасӣ дошта бошанд, то махфиятро таъмин кунанд ва хатари таъқиб ё таҷовузро кам кунанд.

5.8.2 Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим

Коргарон бо дастрасии оби нушокӣ мунтазам дам мегиранд. Дар он ҷое, ки хавфи беобӣ, гармо ва касалиҳои ба он алоқаманд мавҷуд аст, барои пешгирӣ кардан ва ҳалли ин масъалаҳо дастрасӣ ба соя таъмин карда мешавад ва дигар тадбирҳо ба амал баровaрда мешаванд.

СХ
ХМ
ХК

Мақсад ҳифзи саломатии коргарон ва кам кардани хатари дегидрасия (беобшавии тан), зарбаи гармӣ ва бемориҳои марбут аст.

Коргарони хоҷагӣ мунтазам ба кори вазнин ва ҳарорати баланд дучор мешаванд, ки ин ба саломатӣ ва ҳосилнокии меҳнат таъсири калон мерасонад. Танаффусҳои мунтазам ва обдиҳӣ барои кам кардани хатарҳои саломатӣ муҳиманд. Диққати махсус бояд ба коргароне дода шавад, ки хатари бештари таъсири шадидро эҳсос мекунанд, ба монанди онҳое, ки ТМИ мепӯшанд, коргарони ҷавон ё пиронсол ва занони ҳомила ё ширдеҳ. Танаффусҳо бояд махсусан барои коргарони корбайъ тавсия карда шаванд, ки аз сабаби таъсири эҳтимолӣ ба даромад корбарон аз иҷрои вазифаҳои худ худдорӣ мекунанд.

Тибқи Кодекси амалияи СБМ оид ба бехатарӣ ва саломатӣ дар соҳаи кишоварзӣ, соатҳои кории ҳаррӯза ва ҳафтаина бояд инҳоро дар бар гиранд:

(a) Танаффусҳои кӯтоҳмуддат дар вақти корӣ, махсусан дар вақти вазнин, хатарнок ё якрангии кор бо мақсади барқарор кардани ҳушёрӣ ва омодагии ҷисмонии коргарон;
(b) Танаффусҳои кофӣ барои хӯрок.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Аломатҳои фишори гармӣ ё бемориҳои вобаста ба гармӣ метавонанд хастагӣ, чарх задани сар, дарди сар, дилбеҳузурӣ, арақи аз ҳад зиёд, ранг паридан, нафаскашии тез ё суръати дил, ҳарорати баланд ё ташнагии шадидро дар бар гиранд. Коргарон бояд ин аломатҳоро дарк кунанд ва бидонанд, ки фишори гармӣ метавонад ба саломатии дарозмуддат хатар ба вуҷуд орад. Муҳофизати коргарон аз фишори гармӣ метавонад чораҳои оддиро дар бар гирад, аз қабили вақти барвақти корӣ, зуд-зуд танаффусҳои истироҳатӣ, муҳофизат аз офтоб ва беҳтар кардани обнӯшӣ. Маълумоти иловагӣ: СБМ, Кодекси амалия оид ба бехатарӣ ва саломатӣ дар соҳаи кишоварзӣ (2011) (дастрас аз 7 феврали 2023)
5.8.3		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
Хавфҳои бехатарӣ ва саломатӣ муайян карда шуда, барои кам кардани ин хатарҳо чораҳо андешида мешаванд (аз ҷумла омӯзиш барои деҳқонон, коргарон ва роҳбарони дахлдор). Дар сурати рӯй додани садама ё ҷароҳатҳо, ёрии тиббӣ расонида мешавад ва барои пешгирии такрори ҳодиса чораҳо андешида мешаванд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарони хоҷагиҳои пахтакор бо муҳити бехатар ва солим барои кор бо роҳи ҳалли фаъолонаи хатарҳои эҳтимолии саломатӣ ва бехатарӣ ва таъмини таваҷҷуҳи дуруст дар ҳолати ҷароҳат, таъмин мебошад. Бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат (БҲМ) яке аз принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосӣ дар ҷои кор мебошад, ки онро СБМ муайян кардааст, мебошанд. Деҳқонон ё корфармоён вазифадоранд, ки муҳити бехавф ва солими меҳнатро фароҳам оранд ва аз ҷароҳатҳои ҷисмонӣ, бемориҳо ва марги касбӣ пешгирӣ намоянд. Қадами аввал бояд баҳодиҳии хавфи БҲМ ё хатарҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва бартараф кардани онҳо ё пешгирӣ аз он бошад. Дар хоҷагиҳои пахтакор, инҳо маъмулан таъсири пестисидҳои хатарнок, асбобҳои тез, мошинҳои вазнин, ҳарорати баланд ва кори аз ҷиҳати ҷисмонӣ вазнинро дар бар мегиранд. Агар хавфҳо ё хатарҳоро бартараф кардан ғайриимкон бошад, таъсири онҳо бояд ба ҳадди ақал расонида шавад - масалан, тавассути иттилоот ва омӯзиш ва татбиқи чораҳои муҳофизатӣ (масалан, истифодабарии ТМИ, тибқи меъёри 3.5). Истеҳсолкунандагон тавсия дода мешаванд, ки сабти садамаҳо ва ҷароҳатҳоро ба даст оранд, ва қобилияти ошкор ва ҳал кардани минтақаҳои хавфи мунтазамро дошта бошанд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Диққати махсус бояд ба ҳалли хавфҳо ё хатарҳои марбут ба коргарони дар ҳолатҳои осебпазир ва истисно дучоршуда, аз ҷумла, занони ҳомила ва ширдеҳ, коргарони маъюб, коргарони ҷавон ё калонсол, муҳоҷирони меҳнатӣ (коргарон) ё намояндагони ақаллиятҳои этникӣ дода шавад.

Коргарон ё намояндагони коргарон бояд аз ҳуқуқҳои ҳифзи меҳнати (БҲМ)-и худ огоҳ бошанд ва бояд оид ба тамоми ҷанбаҳои БҲМ машварат кунанд. Равиши таҷрибавии беҳтарин ташкили кумитаро бо коргарон ва роҳбарият дар бар мегирад, ки маълумотро дар бораи хавфҳои БҲМ ва хатарҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва ҳифзи саломатӣ мубодила мекунад ва барои ҳалли беҳтарини онҳо қарор қабул мекунад.

Маълумоти иловагӣ:

СБМ, Конвенсияи бехатарӣ ва ҳифзи меҳнат, 1981 (№ 155) (дастрас аз 7 феврали 2023)

МЕЪЁРИ 5.9 – Коргарон ба ҷои кори одилона, бидуни зӯроварӣ ва таъқиб ҳуқуқ доранд.

5.9.1		Баробарии гендерӣ
Коргарон дар давоми тамоми давраи корӣ, аз қабули кор то қатъ кардани кор, ҳуқуқ ба ҷои кори бидуни зӯроварӣ ва таъқиботро доранд.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки коргарон бо сазовор ва эҳтиром муносибат кунанд ва аз зӯроварӣ ё таъқиб дар ҷои кор азоб накашанд. Ҳамаи деҳқонон ва корфармоён бояд маданияти эҳтиром нисбат ба коргарон дошта бошанд. Истилоҳи "зӯроварӣ ва таъқиб" дар ҷаҳони кор ба як қатор рафторҳо, амалиётҳо ё таҳдидҳое, ки қобили қабул нест, ҳадаф дорад ё метавонад ба зарари ҷисмонӣ, равонӣ, ҷинсӣ ё иқтисодӣ оварда расонад. Ин зӯроварӣ ва таъқиби гендериро дар бар мегирад, ки махсусан ба зӯроварӣ ё таъқиби шахсоне, ки аз рӯи ҷинс ё гендер нигаронида шудаанд ё ба шахсони ҷинс ё гендерашон номутаносиб таъсир мерасонанд (аз ҷумла озори ҷинсӣ).

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		Занон, махсусан занони ҷавон, ҳангоми кор метавонанд ба зӯроварӣ ва таъқиб осебпазир бошанд. Дар хоҷагиҳое, ки шумораи занони коргар зиёданд, барои пешгирӣ, назорат ва бартараф намудани ҳар як масъалаи зӯроварӣ ва таъқиб чораҳои муайян пешбинӣ карда мешавад. Ин ба системаҳои самараноки мониторинги меҳнат, механизмҳои баррасии шикоятҳо ва воситаҳои ҳимоя (ба монанди меъёри 5.1), инчунин машваратҳои мушаххаси гендерӣ ва тадбирҳои амалӣ, ки дар Меъёри 1.5 фаро гирифта шудаанд, алоқаманд аст.
5.9.2		
Ҳама гуна амалҳои интизомӣ ба рафтори мавриди назар мутаносиб мебошанд ва системаи мавҷуда принсипҳои огоҳии одилонаро дар бар мегирад.	СХ ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки дар хоҷагиҳо тартиботи одилонаи интизоми меҳнат ҷорӣ карда шаванд, ки ин на танҳо ба муносибати одилонаи коргарон ёрӣ мерасонад, балки ҷои кори пурмаҳсул ва мӯътадилро ба вуҷуд оварад. Чорабиниҳои интизомӣ бояд ба рафтору кирдор мутаносиб бошанд ва бо коргарон нағз дарк карда шаванд. Чорабиниҳои интизомӣ набояд нигоҳ доштани музди меҳнатро дар бар гиранд, махсусан барои коргарони каммузд, ки ин тарҳҳо ба зиндагии онҳо метавонанд таъсири номутаносиб расонанд.

МЕЪЁРИ 5.10 - Коргарон созишномаҳо ва интизориҳои возеҳ доранд.

5.10.1		
Коргарони доимӣ ва мавсимӣ дар бораи ҳуқуқи бастани шартномаи хаттӣ огоҳ карда мешаванд. Агар аз ҷониби коргар дархост карда шавад (ё агар шартномаҳо тибқи қонун талаб карда шаванд), шартномаҳои дахлдори хаттӣ пешниҳод карда мешаванд.	ХМ ХК*	Мақсад дар дастгирии коргарон барои беҳтар ҳифз кардани ҳуқуқҳои худ тавассути шартҳои возеҳ ва ҳуҷҷатии кор таъмин кардан, мебошад. Шартномаҳои хаттӣ барои равшан кардани интизориҳои ҳам барои корфармо ва ҳам коргар кумак мекунанд ва аз тағйироти мувофиқашуда, инчунин хатарҳои фиреб ва маҷбуркунӣ муҳофизат мекунанд. Онҳо инчунин метавонанд ба коргарон дар дастрасии ҳимоя дар ҳолати вайрон кардани ҳуқуқи меҳнат кумак расонанд. Дар бисёр муассисаҳои хоҷагии қишлоқ шартномаҳои хаттӣ ҳануз маъмул нестанд. Монеаҳо саводнокӣ, хусусияти муваққатӣ ва мавсимии кор ва набудани огоҳӣ дар бораи манфиатҳои шартномаҳои хаттӣ мебошанд. Ҳадафи ин нишондиҳанда ба коргарон додани интихоби бештар барои дархости шартномаи хаттӣ мебошад. Дар

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

		якҷоягӣ бо дониш ва огоҳии пурзӯр дар бораи ҳуқуқҳои коргарон ва МШ, ҳадаф аз он иборат аст, ки бо мурури замон, коргарони бештар ҳимоя ва манфиатҳои шартномаи хаттиро дарк мекунанд, ва дархост кунанд ва шартнома мегиранд. Дар ҳолати пешбинишуда, шартномаҳои хаттӣ бояд мувофиқи талаботи қонунгузории маҳаллӣ бошанд ва бояд хусусият ва давомнокии кори иҷрошударо ба таври мувофиқ инъикос кунанд. Шартномаҳои шаҳрвандӣ ё муваққатӣ набояд барои додани чандирии корфармоён истифода шаванд, агар шартномаҳои дарозмуддат мувофиқтар бошанд. Дар он ҷое, ки сатҳи саводнокӣ паст аст, шартномаҳои хаттӣ метавонанд расмҳо, тасвирҳо, паи ангушт ва усулҳои дигарро барои баланд бардоштани фаҳмиш ва сарфаҳмӣ истифода баранд. Дар ҳолатҳои имконпазир, шартномаҳо бояд ӯҳдадориҳои корӣ, вақти корӣ, меъёри музд ё ҳисобҳо (аз ҷумла барои вақти изофакорӣ), басомад ва усули пардохт, ҳама гуна имтиёзҳо ё тарҳҳо, рухсатӣ (аз ҷумла рухсатии пулакӣ, рухсатии тиббӣ ва ғ.), талаботи интизомӣ ва мӯҳлати огоҳӣ барои қатъ кардани шартнома, дар бар гирад. Шартномаҳо бояд бо забоне навишта ва фаҳмонда шаванд, ки коргар фаҳмад (масалан, мустақиман хондан ё хондан шартнома ба онҳо) ва имзо ё мӯҳри ҳарду тараф гузошта шавад. *ХК, ки зиёда аз 30 нафар коргарон доранд
5.10.2		
Агар коргарон тавассути шахси сеюм ба кор ҷалб карда шаванд, деҳқонон масъуланд, ки талаботро тибқи меъёрҳои 5.1-5.9 ба тарафи сеюм расонанд ва риояи онҳоро таъмин кунанд.	ХМ ХК	Ҳадаф аз он иборат аст, ки тамоми талаботҳо дар атрофи МШ бояд ба ҳамаи коргарони Хоҷагии деҳқонии "пахтаи беҳтар" дахл дошта бошанд, хоҳ мустақиман (масалан, аз ҷониби деҳқон) кор мекунанд ё аз ҷониби шахсони сеюм (масалан, тавассути пудратчӣ) ба кор қабул шудаанд. Ин нишондиҳанда дар ҳолатҳое татбиқ мешавад, ки муносибатҳои меҳнатӣ байни коргар ва шахси сеюм вуҷуд доранд, на бевосита бо деҳқон ё ташкилоти деҳқонӣ. Ин метавонад ҳолате бошад, ки деҳқон бо пудратчӣ кор мекунад (масалан, барои анҷом додани хидматҳои мушаххас мисли чидани алафҳои бегона ё дорупошӣ) ва он пудратчӣ коргаронро ҷалб мекунад, киро мекунад ва музди меҳнат медиҳад.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Ҳатто агар деҳқон бо ин коргарон робитаи мустақими корӣ надошта бошад ҳам, ӯ барои таъмини он, ки коргарон тавассути пудратчӣ тамоми талаботҳои ин принсипро риоя мекунанд ва коргарон аз онҳо баҳра мебаранд, масъул аст.

Агар шартномаҳои хаттӣ бо пудратчӣ ё дигар шахси сеюм мавҷуд бошанд, талаботҳо метавонанд ба шартнома дохил карда шаванд ва онҳо бояд аз ҷониби шахси сеюм пурра фаҳмида шаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Принсипи 6: Воситаҳои зиндагонии устувор

Деҳқонон, коргарон ва ҷамъиятҳои деҳқонон асоси тамоми соҳаи пахтакорӣ мебошанд — бе онҳо пахта ва бешубҳа пахтаи беҳтар вуҷуд надорад. Ин чунин маъно дорад, ки рӯзгори онҳо бо истеҳсоли устувори пахта бо ҳам алоқаманд аст. Аз ин рӯ, кор кардан бо деҳқонон, коргарон ва оилаҳои онҳо, бахусус занон ва ҷавонон, барои муайян кардани ниёзҳо ва мушкилоти асосии онҳо барои зиндагии шоиста ва пешбурди ҳаёти хушбахтона ва дарёфти стратегияҳои амалӣ ва устувор барои ҳалли онҳо, муҳим аст. Ин на танҳо асоси ноил шудан ба шароити беҳтари кор ва зиндагӣ ва беҳтар намудани фарогирии иҷтимоӣ, балки шарти пешакии таъмини занҷири устувори арзиши пахта мебошад.

МЕЪЁРИ 6.1 – Тадбирҳо барои беҳтар намудани воситаҳои зиндагонии устувор ва устуворӣ андешида мешаванд.

6.1.1		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Истеҳсолкунанда дар асоси ҳамкорӣ бо шахсоне, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳои деҳқонӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдори сатҳи ҷомеа машғуланд, самтҳои асосии таъмини рӯзгорро муайян мекунад.	СХ ХМ	Ҳадаф аз он иборат аст, ки истеҳсолкунандагон ҷараёни васеътари зиндагии маҳаллиро дарк кунанд, то онҳо тавонанд афзалият диҳанд ва чораҳои огоҳонаро барои беҳбудии воситаҳои зиндагии устувор ва устуворӣ андешанд. Иттилооте, ки ба муайян кардани самтҳои асосии таъмини рӯзгор мусоидат мекунад, метавонад тавассути ҷалби фаъолони сатҳи ҷамоатҳо, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, ҷамъоварӣ карда шавад ва бо маълумоти дастрас аз дигар манбаъҳо (ба монанди дигар фаъолони маҳаллӣ, ки дар масъалаҳои таъмини рӯзгор кор мекунанд, арзёбиҳои аз ҷониби Барномаи Шарикон ё Дастаи мамлакатии Better Cotton, ва ғ.) пурра карда шаванд. Барои таъмин намудани иттилоот ва фаҳмиши дақиқ, ба машваратҳо ҷалб намудани занон ва одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд, муҳим аст. Самтҳои мушаххаси муайяншуда бояд бо самтҳои афзалиятноке, ки аз ҷониби равиши шароити зисти Better Cotton муайян карда шудаанд, мувофиқат кунанд. Як қисми машварат бо ҷомеаи деҳқонон метавонад дар амал бо машварати сатҳи саҳроӣ, ки дар Нишондиҳандаи 1.1.3 талаб карда мешавад, мувофиқат кунад. роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ бояд дар татбиқ ва қабули қарорҳои минбаъдаи Нишондиҳандаи мазкур ҷалб карда шаванд.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба <u>**Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ**</u> ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

6.1.2		Баробарии гендерӣ. Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва кам кардани таъсири он
Дар асоси Нишондиҳандаи 6.1.1, чораҳои дахлдори маҳаллӣ андешида мешаванд, ки бо гузашти вақт дар самтҳои асосии муайяншудаи воситаҳои зиндагӣ беҳбудиро таъмин мекунанд.	СХ ХМ	Ҳадаф дар он аст, ки истеҳсолкунандагон чораҳо андешанд ва дар самти беҳтар кардани зиндагии устувор ва устувории ҷамоатҳои пахтакор мувофиқи Равиши Шароити зисти Better Cotton кор кунанд. Бо дарназардошти мураккабӣ ва хусусияти мушаххаси тадбирҳои воситаҳои зиндагӣ, муносибати фасеҳ андешида шуда кафолат медиҳад, ки ҳама гуна тадбирҳое, ки барои беҳтар намудани воситаҳои зиндагонӣ ва устуворӣ андешида мешаванд, тавассути иттилооти дар доираи Нишондиҳандаи 6.1.1 ҷамъовардашуда огоҳ карда мешаванд. Ҳадаф, гузоштани ҷой барои ҳадди аксар расонидани имкониятҳо ва ҳавасмандкунии роҳбарияти ВИ барои то ҳадди имкон ҷорӣ кардани навоварӣ аст. Гарчанде ки дар ин равиш чандирии зиёд мавҷуд аст, роҳбарияти ВИ бояд пешрафтро назорат кунад ва фаҳмонад, чӣ гуна фаъолиятҳо бо мурури замон анҷом дода мешаванд, ба беҳтар шудани чӣ ва барои кӣ мусоидат мекунанд. Ба нақшаи занон ва ҷавонон дар баланд бардоштани дараҷаи зиндагонӣ ва устувории ҷамъиятҳои деҳқонӣ диққати махсус додан лозим аст. Тавсия дода мешавад, ки роҳбарияти ВИ то ҳадди имкон шарикӣ ё ҳамкориҳоро баррасӣ кунад. Барои ҳама гуна роҳҳои таҳқиқшуда ва фаъолиятҳое, ки андешида мешаванд, бояд таъсири манфиро кам кард.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Воситаҳои зиндагии устувор кадомҳоянд?

Беҳтарин мафҳуми воситаҳои зиндагӣ ин чун усул ва воситаҳои пешбурди зиндагии шоиста дар ҷаҳон муайян карда мешавад. Нуқтаи назар дар атрофи захираҳои моддӣ (аз қабили замин ва моликият, зироатҳо, озуқаворӣ, инфрасохтор ва пул) ва захираҳои ғайримоддӣ (аз қабили саломатӣ, дониш, малака ва муносибатҳои иҷтимоӣ) таваҷҷуҳ медиҳад. Он баррасӣ мекунад, ки чӣ гуна ин захираҳоро деҳқонон, коргарон ва хонаводаҳои онҳо дар асоси дастрасӣ, қудрат ва интихоб дар шароити сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии фарҳангии худ истифода ва муттаҳид кунанд.

Воситаҳои зиндагонии устувор вақте ба даст оварда мешаванд, ки деҳқонон, коргарони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва ҷамоатҳои деҳқонӣ метавонанд аз захираҳои худ барои зиндагии шоиста ва нигоҳдорӣ ё беҳтар кардани некӯаҳволии худ дастрасӣ пайдо кунанд ва истифода баранд - ҳатто дар замони зарба ва бидуни зарар ба некӯаҳволии ҳозира ё ояндаи дигарон ё муҳити зист. Азбаски воситаҳои зиндагӣ ба тамоми хонаводаҳо ва ҷамоатҳо дахл доранд, фарогирии занон, ҷавонон ва шахсони алоҳида дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё бо истисно дучоршуда, муҳим аст (инчунин нигаред ба уҳдадорӣ оид ба фарогирии иҷтимоӣ).

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Замимаи 1: Масъалаи байниҳамдигарӣ: Баробарии гендерӣ

Баробарии гендерӣ барои пешрафт дар тамоми дастрасиҳои устуворӣ муҳим аст. Ин махсусан дар соҳаи пахтакорӣ дахл дорад, ки занон дар истеҳсолот нақшаи калон мебозанд. Баланд бардоштани баробарии гендерӣ на танҳо масъалаи адолати иҷтимоӣ аст, балки манфиатҳои собитшудаи иқтисодӣ ва экологӣ низ дорад. Ҳамин тариқ, баробарии гендерӣ ҳамчун унсури фарогир дар ПМ дохил карда шудааст, то он на ҳамчун унсури мустақил, балки ҳамчун омили хоси пешрафт дар тамоми принсипҳо ва нишондиҳандаҳо баррасӣ карда шавад. Нишондиҳандаҳое, ки махсусан ба гендер ҳассосанд ва метавонанд ҷалби роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендериро дар татбиқи онҳо талаб кунанд (ниг. Меъёри 1.5) дар тамоми ПМ нишон дода шудаанд ва дар ҷадвали зер ҷамъ оварда шудаанд.

Нишондиҳанда	
1.1.1 [СХ – ХМ] Барои воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) нақшаи возеҳ ва ба маҳал мувофиқи фаъолият таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки: (i) он доимо нав нигоҳ дошта мешавад ва тамоми фаъолиятҳо, мӯҳлатҳо ва масъулиятҳоро дар бар мегирад; (ii) он на камтар аз як маротиба ҳар сол бо дарназардошти натиҷаҳои фаъолияти мониторинг баррасӣ карда мешавад.	✓
1.1.2 [СХ - ХМ] Нақшаи мониторинг таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки маълумот ва усулҳоеро, ки барои муайян кардани хатарҳои номутобиқатӣ, чен кардани пешрафт ва фаҳмидани самаранокии фаъолияти воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) истифода мешаванд, муайян мекунад. Маълумот ва иттилоот ба қайд гирифта мешаванд ва омӯзишҳо (таҷрибаҳо) барои огоҳ кардани нақшаи фаъолият дар нишондиҳандаи 1.1.1 истифода мешаванд.	✓
1.1.3 [СХ - ХМ] Намоянда ва фарогир аз шахсоне, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, дар бораи афзалиятҳо ва ниёзҳои онҳо на камтар аз як маротиба дар як сол машварат карда мешавад. Натиҷаҳои асосии ин машварат ҳуҷҷатгузорӣ ва дар банақшагирии фаъолият дар тамоми принсипҳо ва муайян кардани афзалиятҳо барои такмили доимӣ, ба назар гирифта мешаванд.	✓
1.2.1 [СХ – ХМ – ХК] Мутобиқи ҳуҷҷати Талабот оид ба маълумотҳои хоҷагии Better Cotton, маълумоти дақиқ ва мукаммал дар сатҳи истеҳсолкунанда ҷамъоварӣ, тасдиқ ва гузориш дода мешавад.	✓
1.2.2 [СХ – ХМ] Мутобиқи ҳуҷҷати талабот оид ба маълумотҳои хоҷагии Better Cotton, маълумоти дақиқ ва пурра дар сатҳи хоҷагиҳо сабт карда мешавад.	✓
1.3.1 [СХ – ХМ (*барои воҳидҳои истеҳсолкунанда (ВИ) аз давраи дуюми иҷозатномадиҳӣ татбиқ мешавад)] Самтҳои мушаххаси таваҷҷуҳ ва ҳадафҳои дахлдори сесола барои такмили доимӣ муайян карда шудаанд ва фаъолиятҳои солона оид ба кор бо ин ҳадафҳо ҳамчун як қисми фаъолият ва мониторинги банақшагирӣ ва ба татбиқи нишондиҳандаҳои 1.1.1 ва 1.1.2 пурра дохил ва амалӣ карда мешаванд. Самтҳои таваҷҷуҳ: (i) Афзалиятҳои устувории маҳаллии алоқаманд;	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	
(ii) Афзалиятҳое, ки дар натиҷаи фаъолияти мониторинг ба вуҷуд меоянд (Нишондиҳандаи 1.1.2); (iii) Афзалиятҳо аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳрой тибқи нишондиҳандаи 1.1.3 ва аз коре, ки аз ҷониби роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ гузаронида мешавад (Меъёри 1.5).	
1.3.2 [ХК] Ҳадафҳои мушаххас ва устувории маҳаллии алоқаманд барои таваҷҷуҳ ба такмили доимӣ муайян карда шудаанд. Чорабиниҳо барои ноил шудан ба ин ҳадафҳо дар доираи системаи умумии идоракунӣ дар нишондиҳандаи 1.1.4 амалӣ карда мешаванд ва пешравиҳо назорат карда мешаванд.	✓
1.4.1 [СХ – ХМ] Барномаи пурсамар барои тақвияти иқтидори шахсони инфиродие, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, амалӣ карда мешавад. Омӯзиш ва фаъолиятҳои марбут: (i) Таваҷҷуҳ ба таҷрибаҳо ва навовариҳои маҳаллӣ; (ii) Аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳрой тибқи нишондиҳандаи 1.1.3, инчунин фикру мулоҳизаҳо аз тренингҳои пешина огоҳ карда мешаванд; (iii) Равишҳо ва асбобҳоеро истифода баред, ки барои расонидани таъсир дар сатҳи саҳро, самаранок бошанд.	✓
1.4.2 [СХ - ХМ] Омӯзиш ва дигар фаъолиятҳои ба он алоқаманд бояд фарогир ва барои ҳамаи онҳое, ки метавонанд манфиат гиранд, дастрас бошанд.	✓
1.4.3 [СХ – ХМ] Иштирокчиён аҳамият ва манфиатҳои дониш, малака ва таҷрибаҳоеро, ки тавассути омӯзиш ва дигар фаъолиятҳои алоқаманд пешбарӣ мешаванд, дарк мекунанд.	✓
1.4.4 [ХК бо зиёда аз 15 коргар] Барномаи муассир барои таҳкими иқтидори коргарон амалӣ карда мешавад. Омӯзиш ва фаъолиятҳои марбут: (i) Таваҷҷуҳ ба таҷрибаҳо ва навовариҳои маҳаллӣ; (ii) Дар асоси машварат бо коргарон, инчунин дар асоси фикру мулоҳизаҳое, ки дар давраи омӯзиши қаблӣ гирифта шудаанд; (iii) Истифодаи равишҳо ва воситаҳои пурсамар; (iv) Онҳо тарҳрезӣ шудаанд, ки фарогир бошанд ва барои ҳамаи коргароне, ки метавонанд манфиат гиранд, дастрас бошанд.	✓
1.5.1 [СХ – ХМ – ХК (*танҳо барои ХК бо зиёда аз 10 коргарзанон)] Раҳбари инфиродии гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ барои дастгирии иштироки баробар ва эътирофи занон таъин шудааст. Вазифаҳои асосӣ иборатанд аз: (i) Машварат бо заноне, ки дар истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, инчунин дигар фаъолони сатҳи ҷомеа (аз ҷумла мардон) барои муайян кардани мушкилоти маҳаллӣ дар баробарии гендерӣ ва имкониятҳо барои беҳтарсозӣ;	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	
Баланд бардоштани огоҳӣ бо идоракунии истеҳсолкунандагон ва ҷамоатҳои кишоварзӣ дар бораи ҷараёни гендерии мушаххаси маҳаллӣ, аз ҷумла онҳое, ки бо таҷрибаҳои гуногуни кишоварзӣ ва нақшҳои истеҳсолӣ алоқамандаанд; (ii) Бо роҳбарияти истеҳсолкунандагон барои таҳияи чораҳо барои вокуниш ба мушкилот ва имкониятҳои муайяншуда кор кунед.	
1.5.2 [СХ – ХМ – ХК (*танҳо барои ХК бо зиёда аз 10 коргарзанон)] Дар ҳамкории зич бо роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ, истеҳсолкунанда чораҳои тавсияшударо оид ба баланд бардоштани баробарии гендерӣ ва фарогирӣ ҳамчун як қисми фаъолият ва нақшаи мониторинг амалӣ менамояд.	✓
1.6.1 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда ҳамкорӣ ё иштирокро бо дигар ҷонибҳои манфиатдори дахлдор оид ба масъалаҳои устувории минтақавӣ нишон медиҳад.	✓
1.7.1 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда аз тадбирҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар сатҳи маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ мекунад.	✓
1.7.2 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда аз тадбирҳои кам кардани тағйирёбии иқлим дар сатҳи маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ мекунад.	✓
3.5.1 [СХ – ХМ – ХК] Кафолат дода мешавад, ки ҳар шахсе, ки пестисидҳоро тайёр ва истифода мебарад, бояд: (i) Солим; (ii) Дар татбиқи пестисидҳо бо малака ва таълимгирифта аст; (iii) 18 сола ё калонтар; (iv) Ҳомиладор ва ҳамширагӣ нест.	✓
3.5.4 [СХ] Барои зиёд кардани истифодаи таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ) дар байни шахсоне, ки бо пестисидҳо кор мекунанд, чораҳо андешида мешаванд.	✓
4.1.1 Барои баланд бардоштани эҳтимолияти ҳосили нахи баландсифат таҷрибаҳои хуби интихоби тухмӣ (дар сурати имкон), санаи кишт, суръати кишт, байнгузории қаторҳо, афзоиши зироатҳо ва мубориза бо алафҳои бегона татбиқ карда мешаванд.	✓
5.1.1 [СХ – ХМ – ХК (*танҳо барои ХК бо зиёда аз 25 коргар)] Системаи мониторинги мунтазами хатарҳо ва ҳодисаҳои вайронкунии ҳуқуқи меҳнат вуҷуд дорад. Дар он система: (i) Шахс (-он) масъули системаи мониторинг ба таври возеҳ муайян карда шудаанд ва деҳқонон ва коргарон дар кори системаи мониторинг намояндагӣ мекунанд; (ii) Дар ҳолатҳое, ки хатарҳо муайян карда мешаванд, барои бартараф кардани онҳо ва пешгирии афзоиши онҳо чораҳои фаврӣ андешида мешаванд.	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	
5.1.2 [СХ – ХМ] Ҳама коргарон ба каналҳои беғараз, пурсамар ва бехатар барои пешниҳоди шикоятҳо ва мубориза бо поймолкунии ҳуқуқҳо дастрасӣ доранд. Ин механизмҳо бояд механизмҳои мавҷуда ва эътимодбахши шикоят ё дигар системаҳоро дар ҳолати мавҷуда истифода баранд.	✓
5.1.3 [СХ – ХМ] Дар ҳолатҳое, ки вайронкунии ҳуқуқҳои меҳнатӣ рӯй медиҳанд, зарардидагон ба ҳимоя ва ислоҳот дастрасӣ доранд. Дар давоми тамоми раванд махфият ва амнияти зарардидагон ҳифз карда мешавад.	✓
5.1.4 [ХК] Коргарон ба хати боварӣ барои шикоятҳо ё механизми дигари баррасии шикоятҳо дастрасии беғараз, пурсамар ва бехатар доранд. Ҳама зарардидагони вайронкунии ҳуқуқи меҳнатӣ метавонанд ба дастгирӣ ва воситаҳои ҳимояи ҳуқуқӣ дастрасӣ пайдо кунанд.	✓
5.2.1 [СХ – ХМ – ХК] Деҳқонон ва коргарон принсипҳо ва ҳуқуқҳои асосиро дар меҳнат мефаҳманд. Инҳо ҳуқуқҳои онҳо ба зеринро дар бар мегиранд: (i) Озодии иттиҳодияҳо ва шартномаҳои коллективӣ; (ii) Муҳити солим ва бехатари корӣ; (iii) Ҳимоя аз табъиз, меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ ва меҳнати кӯдакон.	✓
5.3.1 [СХ – ХМ – ХК] Кӯдакон ва коргарони ҷавон танҳо мувофиқи Конвенсияҳои 138 ва 182 СБМ ва тавре ки дар расми 1 оварда шудаанд, вазифаҳои бехатар ва мувофиқи синну солро иҷро мекунанд.	✓
5.4.3 [СХ – ХМ – ХК] Коргарон дар ягон лаҳзаи тамоми давраи корӣ, аз қабули кор то қатъ кардани кор ба таҳдид ё хатари ҷазо дучор намешаванд. Ба инҳо, аз ҷумла, нигоҳ доштани маош ё ҳуҷҷатҳо, маҳдудияти ҳаракат ё таҳдиди зӯроварӣ дохил мешаванд.	✓
5.6.1 [СХ – ХМ – ХК] Дар таҷрибаҳои меҳнатӣ табъиз вуҷуд надорад, аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад, ба кор қабул кардан, вазифаҳо, ҷубронпулӣ, дастрасӣ ба омӯзиш, пешбарӣ, қатъ ё нафақа.	✓
5.7.1 [ХМ – ХК] Ба коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат мувофиқи ҳадди ақали қонунии миллӣ ё минтақавӣ, ки дар соҳаи кишоварзӣ татбиқ мешаванд ё музди меҳнати коллективӣ мувофиқашуда дода мешавад. Музди меҳнат одилона ва сари вақт дода мешавад.	✓
5.7.2 [СХ] Ба коргарон на камтар аз ҳадди ақали музди меҳнат дода мешавад ё дар он ҷое, ки музди меҳнати бартаридоштаи маҳаллӣ аз ҳадди ақали музди меҳнат камтар аст, истеҳсолкунанда системаи баҳисобгирии музди миёнаи меҳнатро ҷорӣ мекунад ва барои беҳтар кардани музди меҳнат бо мурури замон чораҳо меандешад.	✓
5.8.1 [СХ – ХМ – ХК] Ба коргарон вақти мувофиқ ва махфият барои санитарияи шахсӣ дар назди ҷои кор дода мешавад.	✓
5.8.2 [СХ – ХМ – ХК] Коргарон бо дастрасии оби нушокӣ мунтазам дам мегиранд. Дар он ҷое, ки хавфи беобӣ, гармо ва касалиҳои ба он алоқаманд мавҷуд аст, барои пешгирӣ кардан ва ҳалли ин масъалаҳо дастрасӣ ба соя таъмин карда мешавад ва дигар тадбирҳо ба амал бароварда мешаванд.	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	
5.8.3 [СХ – ХМ –ХК] Хавфҳои бехатарӣ ва саломатӣ муайян карда шуда, барои кам кардани ин хатарҳо чораҳо андешида мешаванд (аз ҷумла омӯзиш барои деҳқонон, коргарон ва роҳбарони дахлдор). Дар сурати рӯй додани садама ё ҷароҳатҳо, ёрии тиббӣ расонида мешавад ва барои пешгирии такрори ҳодиса чораҳо андешида мешаванд.	✓
5.9.1 [СХ – ХМ – ХК] Коргарон дар давоми тамоми давраи корӣ, аз қабули кор то қатъ кардани кор, ҳуқуқ ба ҷои кори бидуни зӯроварӣ ва таъқиботро доранд.	✓
6.1.1 [СХ– ХМ] истеҳсолкунанда самтҳои асосии таъмини зиндагиро дар асоси ҳамкорӣ бо шахсоне, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо ва дигар ҷонибҳои манфиатдори сатҳи ҷомеа машғуланд, муайян мекунад.	✓
6.1.2 [СХ – ХМ] Дар асоси Нишондиҳандаи 6.1.1, чораҳои дахлдори маҳаллӣ андешида мешаванд, ки бо гузашти вақт дар самтҳои асосии муайяншудаи воситаҳои зиндагӣ беҳбудиро таъмин мекунанд.	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Замимаи 2: Масъалаи байниҳамдигарӣ: Тағйирёбии иқлим

Тағйирёбии иқлим ба тамоми соҳаҳои истеҳсоли пахта ҳарчи бештар таъсир мерасонад ва амали иқлим барои ноил шудан ба истеҳсоли устувори пахта муҳим аст, ки ҳифзи захираҳои табииро дастгирӣ намуда, сатҳи зиндагӣ ва устувории ҷамоатҳои деҳқониро беҳтар мекунад. Эътироф кардани масъулият ва имкониятҳои Better Cotton бояд ба бахши пахтакорӣ дар ҳалли масъалаҳои иқлим мусоидат кунад, мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва коҳиш додани таъсири он ҳамчун унсури фарогир дар тамоми ПМ афзалият дода мешавад. Ҳангоми татбиқи принсипҳои гуногун, истеҳсолкунандагон тавсия дода мешаванд, ки таҷрибаҳо ва фаъолиятҳои ба маҳал мувофиқро интихоб кунанд, ки ба ҷамоатҳои кишоварзӣ дар мутобиқ шудан ба тағйирёбии иқлим ва/ё кам кардани таъсири он кӯмак мекунанд. Нишондиҳандаҳое, ки ба иқлим махсусан ҳассосанд, дар тамоми ПМ нишон дода шудаанд ва дар ҷадвали зер ҷамъ шудаанд.

Нишондиҳанда	Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
1.1.1 [СХ – ХМ] Барои воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) нақшаи возеҳ ва ба маҳал мувофиқи фаъолият таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки: (i) он доимо нав нигоҳ дошта мешавад ва тамоми фаъолиятҳо, муҳлатҳо ва масъулиятҳоро дар бар мегирад; (ii) он на камтар аз як маротиба ҳар сол бо дарназардошти натиҷаҳои фаъолияти мониторинг баррасӣ карда мешавад.	✓	✓
1.3.1 [СХ – ХМ (*барои ВИ аз давраи дуюми иҷозатномадиҳӣ татбиқ мешавад)] Самтҳои мушаххаси таваҷҷуҳ ва ҳадафҳои дахлдори сесола барои такмили доимӣ муайян карда шудаанд ва фаъолиятҳои солона оид ба кор бо ин ҳадафҳо ҳамчун як қисми фаъолият ва мониторинги банақшагирӣ ва ба татбиқи нишондиҳандаҳои 1.1.1 ва 1.1.2 пурра дохил ва амалӣ карда мешаванд. Самтҳои таваҷҷуҳ: (i) Афзалиятҳои устувории маҳаллии алоқаманд; (ii) Афзалиятҳое, ки дар натиҷаи фаъолияти мониторинг ба вуҷуд меоянд (Нишондиҳандаи 1.1.2); (iii) Афзалиятҳо аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳроӣ тибқи нишондиҳандаи 1.1.3 ва аз коре, ки аз ҷониби роҳбарияти гендерӣ ё Кумитаи гендерӣ гузаронида мешавад (Меъёри 1.5).	✓	✓
1.3.2 [ХК] Ҳадафҳои мушаххас ва устувории маҳаллии алоқаманд барои таваҷҷуҳ ба такмили доимӣ муайян карда шудаанд. Чорабиниҳо барои ноил шудан ба ин ҳадафҳо дар доираи системаи умумии идоракунӣ дар нишондиҳандаи 1.1.4 амалӣ карда мешаванд ва пешравиҳо назорат карда мешаванд.	✓	✓
1.4.1 [СХ – ХМ] Барномаи пурсамар барои тақвияти иқтидори шахсони инфиродие, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо машғуланд, амалӣ карда мешавад. Омӯзиш ва фаъолиятҳои марбут:		

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
(i) Таваҷҷуҳ ба таҷрибаҳо ва навовариҳои маҳаллӣ; (ii) Аз машваратҳои фарогир дар сатҳи саҳрой тибқи нишондиҳандаи 1.1.3, инчунин фикру мулоҳизаҳо аз тренингҳои пешина огоҳ карда мешаванд; (iii) Равишҳо ва асбобҳоеро истифода баред, ки барои расонидани таъсир дар сатҳи саҳро, самаранок бошанд.	✓	✓
1.6.1 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда ҳамкорӣ ё иштирокро бо дигар ҷонибҳои манфиатдори дахлдор оид ба масъалаҳои устувории минтақавӣ нишон медиҳад.	✓	✓
1.7.1 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда аз тадбирҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар сатҳи маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ мекунад.	✓	✓
1.7.2 [СХ – ХМ – ХК] истеҳсолкунанда аз тадбирҳои кам кардани тағйирёбии иқлим дар сатҳи маҳаллӣ огоҳ аст ва онҳоро мувофиқи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг амалӣ мекунад.	✓	✓
2.1.1 [СХ – ХМ – ХК] Таҷрибаҳои мувофиқи маҳаллӣ, ки гуногунии зироатҳоро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	✓	✓
2.1.2 [СХ – ХМ– ХК] Таҷрибаҳои мувофиқи кишоварзӣ, ки рӯйпӯши заминро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	✓	✓
2.1.3 [СХ– ХМ – ХК] Таҷрибаҳои мувофиқи кишоварзӣ, ки вайроншавии заминро ба ҳадди аксар мерасонанд, татбиқ карда мешаванд.	✓	✓
2.1.4 [СХ – ХМ– ХК] Дар асоси эҳтиёҷоти замин ва растанӣ, истифодаи муносиби нуриҳо барои ба ҳадди аксар расонидани фоида ва кам кардани таъсири манфӣ, бо дарназардошт ва интихоби: (i) Манбаи дурусти маводи ғизой; (ii) Меъёри дуруст; (iii) Вақти дуруст; (iv) Ҷои дурусти дархост.	✓	
2.1.5 [СХ – ХМ– ХК] Усулҳои алтернативӣ (ғайр аз нуриҳои синтетикӣ) барои ҷонеъ кардани **ниёзҳои ғизоии** растаниҳо ва замин истифода мешаванд. Барои кам кардани сарфи нуриҳои синтетикӣ бо мурури замон чораҳо андешида мешаванд.	✓	
2.2.1 [СХ– ХМ – ХК (танҳо хоҷагиҳои обёришаванда)] Тарзу усулҳои обёрӣ, технология ва муҳлатҳои обёрӣ барои баланд бардоштани самаранокии он ва баланд бардоштани ҳосилнокии об ба нақша гирифта ва ҷорӣ карда мешаванд.	✓	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимой** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
2.2.2 [СХ – ХМ –ХК (танҳо хоҷагиҳои лалмӣ)] Таҷрибаҳо барои идоракунии самараноки тағйирёбии миқдор, шиддат ва вақти боришҳо амалӣ карда мешаванд.		✓
2.3.1 [СХ – ХМ –ХК] Барои муҳофизати объектҳои об тадбирҳо амалӣ карда мешаванд.	✓	✓
2.3.2 [СХ – ХМ –ХК] Ҷойҳои зисти табиӣ ва гуногунии биологӣ муҳофизат карда мешаванд ва барои баланд бардоштани онҳо бо мурури замон мувофиқи афзалиятҳои маҳаллӣ ё минтақавӣ чораҳо андешида мешаванд.	✓	✓
2.3.3 [СХ – ХМ –ХК] Майдонҳои харобшуда дар заминҳои кишт муайян карда мешаванд ва барои барқарор кардани онҳо бо мурури замон мувофиқи афзалиятҳои маҳаллӣ ё минтақавӣ чораҳо андешида мешаванд.	✓	✓
2.4.1 [СХ – ХМ –ХК] истеҳсолкунанда кафолат медиҳад, ки дар замине, ки аз экосистемаҳои табиӣ табдил ёфтааст, дар санаи 31 декабри соли 2019 ва ё баъд аз он мувофиқи ҳуҷҷатҳои истиноди Better Cotton оид ба табдилдиҳии замин пахта парвариш карда намешавад.	✓	
2.4.2 [СХ – ХМ –ХК] Пеш аз ҳама гуна табдил додани замин, бояд арзёбии табдилдиҳии замини Better Cotton гузаронида шавад, то ки экосистемаҳои табиӣ ва арзишҳои баланди ҳифз (АБҲ) ҳимоя карда шаванд. Тадбирҳои натиҷавӣ дар доираи нақшаҳои фаъолият ва мониторинг дар Принсипи 1 пурра амалӣ карда мешаванд.	✓	
3.1.1 [СХ-ХМ] Стратегияи мубориза ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон (ИИҲ)таҳия ва амалӣ карда мешавад, ки: (i) Нишондиҳандаҳои 3.1.2-3.1.6-ро фаро мегирад; (ii) Бо мурури замон огоҳии беҳтар ва қабули таҷрибаҳои ИИҲ-ро дастгирӣ мекунад; (iii) Нақшаҳои фаъолият ва мониторингро тибқи Принсипи 1 огоҳ мекунад.	✓	✓
3.1.2 [СХ – ХМ] Усулҳое татбиқ карда мешаванд, ки ба парвариши ҳосили солим мусоидат мекунанд, афзоиши дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ва бемориҳоро пешгирӣ мекунанд ва популясияи организмҳои фоиданокро ҳифз ва афзоиш медиҳанд.	✓	✓
3.1.3 [СХ – ХМ] Деҳқонон дар бораи навъҳои мувофиқи тухмӣ дар асоси ба назар гирифтани мутобиқат ба шароити парвариши маҳаллӣ ва кам кардани ҳассосият ба ҳашароти зараррасон ва/ё касалиҳои асосӣ огоҳ карда мешаванд.	✓	✓
3.1.4 [СХ – ХМ] Мониторинги мунтазами саломатии зироатҳо ва сатҳи ҳашароти зараррасон ва организмҳои фоиданок гузаронида мешавад. Воситаҳои мушоҳидаи саҳроӣ ва қабули қарорҳо барои муайян кардани кай ва чӣ гуна мубориза бурдан бо ҳашароти зараррасон истифода мешаванд.	✓	✓
3.1.5 [СХ – ХМ] Деҳқонон аз усулҳои ғайрикимиёвӣ (масалан, биологӣ, физикӣ ва маданӣ) барои мубориза бо ҳашароти зараррасони асосӣ огоҳанд ва ба онҳо ҳамчун як қисми стратегияи ИИҲ афзалият дода мешавад.	✓	

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
3.1.6 [CX – XM] Пестисидҳо танҳо дар сурати расидан ба ҳадди муайяни сатҳи ҳашароти зараррасон истифода мешаванд. Агар пестисидҳо истифода шаванд: (i) Компонентҳои фаъол бо заҳролудшавии кам бартарӣ доранд; (ii) Онҳо барои кам кардани муқовимат интихоб ва истифода мешаванд.	✓	
3.1.7 [XK] Стратегияи мубориза ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон амалӣ карда мешавад, ки: (i) Ҷамъшавии дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ва бемориҳоро пешгирӣ мекунад ва организмҳои фоиданокро нигоҳ медорад; (ii) Мониторинги мунтазами саломатии зироатҳо, ҳашароти зараррасон, бемориҳо ва организмҳои фоиданокро дар бар мегирад; (iii) Ба усулҳои ғайрикимиёвӣ афзалият медиҳад; (iv) Боварӣ ҳосил кунед, ки моводи кимиёвӣ танҳо ҳангоми расидан ба ҳадди муайяни ҳашароти зараррасон истифода мешаванд; (v) Ба ҷузъҳои фаъоли кам заҳролуд афзалият медиҳад ва муқовиматро дар сурати истифода шудани кимиёвӣ идора мекунад.	✓	✓
3.3.1 [CX – XM –XK] Пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ), агар онҳо дар рӯйхати пестисидҳои манъшудаи Better Cotton номбар шудаанд, истифода намешаванд.	✓	
3.3.2 [CX – XM –XK] [CX – XM –XK] Нақша барои тадриҷан аз байн бурдани пестисидҳо, ки ҳамчун канцерогенӣ (категорияи 1а ё 1б), мутагенӣ (категорияи 1а ё 1б) ё репротоксикӣ (категорияи 1а ё 1б) аз ҷониби "Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои кимиёвӣ" (СУҲ) то соли 2028 муайян карда мешаванд, амалӣ карда мешавад.	✓	
3.4.1 [CX – XM –XK] Агар пестисидҳое, ки ба рӯйхати хатарҳои баланди экологии Better Cotton дохил карда шуда, истифода шаванд, барои кам кардани хатарҳои экологӣ чораҳо андешида мешаванд.	✓	✓
3.5.7 [CX] Деҳқонон усулҳои мувофиқ ва камтар хатарноки дорупоширо медонанд ва қабул мекунанд.	✓	
4.1.1 [CX – XM – XK] Барои баланд бардоштани эҳтимолияти ҳосили нахи баландсифат таҷрибаҳои хуби интихоби тухмӣ (дар сурати имкон), санаи кишт, суръати кишт, байнгузории қаторҳо, афзоиши зироатҳо ва мубориза бо алафҳои бегона татбиқ карда мешаванд.		✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба <u>Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ</u> ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Нишондиҳанда	Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим
5.8.2 [CX – XM – XK] Коргарон бо дастрасии оби нушокӣ мунтазам дам мегиранд. Дар он ҷое, ки хавфи беобӣ, гармо ва касалиҳои ба он алоқаманд мавҷуд аст, барои пешгирӣ кардан ва ҳалли ин масъалаҳо дастрасӣ ба соя таъмин карда мешавад ва дигар тадбирҳо ба амал бароварда мешаванд.		✓
5.8.3 [CX – XM –XK] Хавфҳои бехатарӣ ва саломатӣ муайян карда шуда, барои кам кардани ин хатарҳо чораҳо андешида мешаванд (аз ҷумла омӯзиш барои деҳқонон, коргарон ва роҳбарони дахлдор). Дар сурати рӯй додани садама ё ҷароҳатҳо, ёрии тиббӣ расонида мешавад ва барои пешгирии такрори ҳодиса чораҳо андешида мешаванд.		✓
6.1.1 [CX– XM] истеҳсолкунанда самтҳои асосии таъмини зиндагиро дар асоси ҳамкорӣ бо шахсоне, ки ба истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо ва дигар ҷонибҳои манфиатдори сатҳи ҷомеа машғуланд, муайян мекунад.	✓	✓
6.1.2 [CX– XM] Дар асоси 6.1.1, чораҳои дахлдори маҳаллӣ андешида мешаванд, ки бо мурури замон дар самтҳои асосии муайяншудаи воситаҳои зиндагӣ беҳбудиро таъмин мекунанд.	✓	✓

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Замимаи 3: Луғати истилоҳот

Муҳлат	Таъриф (мафҳум)
Ҳашарот/ организмҳои фоиданок	Ҳар як организме, ки ба ҳосил фоида меорад. Манфиатҳо аз мубориза бо ҳашароти зараррасон, гардолудшавӣ ва нигоҳдории саломатии замин иборатанд. Баръакси организмҳои фоиданок ҳашароти зараррасон мебошанд.
Иҷозатномаи Better Cotton	Мувофиқи натиҷаҳои кафолат, иҷозатномаи Better Cotton дар сатҳи истеҳсолкунанда (Воҳиди истеҳсолкунанда ё хоҷагии калон) пас аз баҳодиҳии мутобиқати истеҳсолкунанда ба ҳамаи нишондиҳандаҳои дахлдори принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton дода мешавад. Он ба истеҳсолкунандагон имкон медиҳад, ки пахтаи худро дар занҷираи таъминот ҳамчун "Пахтаи беҳтар" фурӯшанд.
Гуногунии биологӣ	Гуногунии байни организмҳои зинда - ин наботот, ҳайвонот, занбӯруғҳо ва микроорганизмҳо, ки барои фаъолияти экосистема ва расонидани хидматҳо муҳим аст.[9]
Пошидани тақвимӣ	Истифодаи пестисидҳо дар рӯзҳо ва вақтҳои муайян бе назардошти дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон.
Таҳкими иқтидор	Тавре ки дар ин ҳуҷҷат истифода мешавад, он ба фаъолиятҳое дахл дорад, ки ҳадафи он кушодан, таҳким, эҷод, мутобиқ кардан ва нигоҳ доштани дониш, малака, қобилият ва муносибатҳои шахсоне, ки дар истеҳсоли пахта дар сатҳи хоҷагиҳо, барои саҳм гузоштан ба таъсири мусбати иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва муҳити зист иштирок мекунанд.[10]
Кансероген, моддаҳои мутагенӣ ё репротоксикӣ (КМР).	Моддаҳои кансерогенӣ, мутагенӣ ва репротоксикӣ (КМР) моддаҳое мебошанд, ки ба саломатии инсон намудҳои муайяни зарар мерасонанд. Моддаҳои кимиёвии кансерогенӣ метавонанд боиси сар задани саратон шаванд. Кимиёҳои мутагенӣ метавонанд мутасияҳои генетикиро ба вуҷуд оранд. Кимиёҳои репротоксикӣ метавонанд ба раванди репродуктивӣ зарар расонанд.

Меҳнати кӯдакон	Коре, ки кӯдаконро аз кӯдакӣ, тавонмандӣ ва шаъну шарафи онҳо маҳрум месозад ва ба рушди ҷисмӣ ва равонӣ зарар мерасонад. Он ба коре ишора мекунад, ки:
	- Барои кӯдакон аз ҷиҳати рӯҳӣ, ҷисмонӣ, иҷтимоӣ ё ахлоқӣ хатарнок ва зараровар аст; ва/ё
	- Ба таҳсили онҳо халал мерасонад:
	    ○ Маҳрум кардани онҳо аз имконияти ба мактаб рафтан;
	    ○ Ӯҳдадор кардани онҳо пеш аз муҳлат тарки мактаб кардан; ё
	    ○ Аз онҳо талаб карда мешавад, ки кӯшиш кунанд, ки хониши мактабро бо кори аз ҳад зиёд тӯлонӣ ва вазнин ҳамҷоя кунанд.[11]

[9] FAO. 'The International Code of Conduct for the Sustainable Use and Management of Fertilizers'. (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/3/ca5253en/ca5253en.pdf.
[10] Organisation for Economic Co-operation and Development. 'Capacity Development: A DAC Priority'. (2010). Accessed February 7, 2023. https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/governance/docs/46682429.pdf.
[11] ILO. 'What Is Child Labour (IPEC)'. Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm.https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Тағйирёбии иқлим	Тағйирёбии дарозмуддат дар шакли миёнаи обу ҳаво, ки иқлими маҳаллӣ, минтақавӣ ва глобалии Заминро муайян мекунанд. Он мустақиман ё бавосита ба фаъолияти инсон вобаста аст, ки таркиби атмосфераи ҷаҳониро тағйир медиҳад ва он илова бар тағйирёбии табиии иқлим дар давраҳои муқоисашаванда мебошад.[12]
Мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим	Стратегияҳо, ташаббусҳо ва чораҳои инфиродӣ ё дастаҷамъӣ, ки ба кам кардани осебпазирӣ ва баланд бардоштани устувории системаҳои табиӣ ва инсонӣ ба таъсироти воқеӣ ё интизории тағйирёбии иқлим нигаронида шудаанд.
Кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим	Дахолати инсон барои кам кардани манбаъҳо ё баланд бардоштани сатҳи газҳои гулхонаӣ.[13]
Маҷбуркунӣ	таҳдид ва хатари ҷазо ҳама гуна муҷозот, ки барои иҷрои кор бар зидди иродаи худ ба шахс истифода мешавад. Коргарон метавонанд воқеан ба маҷбуркунӣ дучор шаванд ё аз ҷониби ин унсурҳои маҷбурӣ ба таври шифоҳӣ таҳдид карда шаванд ё шоҳиди маҷбуркунии дигар ҳамкорон дар робита ба кори маҷбурӣ қарор гиранд. Унсурҳои маҷбуркунӣ метавонанд, аз ҷумла, таҳдид ё зӯроварӣ нисбати коргарон ё оилаҳои коргарон, хешовандон ё шарикони наздик; маҳдудиятҳои ҳаракати коргарон; асорати қарз ё дасткорӣ бо қарз; нигоҳ доштани музди кор ё дигар имтиёзҳои ваъдашуда; нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои арзишманд (ба монанди ҳуҷҷатҳои тасдиққунандаи шахсият ё иҷозатномаи иқомат) ва сӯиистифода аз осебпазирии коргарон тавассути рад кардани ҳуқуқ ё имтиёзҳо, таҳдиди аз кор озод кардан ё депортатсия.[14]
Фаъолияти коллективона	Фаъолияти коллективӣ шакли мушаххаси ҳамкорӣ мебошад. Он ба ҳалли мушкилоти экологӣ ва иҷтимоӣ бо роҳи ҳалли бисёр масъалаҳои марбут ба амалиёти ҷудогона нигаронида шудааст. Он аз ҳамкории байни ташкилотҳо иборат аст. Намунаҳо ҷалби ҷомеа, иштироки ҷомеа, ҷалби шаҳрвандӣ, омӯзиши хидмат, ихтиёрӣ (волонтёрӣ) ва эътилофҳоро дар бар мегиранд.
Ифлосшавӣ	Ифлосшавӣ дар заминаи принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton, ба таъсири пестисидҳо ба саломатии инсон, молҳои ғизоӣ ва муҳити зист дахл дорад. Он метавонад дар натиҷаи истифодаи нодурусти нигоҳдорӣ ё партофтани пестисидҳо ва зарфҳои онҳо ба вуҷуд ояд. Ҳангоми ифлосшавии муҳити зист, он метавонад бевосита ё бавосита - ба замин, об, растаниҳо, ҳашаротҳо (аз ҷумла ҳашароти муфид), ҳайвонот, растаниҳои ғайримақсаднок ва ҷамоатҳои ҳамсоя таъсир расонад.
Ифлосшавӣ (нахи пахта)	Ҳама гуна моддаҳои бегона, яъне ҳама гуна маводе, ки дар пахта мавҷуд аст, ғайр аз линти пахта ё партов (барги пахта). Он метавонад ё сунъӣ (масалан, равған, пластикӣ, матоъ, мӯй, қисмҳои мошин ва ғ.) ё табиӣ (масалан, пӯст, алаф, пораҳои пӯсти тухмӣ ва ғ.) бошад. Ифлосшавӣ метавонад ҳангоми ҷамъоварӣ, интиқол ва пахтатозакунӣ ба амал ояд ва ашёҳоеро, аз қабили ҷут, нассоҷӣ, пораҳои ришта, полиэтилен, порчаҳои ресмони полипропиленӣ, мӯйҳои инсон ва ҳайвонот, ашёи металлӣ, парҳои парранда, коғаз, бастаҳои сигор ва ғайраро дар бар гирад.

[12] Adapted from: Intergovernmental Panel on Climate Change. 'Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the Impacts of Global Warming of 1.5°C'. Glossary, (2018). Accessed February 7, 2023. https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/glossary/.

[14] ILO Department of Statistics. 'Guidelines concerning the Measurement of Forced Labour'. (2018). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_648619.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Табдилдиҳӣ (экосистемаҳои табиӣ)	Тағйир додани экосистемаи табиӣ ба дигар истифодабарии замин ё таназзули шадид ва устувор, ки боиси тағйирёбии амиқи сохтори физикӣ ва таркиби намудҳои экосистемаи табиӣ мегардад.[15]
Меъёр	Меъёрҳо натиҷаҳое мебошанд, ки бояд дар доираи принсип равона карда шаванд.
Бемории зироат	Бемориҳои растанӣ вақте пайдо мешаванд, ки системаҳои асосии физиологӣ ё биохимиявии растаниҳо аз ҷониби як патоген вайрон карда мешаванд, ки дар натиҷа аломатҳо ба вуҷуд меоянд. Патогенҳои растанӣ одатан организмҳои замбуруғ, бактериявӣ, вирусӣ ё нематодҳо мебошанд.
Гуногунии зироат	Гуногунии зироат ин тафовут дар хусусиятҳои генетикӣ ва фенотипии растаниҳои дар кишоварзӣ истифодашаванда мебошад. Дар давоми 50 соли охир дар ду ҷузъи гуногунии зироатҳо коҳиши ҷиддӣ мушоҳида шудааст; гуногунии генетикӣ дар ҳар як зироат ва шумораи навъҳои маъмулан парваришшаванда. Гуногунии растаниҳо дар болои замин боиси гуногунрангии зеризаминӣ мегардад, зеро намудҳои гуногуни растаниҳо бо организмҳои гуногуни замин алоқаманд буда, ғизои шабакаи ғизоии табиии заминро таъмин мекунанд. Организмҳои гуногун барои давраҳои гуногуни моводи ғизоӣ масъуланд ва торҳои ғизоии замин дар ҳолати беҳтарин аст, дар сурати мавҷуд будани шумораи зиёди ин муносибатҳо, ки кор мекунанд.[16]
Киштгардон	Киштгардон ин амалияи кишти зироатҳои гуногун дар як қитъаи замин бо мақсади беҳтар намудани саломатии замин, оптимизасияи моддаҳои ғизоӣ дар замин ва мубориза бо фишори ҳашароти зараррасон ва алафҳои бегона мебошад.[17]
Санаи қатъ	Санаи қатъ, санаеро муайян мекунад, ки баъд аз он намудҳои мушаххаси табдилдиҳии замин дар доираи равиши табдил додани замини Better Cotton иҷозат дода намешаванд.[18]
Асорати қарз	Асорати қарз ба он ишора мекунад, ки маҷбурӣ ба кор барои пардохти қарз ва натавонӣ рафтан ё маҷбурӣ кор кардан ва аз сабаби қарз берун шудан.[19]
Меҳнати шоиста (МШ)	Меҳнати шоиста (МШ) ба коре дахл дорад, ки ба ҳама имкониятҳои баробарро барои кори пурмаҳсул дар шароити озодӣ, баробарӣ, амният ва шаъну шарафи инсон фароҳам меорад. Мафҳуми мазкур эҳтироми ҳуқуқҳои меҳнатиро, ки дар стандартҳои[20] асосии меҳнати СБМ ва қонунгузории миллии меҳнат ифода ёфтааст, дар баробари пешбурди кори бехатар ва самаранок, ҳифзи иҷтимоӣ ва муколамаи иҷтимоиро дар бар мегирад.

---

[15] Adapted from: Accountability Framework Initiative. 'Terms and Definitions'. (June 2019). Accessed February 7, 2023. https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf.
[16] Farming for a Better Climate. 'Regenerative Farming, Maximising Crop Diversity Practical Guide'. Accessed February 7, 2023. https://www.farmingforabetterclimate.org/downloads/practical-guide-regenerative-agriculture-maximising-crop-diversity/.
[17] Rodale Institute. 'Crop Rotations'. Accessed February 7, 2023. https://rodaleinstitute.org/why-organic/organic-farming-practices/crop-rotations/.
[18] Accountability Framework Initiative. 'Operational Guidance on Cutoff Dates'. (June 2019). Accessed February 7, 2023. https://accountability-framework.org/operational-guidance/cutoff-dates/.
[19] ILO, and Walk Free Foundation. 'Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage'. (2017). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf.
[20] ILO. 'ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and Its Follow-up'. Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/normativeinstrument/wcms_716594.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Майдони харобшуда / замин	Замини харобшуда заминест, ки дар натиҷаи равандҳои мустақим ё ғайримустақим аз ҷониби одамон як қисми ҳосилнокии табиӣ ё дигар арзишҳои экологии худро гум кардааст. Дар ин мавзеъ ҳоло ҳам пахта коштан мумкин аст, аммо ин чунин маъно дорад, ки ҳосилнокӣ ва иқтидори табиии назар ба он камтар аст. Замини харобшуда на ҳамеша беҳосил менамояд ва аломатҳо метавонанд ноаён бошанд. Замини башиддат харобшуда заминест, ки дар он таъсири намоён ва устувори инсон (хоҳ мустақим ё ғайримустақим) сохтори физикӣ ва таркиби намудҳои растании маҳаллиро ба дараҷае тағйир додааст, ки замин дар сурати мавҷуд набудани тадбирҳои фаъоли барқарорсозӣ, эҳтимол надорад, ки арзишҳои экологии дарозмуддатро таъмин кунад.[21]
Табъиз	Табъиз ба фарқият, истисно ё афзалият дар асоси ҳама гуна хусусиятҳое дахл дорад, ки ба шоистагӣ ё талаботи хоси кор алоқаманд нестанд. Он аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад, табъиз дар асоси ҳувияти ҷинсӣ ё хусусиятҳои ҷинсӣ, тамоюли ҷинсӣ, синну сол, миллат, этникӣ, забон, нажод, синф, каста, мақоми иҷтимоӣ, дин, эътиқод, қобилият ва маъюбӣ, саломатӣ, мансубияти сиёсӣ, ақидаҳои сиёсӣ, узвият дар иттифоқи касаба ё дигар ташкилотҳои коргарон, вазъи оилавӣ ё табъизи марбут ба ҳомиладориро дар бар мегирад.[22]
Ҳадди иқтисодӣ	Дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ё дараҷаи зарари ҳосил, ки арзиши ҳосили нобудшуда аз хароҷоти мубориза ё табобати ҳашароти зараррасон зиёд аст, мебошад.
Аъзои оила	Аъзоёни оила ё коргарони оила дар шароити кишоварзӣ шахсоне мебошанд, ки ба узви дигари оила дар пешбурди хоҷагидорӣ кумак мекунанд ва коргарон ҳисобида намешаванд. Онҳо метавонанд ҳамсар, духтар ё писари соҳиби хоҷагӣ ё хешовандони дигар, аз қабили хоҳару бародар, хола, тағо ё амак бошанд, ба шарте ки онҳо дар як хонавода бо соҳибмулк ё дар хонае, ки дар як қитъаи замин ҷойгир аст ва бо манфиатҳои умумии хоҷагӣ зиндагӣ кунанд.[23]
Деҳқон	Мафҳуми деҳқонон, ки дар принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton истифода шудааст, одамони ҳар гуна ҷинс, замина ва шахсиятро дар бар мегирад, ки вазифаҳои кишоварзӣ ва масъулиятҳои қабули қарорҳоро муштарак доранд. Иҷоракорон ва саҳмдорон инчунин деҳқон ҳисобида мешаванд, агар онҳо хароҷоти воридотӣ дошта, асосан барои амалияи истеҳсолӣ масъул бошанд.
Ҷамъиятҳои кишоварзӣ	Деҳқонон, коргарон, аъзоёни хонаводаи онҳо ва тамоми одамоне, ки бевосита иштирок мекунанд, ки аз истеҳсоли пахта дар минтақаи пахтакорӣ манфиат мегиранд ё аз он зарар мебинанд.
Нурихои маъданӣ	Нуриҳо ба моддаи кимиёвӣ ё табиӣ ё маводе дахл доранд, ки барои таъмини растаниҳо бо маводи ғизоӣ, одатан тавассути татбиқ ба замин, инчунин ба гиёҳҳо истифода мешаванд.[24] Нуриҳои синтетикӣ ё ғайриорганикӣ нуриҳои аз моддаҳои ғизоӣ бой мебошанд, ки дар роҳи саноатӣ тавассути равандҳои кимиёвӣ, истихроҷи маъданҳо ё тавассути суфтакунии механикӣ истеҳсол карда мешаванд. Нуриҳои органикӣ нуриҳои аз карбон бой мебошанд, ки

[21] Modified from the Accountability Framework Initiative, the Roundtable on Sustainable Biomaterials and the International PhD Student Cancer Conference
[22] ILO. 'ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and Its Follow-up'. Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958 (No. 111), (1958). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C111.
[23] eurostat. 'Glossary:Farm Labour Force - Family Labour'. Eurostat Statistics Explained. Accessed February 7, 2023. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Farm_labour_force_-_family_labour.
[24] FAO. 'Global Soil Doctors Programme: A Farmer-to-farmer Training Programme'. (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/3/ca7496en/ca7496en.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
	аз маводи органикӣ гирифта шудаанд, аз ҷумла поруи чорвои коркардшуда ё коркарднашуда, компост, вермикомпост, лойҳои канализатсия ва дигар маводи органикӣ ё маводи омехтае, ки барои таъмини маводи ғизоӣ истифода мешаванд. [25]
Сифати нах	Сифати нахи пахта, ки тавассути се унсури васеъ муайян карда мешавад: хусусиятҳои хоси нах (қувват, дарозӣ, ноустуворӣ ва якрангӣ), сатҳи партовҳо (барги пахта дар линт боқӣ мемонад) ва дараҷаи ифлосшавӣ (ҳар чизе, ки дар пахта мавҷуд аст, ки нахи пахта ё барги пахта нест).
Фасилитатори саҳрой	Фасилитатори саҳрой як қисми сохтори идоракунии воҳидҳои истеҳсолии Better Cotton мебошанд. Онҳо кормандони омӯзонидашудаи саҳрой мебошанд, ки ба ташкили деҳқонон, ҷамъоварии маълумот дар сатҳи хоҷагиҳо ва гузаронидани чорабиниҳои таҳкими иқтидор дар ҷамоатҳои кишоварзӣ кумак мекунанд. Фасилитаторҳои саҳрой маъмулан аз ҷониби шариконы барнома ё шарикони маҳаллии онҳо ба кор қабул карда мешаванд.
Меҳнати маҷбурӣ ё ҳатмӣ	Меҳнати маҷбурӣ ин корест, ки бо таҳдиди ҷазо ситонида мешавад ва шахс ихтиёран худашро пешниҳод накардааст.[26] Аслан, шахс ҳолати меҳнати маҷбуриро аз сар мегузаронад, агар бар хилофи озодии интихоби худ ба кор ё хидмат ворид шаванд ва онро бидуни ҷазо ё таҳдиди ҷазо тарк карда натавонанд.
Розигии ройгон, пешакӣ ва огоҳона (РРПО)	Ҳуқуқи дастаҷамъии инсонии халқҳои маҳаллӣ ва ҷамоатҳои маҳаллӣ барои додан ё надодани розигии онҳо пеш аз ҳама гуна фаъолияте, ки метавонад ба ҳуқуқҳо, замин, захираҳо, ҳудудҳо, воситаҳои зиндагӣ ва амнияти озуқаворӣ таъсир расонад. Ин ҳуқуқест, ки тавассути намояндагони интихобкардаи онҳо ва ба таври мувофиқ ба урфу одат, арзишҳо ва меъёрҳои худ амалӣ карда мешавад.[27]
Озодии иттиҳодияҳо	Озодии иттиҳодияҳо ба ҳуқуқи коргарон ва корфармоён барои озодона таъсис додан ё ҳамроҳ шудан ба созмонҳое, ки манфиатҳои онҳоро дар ҷои кор бе дахолат пешбарӣ ва дифоъ мекунанд, дахл дорад. Ҳуқуқи созмондиҳӣ ба ҳамаи коргарон ва корфармоён, аз ҷумла деҳқонон ва дигар шахсони дар иқтисодиёти ғайрирасмӣ, дахл дорад. Ҳамчун ҳуқуқи асосии меҳнатӣ, озодии иттиҳодияҳо ба коргарон имкон медиҳад, ки шароити кори худро тавассути муколамаи иҷтимоӣ ташаккул диҳанд.[28]
Баробарии гендерӣ	Баробарии гендерӣ ба он ишора мекунад, ки ҳуқуқҳо, масъулиятҳо ва имкониятҳо набояд аз ҳувияти ҷинсӣ ё хусусиятҳои ҷинсии шахс вобаста бошанд. Ин маънои онро дорад, ки манфиатҳо, ниёзҳо ва афзалиятҳои ҳам занон ва ҳам мардон (инчунин духтарон ва писарон) ба инобат гирифта мешаванд, бо эътирофи табиати гуногунӣ ва байнисоҳавии гурӯҳҳои гуногуни одамон. Баробарии гендерӣ на танҳо масъалаи занон аст, балки бояд тамоми аъзои ҷомеаро фаро гирад ва ба таври комил ҷалб намояд ва он ҳамчун масъалаи ҳуқуқи инсон ва ҳамчун як шарт ва нишондиҳандаи рушди устувори мардум нигаронидашуда, баррасӣ мешавад.[29]
Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи	Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангшудаи тасниф ва тамғагузории моддаҳои кимиёвӣ (СУҲ) системаи стандартии глобалии тасниф ва иртибот бо хатарҳои марбут ба кимиёвиро таъмин мекунад. СУҲ аз ҷониби Созмони Милали Муттаҳид таҳия шуда, соли 2002 қабул шудааст. Баъдан, бисёр кишварҳо СУҲ-ро ҳамчун асос барои системаҳои танзими худ қабул карданд.

[25] FAO. 'The International Code of Conduct for the Sustainable Use and Management of Fertilizers'. (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/3/ca5253en/ca5253en.pdf.
[26] ILO. "Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)." (1930). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:::NO:12100:P12100_ILO_CODE:C029:NO.
[27] Accountability Framework Initiative. 'Terms and Definitions'. (June 2019). Accessed February 7, 2023. https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf.
[28] ILO. 'Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (No. 87)'. (1948). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::p12100_instrument_id:312232.
[29] Based on: UN Women. 'Gender Mainstreaming: Concepts and Definitions'. Accessed February 7, 2023. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsandefinitions.htm.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Муҳлат	Таъриф (мафҳум)
тасниф ва тамғагузории Моддаҳои кимиёвӣ (СУҲ)	СУҲ доираи васеи моддаҳои кимиёвиро фаро мегирад ва меъёрҳои таснифоти онҳоро дар асоси хатарҳои ҷисмонӣ, саломатӣ ва муҳити зист дар бар мегирад. Он инчунин дастурҳои стандартии алоқаро дар бар мегирад, ба монанди унсурҳои тамғагузорӣ, аз ҷумла калимаҳои сигналӣ, пиктограммаҳо ва изҳороти хатар; инчунин варақаҳои стандартии бехатарӣ, ки маълумоти муфассалро дар бораи хатарҳои кимиёвӣ ва тарзи бехатар кор кардан ва истифода бурдани онро пешниҳод мекунанд. Дар маҷмӯъ, ҳадафи СУҲ беҳтар кардани бехатарии коргарон ва ҷомеа тавассути пешниҳоди маълумоти пайваста ва равшан дар бораи хатарҳои моддаҳои кимиёвӣ мебошад. СУҲ инчунин барои ҳамоҳангсозии меъёрҳо ва қоидаҳо оид ба моддаҳои кимиёвӣ дар сатҳи миллӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ замина фароҳам меорад.
Механизми шикоят	Механизми расмӣ ё ғайрирасмӣ, ҳуқуқӣ ё ғайриқонунӣ барои шахсони воқеӣ, ҷамоатҳо ва/ё намояндагони онҳо, ки аз ҳама гуна фаъолият ё амалиёти соҳибкорӣ таъсири манфӣ доранд, ки мехоҳанд шикоят баранд ва ин корро беном анҷом диҳанд. Механизми баррасии шикоятҳо бояд аз ҷониби ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор боэътимод, дастрас ва эътироф карда шавад. Раванди ҳалли шикоятҳо бояд беғаразона ва шаффоф бошад, бо риояи махфият ва хоҳишҳои шикояткунанда дар ҳар қадам.
Гурӯҳи 3-и рӯйхати байналмилалии пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ) аз ҷониби "Шабакаи амалиёти пестисидҳо"	Рӯйхати байналмилалии пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ)[30] аз ҷониби "Шабакаи амалиёти пеститсидҳо" (ШАП) номгӯи пестисидҳоест, ки ба саломатии инсон ва муҳити зист хатари махсусан калон доранд. Рӯйхат бо ҷамъ овардани маълумот аз Созмони Умумиҷаҳонии Тандурусти, Агентии ҳифзи муҳити зисти Иёлоти Муттаҳида (АҲМ), Комиссияи Аврупо ва Пойгоҳи моликияти пестисидҳо таҳия шудааст. Гурӯҳи 3 дорои компонентҳои фаъол мебошад, ки ба меъёрҳои заҳрнокии муҳити зисти ШАП мувофиқат мекунанд. Онҳо ба таври зерин тасниф карда мешаванд: - Дар замин, таҳшинҳо ва обҳои баҳрӣ / ошомиданӣ хеле устувор аст - Хеле биоаккумуляторӣ - Барои организмҳои обӣ хеле заҳролуд аст - Барои занбурҳо хеле заҳролуд аст
Таъқиб	Рафтори номатлуби ба хислати муайян марбут, ки ҳадафи он поймол кардани шаъну шарафи шахс ё фароҳам овардани муҳити тарсонанда, душманӣ, таназзул, таҳқир ё таҳқиромез барои онҳо мебошад. Он аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад, таҳқир, озори ҷинсӣ ва тарсондан ро дар бар мегирад.
Кори хатарнок	Дар заминаи меҳнати кӯдакон кори хатарнок аз ҷониби Созмони Байналмилалии Меҳнат (СБМ) ҳамчун ҳама гуна коре муайян карда мешавад, ки аз рӯи табиат ё шароите, ки иҷрои он эҳтимолан ба саломатӣ, бехатарӣ ва ахлоқи шахсони таҳти синни 18-солагӣ меҳнати онҳо зарар расонида метавонад.[31]

[30] PAN International. 'PAN International List of Highly Hazardous Pesticides (PAN List of HHPs)'. (March 2021). Accessed February 7, 2023. https://pan-international.org/wp-content/uploads/PAN_HHP_List.pdf.
[31] ILO. 'Minimum Age Convention, 1973 (No. 138)'. (1973). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ilo_code:C138.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Муҳлат	Таъриф (мафҳум)
	Он аз ҷумла, вале бо ин маҳдуд намешавад ба кор бурдани моддаҳои кимиёвии хоҷагии қишлоқ, пестисидҳо ва нуриҳои маъданӣ дохил мешавад; истифода бурдани таҷҳизот, асбобу анҷоми хоҷагии қишлоқ; бардоштан ё интиқол додани маводи вазнин ё мол; иҷрои корҳои хатарнок дар зери замин, зери об ё дар баландиҳои хатарнок ё кор соатҳои тӯлонӣ ё дар гармии аз ҳад зиёд. Ба ҳар як фаъолияти коргари ҷавон бояд шахси калонсол роҳбарӣ кунад. Конвенсияи СБМ № 182 (Конвенсияи бадтарин шаклҳои меҳнати кӯдакон) ба таври умум тасвиб шудааст, аз ин рӯ, ҳамаи давлатҳои аъзои СБМ бояд рӯйхати вазифаҳои хатарнокеро дошта бошанд, ки кӯдакон наметавонанд онҳоро иҷро кунанд.
Стресси гармӣ	Стресси гармӣ ба гармии зиёда аз он чизе, ки бадан бидуни осебпазирии физиологӣ таҳаммул карда метавонад, гирифта мешавад. Чаҳор омили муҳити зист ба сатҳи стресс аз ҷониби коргар дар ҷои кор бо шароити гарм мусоидат мекунанд: ҳарорат, намӣ, гармии радиатсионӣ (масалан, аз офтоб ё оташдон) ва суръати шамол. Зиёда аз ҳадди муайяни фишори гармӣ, механизмҳои танзими дохилии бадан дигар қодир нестанд, ки ҳарорати баданро дар сатҳи зарурӣ барои фаъолияти мӯътадил нигоҳ доранд. Дар натиҷа, хатари нороҳатӣ, маҳдудият дар функсияҳо ва қобилиятҳои ҷисмонӣ ва дар ниҳояти кор инчунин ҷароҳатҳо ва бемориҳои вобаста ба гармӣ зиёд мешавад.[32]
Арзиши баланди ҳифз (АБҲ)	Арзиши баланди ҳифз (АБҲ) арзиши биологӣ, экологӣ, иҷтимоӣ ё фарҳангии дорои аҳамияти барҷаста ё муҳим аст. Шаш категорияи АБҲ инҳоянд: - АБҲ1: Гуногунии намудҳо: Консентратсияи гуногунии биологӣ, аз ҷумла намудҳои эндемикӣ ва намудҳои нодир, зери хатари нобудшавӣ ё зери хатар қарордошта, ки дар сатҳи ҷаҳонӣ, минтақавӣ ё миллӣ аҳамият доранд. Масалан, мавҷудияти якчанд намуди паррандагон, ки дар саросари ҷаҳон таҳдид мекунанд. - АБҲ2: Экосистемаҳои сатҳи ландшафтӣ, мозаикаи экосистема ва манзараҳои ҷангали солим: Экосистемаҳои калони сатҳи ландшафтӣ ва мозаикаи экосистема, ки дар сатҳи ҷаҳонӣ, минтақавӣ ё миллӣ аҳамияти калон доранд ва дорои популясияҳои қобили зисти аксарияти намудҳои табиатан дар шакли табиии тақсимот ва фаровонӣ мебошанд. Масалан, як майдони калони алафҳои зериобии Месоамерикаӣ ва ҷангалҳои галерея бо популятсияҳои солими макакаи гиацинт, ягуар, гурги мандор, оттери азим ва аксари намудҳои хурдтар. - АБҲ3: Экосистема ва макони зист: Экосистемаҳои нодир, дар зери хатари нобудшавӣ ё зери хатар қарордошта, макони зист ё паноҳгоҳ. Масалан, қитъаҳои намуди нодири минтақавии ботлоқи оби ошомиданӣ. - АБҲ4: Хидматҳои экосистема: Хидматҳои асосии экосистема дар ҳолатҳои вазнин, аз ҷумла ҳифзи ҳавзҳои об ва назорати эрозияи заминҳои осебпазир ва нишебиҳо. Масалан, ҷангал дар нишебии болои шаҳр, ки хатари тармафарой дорад. - АБҲ5: Эҳтиёҷоти ҷомеа: Сайтҳо ва захираҳо барои қонеъ кардани ниёзҳои асосии ҷамоатҳои маҳаллӣ ё халқҳои маҳаллӣ (барои воситаҳои зиндагӣ, саломатӣ, ғизо, об ва ғ.), ки тавассути ҳамкорӣ бо ин ҷамоатҳо ё халқҳои маҳаллӣ муайян карда шудаанд. Масалан, минтақаҳои асосии шикор барои ҷамоатҳое, ки дар сатҳи музди зиндагонӣ умр ба сар мебаранд.

[32] ILO. 'Working on a WARMER Planet The Impact of Heat Stress on Labour Productivity and Decent Work'. (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_711919.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
	- АБХ6: Арзишҳои маданӣ: Ҷойҳо, захираҳо, маконҳо ва ландшафтҳои дорои аҳамияти ҷаҳонӣ ё миллии фарҳангӣ, археологӣ ё таърихӣ ва/ё аҳамияти муҳими фарҳангӣ, экологӣ, иқтисодӣ ё динӣ/муқаддас барои фарҳангҳои анъанавии ҷамоатҳои маҳаллӣ ё халқҳои маҳаллӣ, ки тавассути ҳамкорӣ бо ин ҷамоатҳои маҳаллӣ ё халқҳои маҳаллӣ муайян карда шудаанд. Масалан, қабристонҳои муқаддас дар минтақаи идоракунии ҷангал ё ниҳолҳои нави кишоварзӣ.[33]
Пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ)	Пестисидҳои хеле хатарнок (ПХХ), ки тибқи меъёрҳои ПХХ, ки аз ҷониби Созмони Умумиҷаҳонии Озуқаворӣи Созмони Милали Муттаҳид/Ҷаласаи муштараки СУТ оид ба идоракунии пестисидҳо[34] муайян шудаанд, ин пестисидҳое мебошанд, ки дараҷаи махсусан баланди хатари шадид ё музмини саломатӣ ё муҳити зист мувофиқи системаҳои таснифоти байналмилалӣ, ба монанди Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ (СУТ) ё "Системаи умумиҷаҳонии ҳамоҳангсозии тасниф ва тамғагузории кимиёвӣ" (СУҲ) ё рӯйхати онҳо дар созишномаҳо ё конвенсияҳои байналмилалии ҳатмӣ, эътироф шудаанд. Илова бар ин, пестисидҳое, ки дар шароити истифода дар кишвар ба саломатӣ ё муҳити зист зарари ҷиддӣ ё бебозгашт меоранд, метавонанд ҳамчун сахт хатарнок ҳисобида шаванд. [35]
Муқовимати хонавода	Муқовимати хонавода аз тавонмандиҳои оилаҳо ва ҷомеаҳо барои омодагӣ ва вокуниш ба стрессҳо ва зарбаҳо бо роҳҳои маҳдуд кардани осебпазирӣ ва мусоидат ба устуворӣ, иборат аст.
Нишондиҳандаҳои меҳнати маҷбурии Созмони Байналмилалии Меҳнат (СБМ).	Созмони Байналмилалии Меҳнат 11 нишондиҳандаи асосии меҳнати маҷбуриро муайян кардааст, ки аз инҳо иборатанд: сӯиистифода аз осебпазирӣ, фиреб, маҳдудияти ҳаракат, ҷудошавӣ, зӯроварии ҷисмонӣ ва ҷинсӣ, тарс ва таҳдид, нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият, нигоҳ доштани маош, асорати қарз, кори бадрафтор ва шароити зист ва изофакорӣ. Нишондиҳандаҳо ба монанди маҳдудияти ҳаракат, нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият, зӯроварии ҷисмонӣ ва ҷинсӣ ё тарс ва таҳдид нишондиҳандаҳои қавии меҳнати маҷбурӣ мебошанд. Мавҷудияти дигар нишондиҳандаҳо дар якҷоягӣ бо нишондиҳандаи қавӣ метавонад ба вазъи меҳнати маҷбурӣ ишора кунад.[36]
Фарогир	Фарогир ҳамчун раванди такмил додани шартҳои иштирок дар ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии одамони осебпазир ё хориҷшуда тавассути баланд бардоштани имкониятҳо, дастрасӣ ба захираҳо, овоз, эҳтироми ҳуқуқҳо ва иштирок дар роҳбарӣ ва қабули қарорҳо, муайян карда мешавад. Дар заминаи принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton, "фарогир" маънои таваҷҷуҳи махсус ва андешидани чораҳои зарурирро барои таъмини он, ки ҳамаи одамон барои дастрасӣ ба фаъолиятҳо, хидматҳо ва имтиёзҳо имкониятҳои баробар доранд. Ба занон, ҷавонон ва гурӯҳҳои осебпазир ва хориҷшуда таваҷҷуҳи махсус бояд дод. Имкониятҳои иштирок бояд ба онҳо имкон диҳанд, ки кай ва чӣ гуна саҳм гузоштанро дар масъалаҳои марбут ба онҳо интихоб кунанд.

[33] HCV Network. 'HCV Approach'. Accessed February 7, 2023. https://www.hcvnetwork.org/hcv-approach.
[34] FAO. 'Pest and Pesticide Management'. NSP - Highly Hazardous Pesticides (HHPs). Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/agriculture/crops/thematic-sitemap/theme/pests/code/hhp/en/.
[35] FAO. 'International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides Annotated List of Technical Guidelines for the Implementation of the International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides'. (2013). Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/fileadmin/templates/agphome/documents/Pests_Pesticides/Code/Annotated_Guidelines2013.pdf.; FAO/WHO. 'International Code of Conduct on Pesticide Management Guidelines on Highly Hazardous Pesticides.' (2016). Accessed February 7, 2023. http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/205561/9789241510417_eng.pdf;jsessionid=9CBD0065C301F4413677565AE78820B2?sequence=1.
[36] ILO. 'ILO Indicators of Forced Labour'. (2012). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/publications/WCMS_203832/lang--en/index.htm.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Нишондиҳанда	Дар принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton, нишондиҳандаҳо ба талаботи мушаххаси ҳар як меъёр ишора мекунанд, ки мувофиқи онҳо истеҳсолкунандагон пеш аз гирифтани иҷозатнома барои фурӯши пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) арзёбӣ мешаванд.
Шахсоне, ки дар хоҷагиҳо ба пахтакорӣ машғуланд	Ба он ҳамаи аъзои хоҷагиҳои деҳқонӣ, коргарон, иҷоракорон, саҳмдорон ва ҳар каси дигаре, ки дар истеҳсоли пахтаи беҳтар (мувофиқи стандарт) дар сатҳи хоҷагӣ машғуланд, сарфи назар аз нақши истеҳсолӣ ва шахсияти гендерӣ, хусусиятҳои ҷинсӣ, тамоюли ҷинсӣ, синну сол, миллат, этникӣ, забон, нажод, синф, каста, пайдоиши иҷтимоӣ, дин, эътиқод, қобилият ва маъюбӣ, саломатӣ, мансубияти сиёсӣ, ақидаҳои сиёсӣ, оилавӣ ё ягон ҳолати дигар дохил мешаванд. [37]
Муборизаи ҳамгироишуда бар зидди ҳашароти зараррасон (ИИҲ)	Муборизаи интегратсионӣ ба ҳашароти зараррасон ин баррасии дақиқи тамоми усулҳои мавҷудаи мубориза бо ҳашароти зараррасон ва ҳамгироии минбаъдаи тадбирҳои мувофиқест, ки рушди дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасонро бозмедорад. Он стратегияҳо ва таҷрибаҳои идоракунии биологӣ, кимиёвӣ, физикӣ ва зироатро барои парвариши зироатҳои солим ва кам кардани истифодаи пестисидҳо, муттаҳид мекунад. Ин хатари пестисидҳоро ба саломатии инсон ва муҳити зист барои идоракунии устувори ҳашароти зараррасон коҳиш медиҳад ё кам мекунад[38].
Байнисоҳавӣ	Консепсияи байнисоҳавӣ роҳҳоеро тавсиф мекунад, ки дар он системаҳои нобаробарӣ аз рӯи ҷинс, нажод, этникӣ, тамоюли ҷинсӣ, ҳувияти гендерӣ, маъюбӣ, синфӣ ва дигар шаклҳои табъиз ба ҳам мепайвандад ва ҷараёну таъсирҳои беназирро ба вуҷуд меоранд. Ҳама шаклҳои нобаробарӣ ҳамдигарро тақвият мебахшанд ва аз ин рӯ, бояд дар як вақт таҳлил ва ҳал карда шаванд, то як шакли нобаробарӣ аз таҳкими шакли дигараш пешгирӣ карда шавад.[39]
Тарс ва таҳдид	Рафтор ва амалҳое, ки боиси тарси шахси дигар аз зӯроварӣ ва/ё таъқиб мешаванд. Истилоҳи "зӯроварӣ ва таъқиб" дар заминаи кор ба як қатор рафторҳо ва таҷрибаҳои ғайри қобили қабул, ё таҳдидҳои онҳо, новобаста аз як ҳодиса ё такрорӣ, ки ҳадафи он, натиҷа ё эҳтимолан боиси марги ҷисмонӣ, равонӣ, ҷинсӣ мегардад, ва зарари иқтисодӣ ва зӯроварӣ ва таъқиби гендериро дар бар мегирад дахл дорад.[40]
Поймолкунии ҳуқуқи меҳнат	Ба нақзи ҳуқуқҳои меҳнатӣ ҳолатҳои меҳнати кӯдакон ё меҳнати маҷбурӣ, табъиз, зӯроварӣ ва таъқиб дар ҷои кор, дахолат ба озодии иттиҳодияҳо ва муомилоти дастаҷамъӣ, шароити ғайристандартӣ ё амалияи сӯиистифодаи ҷалби кормандон дохил мешаванд.
Хоҷагиҳои Калон (ХК)	Дар доираи системаи стандартии Better Cotton, хоҷагиҳои калон (ХК) ҳамчун хоҷагиҳое муайян карда мешаванд, ки майдони пахтаашон маъмулан аз 200 гектар зиёд аст, ки истеҳсолоти механиконидашуда ё сохторӣ аз меҳнати доимии кироя вобастаанд. ХК бо Better Cotton ба таври инфиродӣ ё (дар баъзе шароитҳо) тавассути модели кафолати гурӯҳи ХК иштирок мекунанд.
Хоҷагиҳои миёна (ХМ)	Дар доираи системаи стандартии Better Cotton, хоҷагиҳои миёна (ХМ) ҳамчун хоҷагиҳое муайян карда мешаванд, ки андозаи хоҷагиашон одатан аз 20 то 200 гектар пахтаро ташкил медиҳад, ки одатан аз ҷиҳати сохтор аз меҳнати кироя вобастаанд. ХМ ба воҳидҳои истеҳсолкунанда барои мақсадҳои иҷозатномадиҳӣ гурӯҳбандӣ карда мешаванд.

[37] Adapted from: UN Department of Economic and Social Affairs. 'Report on the World Social Situation: Identifying Social Inclusion and Exclusion'. (2016): 17-31. Accessed February 7, 2023. https://doi.org/10.18356/5890648c-en.
[38] FAO. 'Pest and Pesticide Management'. Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/pest-and-pesticide-management/en/.
[39] Center for Intersectional Justice. 'What Is Intersectionality'. Accessed February 7, 2023. https://www.intersectionaljustice.org/what-is-intersectionality.
[40] ILO. 'Violence and Harassment Convention, 2019 (No. 190).' (2019). Accessed February 7, 2023. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C190.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Муҳлат	Таъриф (мафҳум)
Протоколи Монреал	Протоколи Монреал оид ба моддаҳое, ки қабати озонро вайрон мекунанд - созишномаи муҳими бисёрҷонибаи экологӣ оид ба ҳифзи қабати озони стратосфера мебошад. Протокол, ки 15 сентябри соли 1987 қабул шуда буд, аз ҷониби 198 кишвари ҷаҳон ва Иттиҳоди Аврупо ба тасвиб расид, ки онро яке аз шартномаҳои байналмилалие, ки дар ҳама замон мувофиқа шудааст, табдил медиҳад. Қабати озон як қабати муҳофизаткунандаи атмосфераи Замин аст, ки радиатсияи зараровари ултрабунафшро аз офтоб филтр (ҳимоя) мекунад. Моддаҳои вайронкунандаи озон (МВО) моддаҳои кимиёвии синтетикӣ мебошанд, ки дар таркибаш атомҳои хлор ё бром доранд, ки ҳангоми ба атмосфера партофтан қабати озонро нобуд карда метавонанд. Ҳадафи Протоколи Монреал тадриҷан аз истеҳсол ва истеъмоли тақрибан 100 адад, асосан аз ҷониби инсон сохташуда, МВО бо мурури замон бо мақсади ҳифзи қабати озон ва кам кардани таъсири тағйирёбии иқлим қатъ карда мешавад.
Пестисидҳои дар сатҳи миллӣ ба қайд гирифташуда	Рӯйхати пестисидҳое, ки қонунан дар дохили як кишвари муайян, иҷозат дода шудаанд (баъзе кишварҳо метавонанд танҳо пестисидҳои мушаххасро барои истифода дар пахта ба қайд гиранд).
Экосистемаи табиӣ	Набототи ҷангал ва ғайриҷангал, аз ҷумла ҷангалзорҳо, буттаҳо ва алафзорҳо, ки асосан маҳаллӣ буда, сохтори физикӣ ва таркиби намудҳояшро равандҳои табиии экологӣ ва/ё таҷрибаҳои анъанавии идоракунӣ муайян мекунанд (аз ҷумла дарахтони ҷангал ҳамчун як қисми амалияи анъанавии ивазшавӣ).
Ҷои зисти табиӣ	Экосистемаи беназире, ки дар он организми мушаххас зиндагӣ мекунад ва дар он ниёзҳои асосии организм барои зинда мондан қонеъ карда мешавад: ғизо, об, паноҳгоҳ аз обу ҳаво ва ҷои парвариши насли он. Ҳама организмҳо бояд ба муҳити зисти худ мутобиқ шаванд, то тавонанд зиндагӣ кунанд.[41]
Моддаҳои табиӣ	Моддаҳои табиӣ бо мақсади ҳифзи зироат ба коркарди ғайрихимиявӣ мувофиқанд ва метавонанд бо биопестисидҳо алоқаманд бошанд. Инҳо пестисидҳое мебошанд, ки аз маводи табиӣ, аз қабили ҳайвонот, наботот, бактерияҳо ва маъданҳои муайян гирифта шудаанд ва метавонанд "худсохти" ё ба таври тиҷоратӣ истеҳсол карда шаванд.
Усулҳои ғайрикимиёвӣ	Усулҳои гуногуни мубориза бо ҳашароти зараррасон, ки ба пестисидҳо такя намекунанд. Ба ҷои ин, мубориза бар зидди ҳашароти зараррасон тавассути воситаҳои механикӣ, биологӣ ё маданӣ ба даст оварда мешавад.
Одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир ва/ё ба истисно дучор мешаванд	Одамоне, ки дар ҳолатҳои осебпазир қарор доранд, гурӯҳҳое мебошанд, ки зери хатари зарар, истисмор ё таъсири манфӣ қарор мегиранд ва дар дастрасии ҳуқуқҳо, имкониятҳо ва захираҳои гуногун бинобар омилҳо ё равандҳои физикӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва экологӣ, аз қабили камбизоатӣ, синну сол ё саломатӣ мушкилот доранд (камбудии вазъият). Одамоне, ки ба истисно дучор мешаванд, он гурӯҳҳое мебошанд, ки таърихан аз ҳуқуқҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва сиёсӣ, имкониятҳо ва захираҳо, аз ҷумла сармоягузорӣ ба далели шахсияти худ, аз қабили нажод, табақа, мансубияти этникӣ ва ғайра пурра дастрасӣ ва/ё баҳра бурда наметавонанд (камбудии системавӣ).

[41] WWF. 'Habitat and Adaptation'. Accessed February 7, 2023. https://wwf.panda.org/discover/knowledge_hub/teacher_resources/webfieldtrips/hab_adaptation/.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Уҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
	Ҳарду категорияҳо метавонанд ба ҳам мувофиқ бошанд (инчунин байнисоҳавиро нигаред) ва аз шароити кишвар ва маҳаллӣ хеле вобастаанд.
Таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ)- Муносиб	Дар заминаи принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton, таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ) ба либос, мавод ё таҷҳизоти махсусе дахл доранд, ки ҳангоми татбиқи пестисидҳо, ки дар тамғаи пестисидҳо муфассал оварда шудаанд, барои пешгирӣ ва/ё кам кардани дучор шудан ба моддаҳои хатарнок дар шакли ҷабби пӯст, хӯрдан ва нафаскашӣ, истифода мешаванд/пӯшида мешаванд. Маводҳо бояд обро гузаронанд, маъмулан бофтанашуда (барои пешгирии гузариши пеститсидҳо), ба кимиёвӣ тобовар ва шуста шаванда, то ки унсурҳои заҳролуд пас аз ҳар истифода тоза карда шаванд. Чунин ТМИ бояд барои вазифаҳои иҷрошаванда мувофиқ ва бароҳат бошад ва ба шароити иқлимӣ бартарӣ дорад.
Таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ (ТМИ)- Ҳадди ақал	Дар заминаи принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton, ҳадди ақали таҷҳизоти муҳофизати инфиродӣ ба интизории ҳадди ақал барои муҳофизати деҳқонон ва коргарон дахл дорад, ки ҳангоми муомилот бо пестисидҳо тавассути пӯшидан/истифодаи либосҳо ва таҷҳизоте, ки узвҳои мушаххаси баданро аз ҷабби пӯст, хӯрдан ва нафаскашӣ муҳофизат мекунанд: - Рӯй ва роҳҳои нафас (чашм, канали гӯш, бинӣ ва пӯсти сар); - Дасту по (дастҳо, бозуҳо, кафҳо, пойҳо ва панҷаи пойҳо); - Шикам ва ҷои таносул.
Ҳашароти зараррасон (популясияҳо)	Ҳашароти зараррасон организмест, ки ба одамон, чорво, зироат ё амволи онҳо зарар мерасонад. Калимаи асосӣ ин «зарар» аст ва одатан ҳамчун «зиён» маънидод карда мешавад, ки онро одатан метавон чен кард (аксаран ба таври миқдорӣ) ва ба талафоти иқтисодӣ баробар кардан мумкин аст. Дараҷаи саршумори ҳашароти зараррасон ба шумораи организмҳои ҳар як намуди ҳашароти зараррасон дар як минтақаи муайян дар вақти муайян, масалан, мавҷудият дар як майдони пахта ё дар саросари минтақаи васеътари ҷуғрофӣ ишора мекунад.
Пестисид	Ҳама гуна модда ё омехтаи моддаҳо, ки барои пешгирӣ, нест кардан ё мубориза бо ҳашароти зараррасон пешбинӣ шудаанд. Ин мавҳум моддаҳоеро дар бар мегирад, ки барои истифода ҳамчун танзимгари афзоиши растанӣ, дефолиантҳо, хушккунандаҳо ё агентҳо барои тунук кардани меваҳо ё пешгирии афтидани бармаҳали меваҳо, инчунин био-пестисидҳо пешбинӣ шудаанд. Он инчунин моддаҳоеро дар бар мегирад, ки ба зироатҳо пеш аз ҷамъоварии ҳосил ё баъд аз он барои муҳофизат кардани мол аз вайроншавӣ ҳангоми нигоҳдорӣ ва интиқол истифода мешаванд.[42] Пестисидҳо ба моддаҳои синтетикӣ ва табиӣ дахл доранд, ки барои ҳар яке аз ин мақсадҳо истифода мешаванд.
Омехтаи пестисидҳо	Омехтаи пестисидҳо ин ду ё зиёда пестисидҳое, ки (инсектисидҳо, фунгисидҳо ва/ё митисидҳо) дар як маҳлули дорупошӣ якҷоя карда мешаванд.[43]
Муқовимати растанӣ	Қобилияти меросии растаниҳо барои пешгирӣ кардани зарар аз душманон, аз қабили ҳашароти зараррасон ё бемориҳо, қисман ё пурра, ба ин васила ҳаҷми зарари аз ҷониби растанӣ расонидашударо кам мекунад.

[42] FAO. 'International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides, Revised Version'. (2005). Accessed February 7, 2023. https://www.croplifela.org/images/EN/articulos/27/a0220e00.pdf.
[43] Cloyd, Dr. Raymond A. 'Pesticide Mixtures'. Kansas State University, Department of Entomology, (2011). Accessed February 7, 2023. https://cdn.intechopen.com/pdfs/13005/InTech-Pesticide_mixtures.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Принсипҳо	Принсипҳо самтҳои асосии устуворӣ дар принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton мебошанд.
Истеҳсолкунанда	Дар доираи системаи стандартии Better Cotton, истеҳсолкунанда воҳиди иҷозатномадиҳиро муайян мекунад ва метавонад ё воҳиди истеҳсолкунанда барои соҳибони хурд (СХ) ё хоҷагиҳои миёна (МХ) ё хоҷагии инфиродӣ дар мавриди хоҷагиҳои калон (ХК) бошад.
Воҳиди истеҳсолӣ (ВИ)	Воҳиди истеҳсолӣ (ВИ) як гурӯҳи соҳибони хурд (СХ) ё хоҷагиҳои миёна (ММ) мебошад, ки дар як сохтори ягонаи идоракунӣ барои иштирок дар Барномаи Better Cotton ташкил карда мешаванд. Ҳар як ВИ аз ҷониби Роҳбари махсуси ВИ назорат карда мешавад, ки барои татбиқи системаи идоракунии дохилӣ барои дастгирӣ, омӯзиш ва мониторинги деҳқонон дар саросари ВИ масъул аст. Андозаи ВИ аз шароити маҳаллӣ вобаста аст, гарчанде ки андозаи оптималӣ аз 3,500 то 4,000 деҳқон барои СХ ВИ ва тақрибан 100 деҳқон барои ХМ ВИ мебошад. Деҳқонон дар СХ ВИ минбаъд ба гурӯҳҳои таълимӣ тақсим мешаванд.
Роҳбари воҳиди истеҳсолӣ (PUM)	Шахси асосӣ барои татбиқи принсипҳо ва меъёрҳои Better Cotton дар сатҳи воҳиди истеҳсолӣ масъул аст.
Фосилаи воридшавии дубора	Ҳадди ақали вакт, ки бояд байни вақти ба майдон ё зироат истифода шудани пестисидҳо ва вақте, ки одамон метавонанд ба он минтақа бидуни либос ва таҷҳизоти муҳофизатӣ раванд.[44]
Барқарорсозӣ (замин/гуногунии биологӣ/ муҳити зист)	Раванди мусоидат ба барқарорсозии экосистема (ва арзишҳои ҳифзи алоқаманди он), ки таназзул, вайроншуда ё харобшуда аст.[45]
Буфери наздисоҳилӣ	Минтақаи буферии наздисоҳилӣ, ки онро рахи буферӣ низ меноманд, минтақаи наботот дар наздикии ҷӯй мебошад, ки барои сояафканӣ ва қисман муҳофизат кардани чараён аз таъсири истифодаи заминҳои ҳамсоя кумак мекунад. Он дар баланд бардоштани сифати об дар рӯдҳо, дарёҳо ва кӯлҳои алоқаманд накши асосӣ мебозад ва ба ин васила манфиатҳои экологиро фароҳам меорад. Паҳнои минтақаҳои буферӣ бояд аз рӯи вазифаи буферӣ (масалан, ҳифзи гуногунии биологӣ, филтратсия ё чараёни кимиёвӣ), нишебии минтақаи буферӣ ва паҳнои дарё ё ҷӯй муайян карда шавад. Дар баъзе кишварҳо, андозаи буферро муқаррарот муайян мекунанд.
Конвенсияи Роттердам	Конвенсияи Роттердам оид ба Тартиби Пешакии Ризоияти Огоҳона (ТПРО) барои баъзе моддаҳои кимиёвӣ ва пестисидҳои хатарнок дар савдои байналмилалӣ як шартномаи ҳуқуқии байналмилалӣ мебошад, ки соли 1998 қабул шуда, соли 2004 эътибор пайдо кардааст. Он ба расмиёти марбут ба тиҷорати байналмилалии баъзе моддаҳои кимиёвӣ ва пестисидҳои хатарнок таваҷҷуҳ медиҳад. Бо таъмини масъулиятҳои муштарак ва ба кишварҳои воридкунанда дар бораи хатарҳои эҳтимолӣ қабл аз додани иҷозати воридоти онҳо, он ҳадафи ҳифзи саломатии инсон ва муҳити зист аз хатарҳое мебошад, ки дар натиҷаи истифода ва тиҷорати моддаҳои хатарнок ба вуҷуд меоянд. Ҳадафҳои Конвенсия инҳоянд:

[44] Canadian Centre for Occupational Health and Safety. 'Pesticides - Re-entry Interval'. OSH Answers Fact Sheets. Accessed February 7, 2023. https://www.ccohs.ca/oshanswers/chemicals/pesticides/reentry.html.
[45] Accountability Framework Initiative. 'Terms and Definitions'. (June 2019). Accessed February 7, 2023. https://accountability-framework.org/wp-content/uploads/2019/07/Definitions.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Муҳлат	Таъриф (мафҳум)
	- Мусоидат ба масъулият ва кӯшишҳои муштараки байни Тарафҳо дар савдои байналмилалии баъзе моддаҳои кимиёвии хатарнок; - Мусоидат намудан ба истифодаи аз ҷиҳати экологии хатарноки он моддаҳои кимиёвӣ тавассути мубодилаи иттилоот дар бораи хусусиятҳои онҳо, таъмини раванди қабули қарорҳои миллӣ оид ба воридот ва содироти онҳо ва паҳн намудани ин қарорҳо дар байни тарафҳо.[46] Дар Замимаи III Конвенсия номгӯи моддаҳои кимиёвӣ оварда шудааст, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи Конвенсияи ТПРО бояд риоя карда шаванд. Он пестисидҳоро дар бар мегирад, ки ҳадди ақал дар ду кишваре, ки аъзои (Тарафҳои) конвенсия мебошанд ва ба тиҷорати ҷиддии байналмилалӣ қарор доранд, ҳамчун хатарнок ва мамнӯъ ё сахт маҳдуд карда шудаанд.
Соҳибони хурд (СХ)	Дар доираи системаи стандартии беҳтари пахта, соҳибони хурд (СХ) ҳамчун хоҷагиҳое муайян карда мешаванд, ки андозаи хоҷагиашон одатан аз 20 гектар зиёд нест, ки аз ҷиҳати сохтор аз меҳнати доимии кироя вобаста нестанд. СХ барои мақсадҳои иҷозатномадиҳӣ ба воҳидҳои истеҳсолкунанда, гурӯҳбандӣ шудаанд.
Сарпӯши замин	Рӯйпӯши замин ба наботот, аз ҷумла зироатҳо ва пасмондаҳои ҳосили рӯи замин мансуб аст, ки ба хотири ҳифзи замин аз эрозияи дар натиҷаи боришоти ва шамоли шадид, ё пешгирӣ аз хушк шудани замин дар хушксолӣ иборат мебошад.[47]
Вайроншавии замин	Таҷрибаҳои кишоварзӣ, ки равандҳои табиии замин, аз ҷумла тағйироти физикӣ ё кимиёвиро халалдор мекунанд.[48]
Эрозияи замин	Ба воситаи об, шамол, ҳайвонот ё фаъолияти инсон тезтар бардошта шудани қабати болоии замин аз сатҳи замин.[49]
Саломатии замин	Иқтидори замин ин ҳамчун системаи зинда амал кардан аст. Ин ба хусусиятҳои кимиёвӣ, физикӣ ва биологии замин вобаста аст. Ҳосилнокии замин, ки ҳамчун қобилияти нигоҳ доштани афзоиши растанӣ тавассути таъмини ғизои муҳими растанӣ муайян карда мешавад, ба саломатии замин алоқаманд аст. Замини солим ва гуногунии биологӣ барои парвариши зироатҳо, гардиши маводи ғизоӣ ва филтр кардани об муҳим аст. Беҳтар шудани солимии замин метавонад маҳсулнокӣ ва ҳосилро афзоиш диҳад, ки бевосита даромади деҳқононро беҳтар мекунад.
Озмоиши замин ё растанӣ	Озмоиши замин ё растанӣ ба як қатор таҳлилҳои замин ё растанӣ дахл дорад, ки одатан барои ҳисоб кардани консентрасияи маводи ғизоии растанӣ бо мақсади муайян кардани тавсияҳои беҳтарини нуриҳо дар соҳаи кишоварзӣ гузаронида мешаванд.
Моддаҳои органикии замин (МОЗ)	Моддаҳои органикии замин (МОЗ) ҷузъи моддаҳои органикии замин буда, аз детритҳои растанӣ ва ҳайвонот дар марҳилаҳои гуногуни таҷзия, ҳуҷайраҳо ва бофтаҳои микробҳои замин ва моддаҳои аз ҷониби микробҳои замин синтезшуда иборатанд. МОЗ ба хосиятҳои физикӣ ва кимиёвии замин ва қобилияти он барои пешниҳоди хидматҳои танзимкунандаи экосистема манфиатҳои зиёд медиҳад. МОЗ махсусан

[46] UN Environment Programme. ‘Rotterdam Convention Overview’. Accessed February 7, 2023. http://www.pic.int/TheConvention/Overview/tabid/1044/language/en-US/Default.aspx.
[47] Farming for a Better Climate. ‘Regenerative Agriculture: Keeping Soil Covered’. Accessed February 7, 2023. https://www.farmingforabetterclimate.org/soil-regenerative-agriculture-group/regenerative-agriculture-keeping-soil-covered/.
[48] Farming for a Better Climate. ‘Regenerative Agriculture: Minimise Soil Disturbance’. Accessed February 7, 2023. https://www.farmingforabetterclimate.org/soil-regenerative-agriculture-group/regenerative-agriculture-minimise-soil-disturbance/.
[49] FAO. ‘Soil Erosion’. Accessed February 7, 2023. https://www.fao.org/global-soil-partnership/areas-of-work/soil-erosion/en/#:~:text=What%20is%20soil%20erosion,through%20water%2C%20wind%20and%20tillage.https://www.fao.org/global-soil-partnership/areas-of-work/soil-erosion/en/

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафхум)
	барои функсия ва сифати замин муҳим аст. Андозагирии карбонҳои органикии замин барои тахмин кардани сатҳи умумии МОЗ ба таври васеъ истифода мешаванд.
Конвенсияи Стокголм	Конвенсияи Стокголм оид ба Ифлоскунандаҳои Доимии органикӣ (ИДО) ин шартномаи байналмилалии ҳатмӣ мебошад, ки соли 2001 қабул шуда, соли 2004 эътибор пайдо кардааст. Конвенсияи Стокголм кӯшиш мекунад, ки истеҳсол, истифода ва баровардани ИДО-ро маҳв ё маҳдуд кунад. ИДО-ҳо моддаҳои кимиёвии органикӣ мебошанд (яъне онҳо ба карбон асос ёфтаанд), ки дорои маҷмӯи махсуси хосиятҳои физикӣ ва кимиёвӣ мебошанд, ки пас аз ба муҳити зист паҳн шуданашон: • Дар муддати тӯлонӣ (солҳои зиёд) бетағйир мемонанд; • Дар тамоми муҳити атроф, дар натиҷаи равандҳои табиӣ, ки ба замин, об ва пеш аз ҳама, ҳаво дахл доранд, васеъ паҳн мешаванд; • Дар организмҳои зинда, аз ҷумла дар одамон ҷамъ мешаванд ва дар консентратсияи баландтар дар сатҳҳои баландтар, дар занҷири ғизо пайдо мешаванд; ва • Ҳам барои одамон ва ҳам барои ҳайвоноти ваҳшӣ заҳролуд мебошанд. Муқаррароти Конвенсия муайянкунии ИДО ва чораҳои назоратӣ, кумаки техникӣ ва баланд бардоштани иқтидор ва механизми мониторинг барои арзёбии иҷрои талаботи Конвенсияро дар бар мегирад. [50]
Воситаҳои зиндагонии устувор	Зиндагии устувор вақте ба даст меояд, ки деҳқонон, коргарони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва ҷамоатҳои деҳқонӣ дорои дониш, малака, қудрат ва интихоби захираҳои боэътимоди дастраси моддӣ ва ғайримоддӣ барои нигоҳ доштан ё беҳтар кардани некӯаҳволии онҳо, ҳатто дар замони зарба ва бидуни зарар некӯаҳволии ҳозира ё ояндаи дигарон ё муҳити зист, мебошанд.
Нишондиҳандаи сарбории токсикӣ (НСТ)	Нишондиҳандаи сифатӣ, ки заҳрнокии нисбии компонентҳои фаъоли пестисидро чен мекунад. Он таъсироти саломатӣ ва муҳити зист ва таснифоти байналмилалии пестисидҳоро ба системаи баҳодиҳӣ барои андозагирӣ ва муқоисаи истифодаи пестисидҳо бо истифода аз се категория тарҷума мекунад: (i) Заҳрнокӣ барои одамон (ширхӯрон); (ii) Заҳрнокӣ барои муҳити зист; (iii) Тақдири экологӣ; ва (iv) Нақлиёт (эҳтимолияти дучоршавӣ).

[50] UN Environment Programme. 'The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants'. (2004). Accessed February 7, 2023. http://chm.pops.int/TheConvention/Overview/tabid/3351/Default.aspx.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ӯҳдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.

Мухлат	Таъриф (мафҳум)
Ҳаҷми об	Ҷамъшавии физикии об дар боло ва/ё зери сатҳи Замин. Намунаҳои объектҳои об рӯдҳо, дарёҳо, кӯлҳо, уқёнусҳо, ботлоқзорҳо, соҳили дарёҳо, ҳавзҳо, каналҳо, обанборҳо ё обҳои зеризаминиро дар бар мегиранд.[51]
Сифати об	Мавҳум, ки барои тавсифи хусусиятҳои кимиёвӣ, физикӣ ва биологии об истифода мешавад, одатан дар робита ба мувофиқати он барои як ҳадаф. Ба ибораи дигар, ин ченаки ҳолати об нисбат ба талаботи як ё якчанд намудҳои биотикӣ ва/ё ба ҳама гуна, эҳтиёҷ ё ҳадафи инсон мебошад. [52]
Коргарон	Better Cotton коргаронро ҳамчун шахсонеро муайян мекунад, ки дар хоҷагиҳои пахтакор, сарфи назар аз ҷинс, мансубият ва шахсияти онҳо меҳнат мекунанд. Коргарон метавонанд муваққатӣ, мавсимӣ ё доимӣ бошанд ва бевосита аз ҷониби деҳқон ё зерпудрат, масалан, тавассути брокери меҳнатӣ ба кор ҷалб карда шаванд. Коргарон одатан барои кори худ музд мегиранд, аммо инчунин метавонанд музд нагиранд, ба монанди аъзои оила ё меҳнати табодули ҷомеа. Дар баъзе мавридҳо, саҳмдоронро, ки салоҳияти қабули қарор дар бораи амалияи истеҳсолӣ ва хароҷоти воридотӣ дар сатҳи хоҷагӣ доранд, инчунин метавонанд ҳамчун коргарон ҳисобида шаванд. Барои муайяни таърифи муфассали саҳмдор, лутфан ба профили Меҳнатии Better Cotton муроҷиат кунед.
Коргарон (муҳоҷир)	Шахсоне, ки ба мамлакат ва ё районы дигар барои машғул шудан бо кори музднок дар хоҷагии пахтакорӣ ба муддати муайян, масалан, кори мавсимӣ ё муваққатӣ мераванд. Коргароне, ки дар охири рӯзи кор ба ҷои истиқомати худ баргашта наметавонанд ва бояд ба ҷои корашон наздиктар ҷойгир карда шаванд, муҳоҷири меҳнатӣ ҳисоб карда мешаванд.
Коргарон (доимӣ)	Коргароне, ки дар соле 12 моҳ кор мекунанд. Ин коргарон метавонанд дар доираи васеътари хоҷагиҳо, истеҳсоли дигар зироатҳоро (ғайр аз пахта) дастгирӣ кунанд.
Коргарон (мавсимӣ)	Коргароне, ки дар тамоми мавсими пахтачинӣ — дар соле 3—7 моҳ кор мекунанд. Ин коргарон одатан аз рӯи моҳ ё якдафъаина барои тамоми мавсим ё баъзан ҳамчун фоизи ҳосил музд мегиранд. Баръакси саҳҳомон, коргарони мавсимӣ салоҳияти қабули қарорҳо дар бораи воридотро надоранд.
Коргарон (муваққатӣ)	Коргароне, ки барои иҷрои вазифаҳои муайян дар муҳлати кӯтоҳ кор мекунанд. Ба коргарони муваққатӣ одатан аз рӯи музди кор маблағ дода мешавад (ё барои муҳлати муайян, масалан, рӯз ё соат, ё барои ҳаҷми пахтаи чидашуда, майдони обёрӣ ё дорупошӣ ва ғайра). Дар баъзе кишварҳо, чунин коргаронро метавон ҳамчун меҳнати "тасодуфӣ", "мавкеъӣ", "шартномавӣ" ё "озод" номид ва метавонанд дорои мақоми гуногуни ҳуқуқӣ бошанд. Бо мақсадҳои Better Cotton, ҳамаи ин коргарон ҳамчун "муваққатӣ" гурӯҳбандӣ карда мешаванд.
Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ (СУТ) Синфи 1	Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ (СУТ) Синфи 1 ба системаи таснифоти барои пестисидҳо ва дигар моддаҳои хатарнок вобаста ба заҳрнокӣ ба одамон истифодашаванда дахл дорад. Моддаҳои Синфи 1 СУТ моддаҳое мебошанд, ки хеле хатарноканд ва метавонанд ҳатто дар вояи кам ба саломатии инсон таъсири шадид ё бардавом расонанд. Ин моддаҳо метавонад боиси марг, саратон, мутасия, нуқсонҳои табиӣ ё дигар таъсироти ҷиддии саломатӣ гарданд. Синфи 1 ба синфи Бениҳоят Хатарнок (синфи 1а) ва Хеле Хатарнок (синфи 1б) тақсим мешавад.

[51] Alliance for Water Stewardship. 'The AWS International Water Stewardship Standard, Version 1.0'. (2014). Accessed February 7, 2023. https://a4ws.org/wp-content/uploads/2017/04/AWS-Standard-Full-v-1.0-English.pdf.
[52] Alliance for Water Stewardship. 'The AWS International Water Stewardship Standard, Version 1.0'. (2014). Accessed February 7, 2023. https://a4ws.org/wp-content/uploads/2017/04/AWS-Standard-Full-v-1.0-English.pdf.

Ҳар гоҳ ки ПМ ба деҳқонон ва / ё коргарон ишора мекунад, он ҳама шахсонро, новобаста аз ҷинс, замина ва шахсияти худ дар бар мегирад. Барои маълумоти бештар, ба **Ухдадорӣ оид ба Фарогирии иҷтимоӣ** ва таърифҳои деҳқонон ва коргарон, нигаред.